

HAJDÚ-BIHARI

XXXIX. ÉVFOLYAM
89. SZÁM

ÁRA: 1,80 FORINT

1982. IV. 17.,
SZOMBAT

NAPLÓ

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Jól haladnak az építkezések Debrecenben

(Fotó: Iklódy János)

Tegnap, április 16-án, pénteken a megyei pártbizottság székházában találkoztak Hajdú-Bihar megye és Debrecen párt- és tanácsi vezetői az érintett szakágak irányítóival, hogy megvitassák a városfejlesztéssel és a tanácsi munkával összefüggő kérdéseket. Megbeszélésükön — melyen többek között részt vett Sikula György, a megyei pártbizottság első titkára, dr. Szabó Imre, a megyei tanács elnöke és dr. Postás Sándor, a városi pártbizottság első titkára — dr. Ács István, Debrecen tanácselnöke tartott tájékoztatót a megyeszékhelyen folyó építési munkálatokról és a következő évek célkitűzéseiről.

A beszámolót követően a megjelentek autóbusszal szálltak, és városnéző körútra indultak. Ennek során megtekintették a Csokonai Színház, a homokkerti felüljáró felújítási munkálatait, a tócskerti lakótelep-építkezést és a szennyvíztisztító telepet, valamint a kempingben folyó munkálatokat. A látogatóknak a beruházó vagy kivitelező vállalatok vezetői rögtönzött beszámolót tartottak a helyszínen a munkák jelenlegi állásáról.

A párt- és állami vezetők szemle során is meggyőződhetnek arról, hogy az építési és felújítási munkálatok többnyire a tervek szerint, jól haladnak.

APRILIS 19-27.:

Pályaválasztási hét

Ki hol tanuljon tovább? — ehhez ad sok ötletet a Kölcsey Művelődési Központban hétfőtől kezdődő programsorozat, az immár hagyományosnak tekinthető pályaválasztási hét. Az intézmény konferenciatermében a felsőoktatási továbbtanulási lehetőségekről hallhatnak a középiskolák II-III. osztályos tanulói.

Április 19-én, hétfőn délután fél háromtól fél ötig a mezőgazdasági pályák iránt érdeklődők kapnak tájékoztatást a Debreceni Agrártudományi Egyeterről, kedden a vegyipari, csütörtökön a műszaki pályák kerülnek napirendre, ezen belül az építőgépész és az üzemmérnöki képzésről az Ybl Miklós Építőipari Műszaki Főiskola képviselőitől érdeklődhetnek a középiskolások. Április 23-a, péntek a pedagóguspályáké: délután fél háromtól fél négyig a tanár-, fél négytől fél ötig pedig a tanítóképzésről esik szó a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola, illetve a Debreceni Tanítóképző Főiskola illetékesek részvételével.

A pályaválasztási hét során bemutatkoznak a szakközépiskolák is a megyei művelődési központban. Hétfőn, április 19-én a Vegyipari Szakközépiskolával, valamint a Bethlen Gábor Közgazdasági és Postaforgalmi Szakközépiskolával, kedden a Balásházy János Mezőgazdasági Szakközépiskolával és a Mechwart András Gépipari Szakközépiskolával ismerkedhetnek az érdeklődők. Április 22-én az egészségügyi és az építőipari képzést nyújtó szakközépiskolákról hangzik el tájékoztatás, csütörtökön délután az Irinyi János Élelmiszeripari Szakközépiskola mutatkozik be. A jövő héten pénteken a Landler Jenő Ipari Szakközépiskola zárja a megismerhető középfokú oktatási intézmények sorát.

Április 19-től 24-ig, naponta reggel kilenctől délután négyig az Oroszlányi Szénbányák Vállalattal közösen a bányászszakmákra; is bemutatják az általános iskolai tanulóknak. Ezek kapcsolatos kiállítás várja az érdeklődőket a Művelődési Központ előcsarnokában és parkolójában, az alkalmasszerű tájékoztatáshoz pedig filmvetítés társul.

Reális döntés kialakítása a pályaválasztásban, különös tekintettel az egyéni képességekre, adottságokra, valamint: A szülők szerepe a döntés kialakításában címmel az általános és középiskolai tanulók szüleinek két alkalommal — április 26-án, hétfőn a középiskolai, 27-én, kedden pedig az általános iskolai szekcióban — Nagy Rezsőné, a Hajdú-Bihar megyei Pályaválasztási Tanácsadó Intézet pszichológusa tart előadást a Művelődési Központ konferenciatermében.

APRILIS 19-20.:

Napirenden a felnőttoktatás

„Társadalompolitikai céljaink, a növekvő gazdasági követelmények szükségessé teszik a felnőttoktatás mennyiségi és minőségi fejlesztését, a munka melletti továbbtanulás feltételeinek javítását.” — Az MSZMP XI. kongresszusának programnyilatkozatából való mondat motoként került a III. felnőttoktatási tájékeztető programjának élére. A kétnapos tanácskozást ezúttal Debrecenben, az SZMT székházában rendezte meg a Szakszervezetek Hajdú-Bihar megyei Tanácsa, a Pedagógusok Szakszervezetének megyei bizottsága és a megyei tanács művelődési osztálya az Országos Pedagógiai Intézet és a Pedagógusok Szakszervezetének központi vezetősége közreműködésével.

Az április 19-én, hétfőn délután Roland Ferencnek, a SZOT kulturális, agitációs és propagandaosztálya vezetőjének megnyitójával kezdődő értekezlet témája ezúttal a felnőttoktatás és a gazdaság

fejlesztésének kölcsönhatása, a szakszervezetek felnőttoktatást segítő tevékenysége. A témaválasztás időszerezését az iskolai felnőttoktatásban és a gazdasági életben mutatkozó gondok egyaránt jelzik.

A tájékeztető céljával tűzte ki, hogy feltárja a felnőttoktatás gondjait és megoldásra váró problémáit, hogy összegyűjtse azokat a kérdéseket, amelyek kutatásával a felnőttoktatás megújulása érdekében a pedagógiai, szociológiai, közgazdasági tudományoknak a közeljövőben foglalkozniuk kell.

Bővül az együttműködés Magyar-szovjet gazdasági tárgyalások

Április 15-én és 16-án megvalósítása révén mindkét ország pótlólagos forrásokat juthat. Ennek megfelelően számos javaslatot dolgoztak ki a kapcsolatok bővítésére. A kormányközi bizottság elnökei a magyar-szovjet gazdasági és műszaki tudományos együttműködési kormányközi bizottság nemzeti tagozati elnökeinek soros találkozója.

A két ország illetékes minisztériumai tárgyalásokat folytatnak a mezőgazdasági együttműködés bővítésére irányuló magyar javaslatokról, egyebek között a magyar kukoricatermesztési rendszereknek a Szovjetunióban való alkalmazásáról, valamint komplett sertés- és

hangzanak el. Szekeres Antal, a megyei tanács művelődési osztályának vezetője a második országos felnőttoktatási konferencia ajánlásainak tükrében vázolja fel az értekezlet résztvevőinek a hajdú-bihari helyzetképet, Dankaházy János, az SZMT titkára pedig a szakszervezeteknek a felnőttoktatást segítő tevékenységét, akcióját, kezdeményezéseit ismerteti.

A tájékeztető résztvevői — köztük a szakszervezetek tanácsainak kulturális osztályvezetői, valamint a felnőttoktatásban eddig is jó eredményeket elért harmincöt nagyobb gazdasági egység (nagy-, közép- és kisvállalatok, állami gazdaságok, termelőszövetkezetek) képviselői — a témát három szekcióban vitatják meg, majd a tanácskozás tapasztalatainak összegzéséként ajánlásokat terjesztenek elő.

A III. debreceni felnőttoktatási tájékeztető április 20-án, kedden dr. Voksán Józsefnek, a Pedagógusok Szakszervezete főtítkárnak zárszavával fejeződik be.

Energiatakarékos útépités

Három éve üzemel Zalaegerszeg az ország első bitumenemulzió-gyára. Tavaly a Szolnok megyei Orményes hasonló üzemegységében is megkezdtek a termelést. Még hét ilyen üzem lesz az országban, közülük a nyíradonyi építése áll a legjobban. Az Ybl Miklós Műszaki Főiskola szakembereinek tervei alapján a Szabolcs megyei Állami Építőipari Vállalat a kivitelezés, de a KEMIKÁL, a MAV és a TITÁSZ is besegít.

Eredetileg az azóta már megszűnt Útépitő Tröszt adott be energiaracionalizálási pályázatot kilenc bitumenemulzió gyártó üzem létesítésére. Ennek hajdú-bihari egységére az Állami Fejlesztési Bank 37 millió forint hitelt adott, így a beruházásnak nem kellett saját fejlesztési alappal beállniuk az üzletbe. A Debreceni Közútépítő Vállalat és a KEMIKÁL társulásaiban felépülő üzem költségeit üzlesztendő alatt kell visszafizetni a banknak. Együttal az új telep megteremtí annak a lehetőségét is, hogy a KEMIKÁL már a működő nyíradonyi üzemében készülő termé-

ket ezentúl vasúton is szállíthassák.

Az évente 15 ezer tonna kapacitású üzembe a szükséges nyersanyag 60 százaléka Százhalombattáról érkezik majd. Ezért is fontos az iparvágány építése. A bitumenemulzió egyébként 60 százalékos bitumennel, 39,5 százalék vízzel és 0,5 százalék emulgeátort tartalmaz. Ez utóbbi oly csekély mennyiség, hogy Franciaországból év elején és félévkor küldenek egy-egy negyven tonnás — emulgeátortral teli — vagon.

Jelenleg a földmunkákat végző Nyíradonyban, s az elképzelések szerint szeptember végén kezdődik meg a termelés. A gépeket, berendezéseket az INTERCOOP szállítja Franciaországból, s ugyanide mennek szakmai tapasztalatszerésre a gyártás jövő mesterei.

A kilenc üzem együtt 150 ezer tonna bitumenemulziót fog készíteni, s ez évi 30 ezer tonna fűtőolaj megtakarítását jelent. Eddig ugyanis az utóépitésnél használatos bitu-

ment és egyéb anyagokat 150 fokra kellett hevíteni, csak így lehetett az anyagokkal dolgozni. Az emulzió 60-80 fokon permetezhető, de jó nyári melegben is felhasználható.

Egy kényes pontja van az egész módszernek: az emulzió csak tiszta felületre tapad. Akár a pályára permetezik, akár az új út felső rétegére, zúzalékra öntik, az anyagok mindenképpen tisztának kell lennie. Külföldön járt szakemberek szerint a zúzalék tisztaságának egyik fokmérője, ha fehér ingben odaállnak a követ szállító teherautó mellé. Ha a kő lezúdulása után tiszta marad az ing, jó minőségű zúzalékra utal. Nálunk egy ilyen próba alkalommal szürke lenne az ing — állítják a szakemberek, s a nem eléggé tiszta kő a bitumenemulziós módszer országos elterjedését veszélyezteti.

Az új üzem évi 15 ezer tonna kapacitásának több mint a felére, 8 ezer tonnára már van vevő. Árban versenyképes az egyéb módszerekkel, s ha megismerik, remélhetőleg egyre szélesebb körben elterjed. A termék sikeres bevezetése érdekében több próbaszakasz bitumenemulzióval terítenek le. Így a Kondorosi csárdától néhány kilométeren keresztül az útra permetezik. A mezőheki Tánácsics Tszben egy régi kohósalak alapú útra bitumenemulziót itatnak majd lehengerlik. Az AGROBER szakemberei vizsgálják, hogy a melioráció alá vont területeken a földutakat emulzióval itatva, tömörítve milyen minőségű javított földutakat kapnak.

Ezenkívül támfalak szigetelésére akarják használni a bitumenemulziót, de vannak elképzelések arra is, hogy a vasúti pályák zúzottkő-ágyzata alatti vízszálak megelőzésére emulzióval permetezék a követ.

Korai még megítélni, mennyire terjed el ez az eljárás. A kísérlet érdekes. Remélhető, hogy a sikeres megvalósítás a még meglévő kétélyeket is eloszlatja.

CSENDELLET A TISZÁN

(Fotó: Iklódy János)

Hajdú István

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának május elseji jelszavai

1. Világ proletárai, egyesüljétek!
2. Eljen május elseje!
3. Eljen a marxizmus—leninizmus!
4. Eljen a szocializmus!
5. Eljen a Szovjetuniónak, a haladás és a béke szilárd támasza!
6. Eljen a magyar és a szovjet nép megbonthatatlan barátsága!
7. Erősödjék a szocializmust építő népek egysége!
8. Békés jelent, biztonságos jövőt az emberiségnek!
9. Együtt a világ haladó erőivel a fegyverkezés megfékezéséért, a leszerelésért!
10. Védjük meg az enyhülés vívmányait, Európa biztonságát!
11. Eljen a kommunista és munkáspártok internacionális szolidaritása!
12. Támogatjuk a szabadságukért és függetlenségükért küzdő népek igazságos harcát!
13. Nemzeti egységben a szocialista Magyarországot!
14. Előre a XII. kongresszus határozatainak végrehajtásáért!
15. Béke — haladás — szocializmus!
16. Előre az 1982. évi népgazdasági terv sikeres végrehajtásáért!
17. Köszöntjük a munkában élen járókat, a szocialista munkaverseny résztvevőit!
18. Eljen a Magyar Szocialista Munkáspárt!
19. Eljen a szocializmust építő magyar nép!
20. Eljen és erősödjék szeretett hazánk, a Magyar Népköztársaság!

Magyar—szovjet gazdasági tárgyalások

(Folytatás az 1. oldalról)

baromfitelep szállításának lehetőségéről.

Tárgyalások kezdődtek a mindkét ország számára népgazdasági szintű megkötést eredményező vegyipari együttműködés kialakításáról. Vizsgálják a Szovjetunió likinói autóbusszgyártásának rekonstrukciójában való magyar közreműködés lehetőségét is.

Szakértői tárgyalások folynak szovjet könnyű-, élelmiszer- és feldolgozó ipari, valamint kereskedelmi és lakossági szolgáltató üzemek magyar—szovjet együttmű-

ködéssel történő rekonstrukciójáról és bővítéséről. Magyar és szovjet szakemberek együttesen vizsgálják a Szovjetunióban üzemelő Ikarus autóbuszok, valamint a Magyarországon üzemelő szovjet gyártású tehergépkocsik műszaki kiszolgálásának javítási lehetőségeit.

A találkozó munkájában részt vettek *Valentyin Meszjac* szovjet mezőgazdasági miniszter, *Nyikolaj Taraszov* szovjet könnyűipari miniszter, *Váncsa Jenő* mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter, valamint az érintett ágazatok miniszterhelyettesei, szakértői. (MTI)

Befejeződtek a magyar—német műszaki-tudományos tárgyalások

Pénteken az Országházban emlékeztető aláírásával fejeződött be *Aczél György* miniszterelnök-helyettesnek és *dr. Herbert Weiz*, az NDK minisztertanácsa elnökhelyettesének, tudományos és műszaki miniszternek tanácskozása. Az április 15—16-án folytatott hivatalos tárgyalásokon megállapodtak abban, hogy az eddigig hatékonyabb tudományos-műszaki együttműködést valósítanak meg.

Egyetértettek abban, hogy az NDK tudományos és műszaki minisztériuma, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság, valamint az NDK akadémiai intézetei között szorosabb, közvetlen együttműködést valósítsanak meg.

Magyar részről a megbeszéléseken részt vett *Székér Gyula*, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnöke, *Pál Lénárd*, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára és *Tetőnyi Pál*, a Tudományos-politikai Bizottság titkára.

Nyugat-Európa nem békül meg

Vegyí fegyverkezés Amerikában

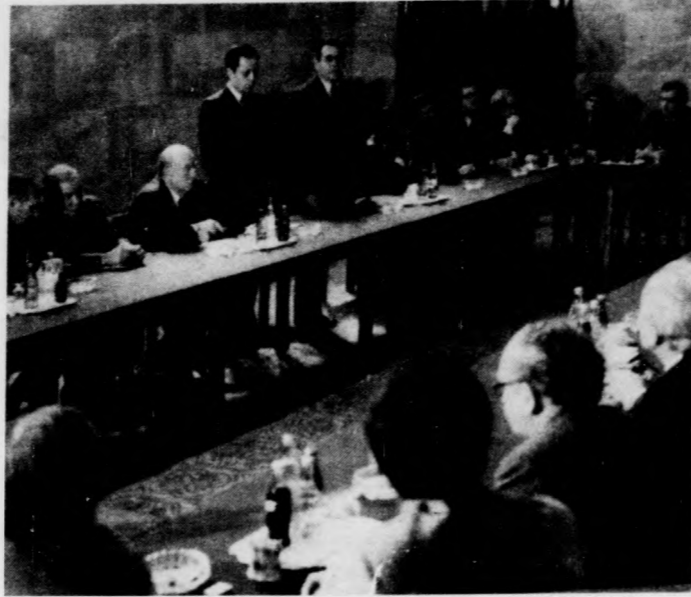
Világszerte felháborodást keltett a washingtoni bejelentés: az Egyesült Államok gyors ütemben halmozza fel a vegyi fegyverek új készleteit. A tervek szerint 1983-ban 750 millió dollárt költenek e célra, s az elkövetkező öt évben az ilyen kiadások meghaladják a hatmilliárd dollárt.

A MUSTÁRGÁZZAL KEZDŐDÖTT

A vegyi fegyvereket nagy mennyiségben először az első világháborúban vetették be. Az állóháború lövészárkaiba ömlő klórgáz 91 ezer embert pusztított el. A háború után, 1925-ben nemzetközi szerződést kötöttek, amely tiltotta a vegyi fegyverek használatát — ám e szerződéshez az Egyesült Államok csak ötven év múlva csatlakozott. A megállapodás szépséghibája az volt, hogy nem tiltotta meg a vegyi harcanyagok gyártását és felhalmozását. A második világháborúban óvakodtak mérgező gázok bevetésétől, de a hadviselő felek laboratóriumokban többféle fejlesztették ki, a náciak pedig mérgező gázzal pusztították a

A SPIEGEL ADATAI

A Pentagon igyekszik „megtörni” Amerika nyugat-európai szövetségeseit, s elnyerni hozzájárulásukat: engedjék meg új vegyi fegyverek telepítését országukban. Ezeknek az erőfeszítéseknek a fő célpontja a Német Szövetségi Köztársaság. Ugyanakkor tervezik, hogy vegyi fegyvereket halmozzanak fel a Közép-Keleten, az úgynevezett „gyorshadtest” támaszpontjain. A nagy-britanniai légitámaszpontokon repülőbombákat látnának elvegyi töltettel, s ilyen fegy-

Kádár János nemzetközi gazdasági és pénzügyi szakemberekkel találkozott

A Magyar Nemzeti Bank szervezésében április 15—17. között Budapesten ülésezik a nemzetközi gazdasági és pénzügyi kérdésekkel foglalkozó konzultatív csoport. A harminctagú csoport 1978-ban azzal a céllal alakult, hogy választ adjon a nemzetközi gazdasági-pénzügyi életben mutatkozó problémákra. A csoport elnöke *dr. Johannes Witteveen*, több nagyvállalat és bank igazgatótanácsának tagja, ismert nemzetközi pénzügyi szakember; tagjai különböző nemzetiségű neves közgazdászok, politikusok, bankárok és üzletemberek.

A csoport elnöke, *dr. Witteveen* a résztvevők nevében méltatta a létrejött találkozót, köszönetét fejezte ki a fogadtatásért, ismertette céljait és eredményeit. Ezt követően Kádár János eszmecsere folytatólag a csoport tagjaival időszerű nemzetközi politikai és gazdasági kérdésekről.

A megbeszélésen jelen volt *Havasi Ferenc*, a Politikai Bizottság titkára és *Timár Mátyas*, a Magyar Nemzeti Bank elnöke. (MTI)

Az arab és a mohamedán országok diplomáciai képviselőinek Moszkvában akkreditált tagjai megbeszélést tartanak szovjet és külföldi újságírókkal az Izrael által megszállt területeken levő helyzetéről (Tefotó: — AP — MTI — KS)

ak Kambodzsa és Laoszban vegyi hadviselést folytatnak. A vádat azonban semmilyen bizonyítékkal nem tudják alátámasztani. A CIA meg nem nevezett menekültre hivatkozik. A *Der Spiegel* az amerikai indoklást a korábbi évekből ismert esetekhez hasonlítja, amikor Washington valamely fegyverrendszer terén vélt szovjet fölányra hivatkozva kezdett új, költséges s egyre veszélyesebb programba.

Az Egyesült Államok vegyi „pótfegyverkezését” a moszkvai Pravda úgy értékeli, hogy része a katonai fölány megszerzésére vonatkozó általános amerikai tervnek, és szoros kapcsolatban áll azokkal a hadászati elképzelésekkel, amelyek a tömegpusztító fegyverek bevetésére vonatkoznak egy elkövetett általános vagy helyi háborúban. Az SZKP központi lapja aláírta: a Pentagon Nyugat-Európában kívánja elérni a közép-határtávolságú nukleáris fegyvereit és vegyi fegyvereit.

A vegyi fegyverkezéssel szembeni ellenállás nő Nyugat-Európában. Több NSZK-beli városban rendeztek tüntetést. Nehéz elképzelni, hogy Nyugat-Európa lakossága a mérgező, a vegyi fegyverek szomszédságával valóha is megbékülne.

HAMIS INDKOK

A vegyi fegyverek okozta veszély azonban nem tűnik el semmiféle technikai ügyeskedéstől. Tudják ezt az USA-ban, s ezért a gyártás indoklására Washington hamis ürügyeket használ. Azt terjeszti, hogy a szovjet csapatok Afganisztánban, illetve a vietnami-

Miklós Gábor

Az elefánt szomszédja

Pierre Elliot Trudeau kanadai miniszterelnök ismert szellemes megjegyzéséről. Az egyik leghíresebb — ma is gyakran idézik a kanadai lapok — így hangzik, hogy: milyen Kanada és a nagy déli szomszéd, az Egyesült Államok viszonya? Mintha az ember közös hálószerében élne egy elefánttal. Nos, Trudeau, aki némi szünet után most két esztendőre vette át ismét Kanada kormányrúdját, mindig is nehéz harcokat folytatott azért, hogy ezen aránytalan szomszédság ellenére kialakítson egy önálló, sajátos arcú kanadai politikát.

Ennek az önállósodási folyamatnak érkezett most jelentős állomásához Kanada: az országnak immár megvan a saját alkotmánya, amit az ottawai felsőházban az ünnepélyes alkalomra odautazott II. Erzsébet angol királynő (aki továbbra is Kanada államfője marad) lát el kézjegyével.

Kanadának eddig tehát nem volt saját alaptörvénye? Bármilyen furcsa, bizony nem. Még Viktória királynő írta alá 1867-ben a híres brit Észak-Amerika törvényt. Ennek egy 1931-ben elfogadott, Kanadának már nagyobb önállóságot biztosító változata helyettesítette eddig az alkotmányt.

Mi a jelentősége a mostani változásnak? Egyértelműen az, hogy az ottawai kormányzatnak sokszor ellenszögölő tartományokkal szemben erősíti a központi hatalmat. A kabinetnek ezután könnyebb lesz felvennie a harcot az olajban gazdag nyugati tartományokkal (elsősorban Albertával), amelyek az államháztartás megkározításával, a többi tartomány rovására szeretnék meggazdagodni. A Kanadában történelmi okokból oly fontos nyelvi-etnikai kérdést az alkotmány a központi adminisztráció és az ottawai szövetségi parlament hatáskörébe utalja. Ez talán csökkenti a Québec tartománybeli szeparatizmus veszélyét is. Az alkotmány ugyanis egész Kanadában biztosítja mind az angol, mind a francia nyelv szabad használatát, és Québec számára lehetővé teszi, hogy ott — mint eddig lényegében történt — csak a franciát fogadják el.

Trudeau nagyobb belpolitikai szabadsága nyilván segít a kormányfőnek abban, hogy a jövőben is elhárítsa néhány külpolitikai lépését „az elefánttól”. A NATO-hoz egyébként hűséges Ottawa ezt — például a salvadori helyzet vagy Nicaragua és Kuba megítélésében, valamint a nagy szovjet földögélzet vonatkozásában — már korábban is megtette.

Harmat Endre

Merényletek Libanonban

BEJRÚT (MTI). — Nyugat-Bejrútban az arab békefenntartó erők, Dél-Libanonban az el-Fatah palesztin szervezet gerillái vállalkoztak arra a szerepre, hogy a szembenálló feleket szétválasztva véget vessenek az Amal nevű síita felkatonált szervezet és a nemzeti haladó mozgalomba tömörült baloldali pártok fegyveres konfliktusának, amely a hét eleje óta mintegy ötven halálos áldozatot követelt.

Politikai megállapodás híján nehézségekbe ütközik a sokadik tűzszünet megszilárdítása. Reménykeltő hír viszont, hogy Damaszkuszban összeül a legfelsőbb együttműködési bizottság, amelyben az Amalon és a nemzeti mozgalmon kívül a Palesztinai Felszabadítási Szervezet és az arab békefenntartó erők parancsnoksága is képviselteti magát.

A konfliktusok forrása, hogy bár afféle útitársnak tekintik magát, az Amal nem nyugat-Bejrútban ismeretlen tettesek meggyilkolták a francia konzulátus egyik alkalmazottját és állapotok függetlenségét. Az iráni forradalom győzelme mérhetően megnövelte a libanoni síita közösség önbizalmát, politikai ambícióit, s az Amal kongresszusa „az őszes mohamedánok imámjává” nyilvánította Khomeinit. Közben újabb bizonyítékok láttak napvilágot arról, hogy a keresztény jobboldal közvetlen beavatkozással is hozzájárult a harcok kiszélesítéséhez a tűzszüneti megállapodások felborulásához. A nemzeti mozgalom közleménye rámutatott, hogy a falangista milíciák és a velük együttműködő libanoni hadsereg tüzérése provokatív módon ágyúzta Nyugat-Bejrút egyes kerületeit, a déli külvárost és a palesztin menekülttáborokat.

A harci feszültséget csütörtökön két merénylet is fokozta. Nyugat-Bejrút központjában bombamerénylet áldozata lett az el-Fatah biztonsági alakulatának egyik tagja és felesége. Ugyancsak Nyugat-Bejrútban ismeretlen tettesek meggyilkolták a francia konzulátus egyik alkalmazottját és állapotok függetlenségét. Az iráni for-

RÖVIDEN

ÚJ-DELHI (MTI). — Emelkülönösége tartottak csütörtökön este Új-Delhiben a magyar—indiai kulturális együttműködési egyezmény aláírásának 20. évfordulóján. Pozsgay Imre művelődési miniszter egy fotódokumentum-kiallítást nyitott meg, amely a Magyar Tájköztársasági és Kulturális Központban a két ország kulturális kapcsolatainak fejlődését mutatja be.

HANOI (MTI). — Baráti látogatását befejezve, a magyar katonai küldöttség, amelyet Kárpáti Ferenc altábornagy, honvédelmi miniszter-helyettes, politikai fősoportfőnök vezet, Vietnamból Kambodzsa utazott. Előzőleg Hanoi-ban megállapodást írtak alá a két hadsereg politikai fősoportfőnököse közötti együttműködésről.

LONDON (MTI). — Szívroham végzett Arthur Lowe-val, a népszerű angol jellemszínész. Nálunk játszott utolsó filmje a Deszka volt. Lowe előadásra készülve, az öltözőjében esett össze, és nem is tért többé magához. Hatvanhat éves volt.

MOSZKVA (MTI). — Két, a második világháborúban a hitlerista megszállókkal

A parttagság és részéről az elmúlt vekvő érdeklődés népesedési helyzet kapcsolatban. hiszen a népesedési lakosságának növegyása, a lakosság ezek távlati alaktelei a jelenben és — a társadalmi fejlődésből kiemelkedő.

Gazdasági jelenkaképes korú lakolegfontosabb termma és aránya, valágilag aktív és azég aránya adja. Alyamat hosszú támmzeti érdeket, amaradást is érint, hogy a politikai mőségüknek megkapjanak a népeségő kérdések.

Pártunk és korfős erőfeszítéseket népesedési folyarányú befolyás. A Politikai Bizottárjában hozott hasedési helyzet afontosságú nemzetpolitikai ügynek határozat és amányintézkedésekát jelentették, azaz a gazdasági, adat és szociális pontosulnak, amepépeségszám tartását, majd perspektését.

Népes helyze

A népesedési politika. A megye is ebből indult ki, rilis 1-én megtartgye népesedéspolit az elmúlt években tozásáról, annak zött célok megvalnyuló erőfeszítésről készült előtermeg és hagyta jómazza az elkövetladatait is. A helya további tennivnek elvi alapjaitikai Bizottsága. 29-i határozata ko

A megyei pártbse szerint az 197szakban a megyeátlagos gyermekszanyai gyermekvállalanyagi, szociális, tetelei javultak. zöbben alakult a si helyzete, bár alyamatok a megye korolnak.

Magyénk népesjén 552 000 fő ve ezer fővel gyarap27 000 fős termésegyharmadát „elvási veszteség, amősen mérséklődőévekben is 1100 főa megye népesség.

A népesedésnövdorások ellenére volt az országosmésztes szaporoval a megyék köhelen állunk. Aporodás aránya a legmagasabb, 8,7zuhant 1981-re, amely a felszabcsenyabb arányszövetkező évekbeszaporodás tovább kell számolnunk, 1980-as évek másjűk el, amikor a kis létszámú koraszülőképes koraszakban a népe vagy minimális cső.

Magyénkben a ma 1974—77 közzemelkedett, mindnél több gyermekletési arányszám volt. Ezt kedvező hogy ekkor léptelba az ötvenes évdekei, illetve a nintézkedések is ékat. A születési gyorsuló ütemben már csak 85

A népesedés nagy fontosságú nemzeti és társadalompolitikai ügy

IRTA: MAGYAR JÓZSEF, A MEGYEI PÁRTBIZOTTSÁG TITKÁRA

A parttagság és a társadalom részéről az elmúlt időszakban növekvő érdeklődés tapasztalható népesedési helyzetünk alakulásával kapcsolatban. Ez természetes, hiszen a népesedés — az ország lakosságának növekedése vagy fogyása, a lakosság korösszetétele, ezek távlati alakulásának feltételei a jelenben és a közeljövőben — a társadalmi fejlődés szempontjából kiemelkedő jelentőségű.

Gazdasági jelentőségét a munkaképes korú lakosoknak mint a legfontosabb termelőerőnek a száma és aránya, valamint a gazdaságilag aktív és az eltartott népesség aránya adja. A népesedési folyamat hosszú távú alakulása a nemzeti érdek, a nemzeti fennmaradást is érinti. Ezért indokolt, hogy a politikai munkában jelentőségüknek megfelelő figyelmet kapjanak a népesedéssel összefüggő kérdések.

Pártunk és kormányunk jelentős erőfeszítéseket tett és tesz a népesedési folyamatok kedvező irányú befolyásolása érdekében. A Politikai Bizottság 1973 februárjában hozott határozata a népesedési helyzet alakulását nagy fontosságú nemzeti és társadalompolitikai ügynek minősítette. Ezen határozat és az azt követő kormányintézkedések a korábbiaknál átfogóbb népesedéspolitika kezdetét jelentették, amelyben mind az azok a gazdasági, egészségügyi, tudati és szociális szempontok ösztönözték, amelyek elősegítik a népességszám tartós stabilizálódását, majd perspektívus növekedését.

Népesedési helyzetünk

A népesedési politika nemzeti politika. A megyei pártbizottság is ebből indult ki, amikor 1982. április 1-én megtartott ülésén a megyei népesedéspolitikai helyzetnek az elmúlt években végbement változásáról, annak okairól, a kitűzött célok megvalósítására irányuló erőfeszítések eredményeiről készült előterjesztést tárgyalta meg és hagyta jóvá, amely tartalmazza az elkövetkező időszak feladatait is. A helyzet elemzésének, a további tennivalók megjelölésének elvi alapját az MSZMP Politikai Bizottsága 1981. szeptember 29-i határozata képezte.

A megyei pártbizottság elemzése szerint az 1973 óta eltelt időszakban a megyében a családok átlagos gyermekszáma növekedett, a gyermekvállalás és -nevelés anyagi, szociális, egészségügyi feltételei javultak. A vártnál kedvezőbben alakult a megye népesedési helyzete, bár a kedvezőtlen folyamatok a megyére is hatást gyakorolnak.

Megyénk népessége 1982. év elején 552 000 fő volt, 1974 óta 18 ezer fővel gyarapodott. A közel 27 000 fős természetes szaporodás egyharmadát „elvitte” a vándorlás veszteség, amely — bár jelentősen mérséklődött — ezekben az években is 1100 fővel csökkentette a megye népességét.

A népesedésváltozások az elvándorlások ellenére is erőteljesebbek voltak az országosnál, mivel a természetes szaporodás arányszámával a megyék között a harmadik helyen állunk. A természetes szaporodás aránya 1975-ben volt a legmagasabb, 8,7 ezrelék, innen zuhant 1981-re 3 ezrelék alá, amely a felszabadulás óta legalacsonyabb arányszámot jelenti. A következő években a természetes szaporodás további csökkenésével kell számolnunk, a mélypontot az 1980-as évek második felében érjük el, amikor a hatvanas évek kijűlési korosztályai kerülnek szülőképes korba. Ebben az időszakban a népesség stagnálása vagy minimális csökkenése várható.

Megyénkben a születések száma 1974—77 között ugrásszerűen emelkedett, minden évben 10 ezernél több gyermek született, a születési arányszám 19 ezrelék felett volt. Ezt kedvezően befolyásolta, hogy ekkor léptek szülőképes korba az ötvenes évek népes nemzedékei, illetve a népesedéspolitikai intézkedések is éreztették hatásukat. A születések száma 1977-től gyorsuló ütemben csökkent, 1980-ban már csak 8569 gyermek szü-

letett, 1981-ben pedig a születési arányszám már az 1965. évi mélypont alá esett, 14,7 ezrelék volt.

Nem sikerült lényeges eredményt elérni a koraszülések csökkentésében sem, annak ellenére, hogy jóval kevesebb a művi vetélések száma. Minden 100 gyermek közül 10 koraszülöttként kezdte életét, ez az arányszám magasabb az országosnál. Ennek okai között meg kell említeni a nők foglalkoztatottságának emelkedését, a szülőképes korosztály átlagosnál nagyobb megterhelését, a dolgozó nők otthoni leterheltségét, az egészségkultúra hiányosságait (alkoholfogyasztás, dohányzás, helytelen táplálkozás stb.). Az okokhoz kell még sorolnunk a több generációs családok elhelyezésére alkalmatlan lakásépítési gyakorlatot.

Jelentősen javult viszont a koraszülöttek életben maradásának az esélye. Jórészt ez eredményezte a csecsemőhalandóság nagymértvű csökkenését. Ezer élveszülöttről 16,2 csecsemőhalálra jut, felét sem éri el a nyolc évvel korábbiáiban hozott határozata a népesedési helyzet alakulását nagy fontosságú nemzeti és társadalompolitikai ügynek minősítette. Ezen határozat és az azt követő kormányintézkedések a korábbiaknál átfogóbb népesedéspolitika kezdetét jelentették, amelyben mind az azok a gazdasági, egészségügyi, tudati és szociális szempontok ösztönözték, amelyek elősegítik a népességszám tartós stabilizálódását, majd perspektívus növekedését.

Szép eredménynek tartjuk, hogy a korszerű fogamzásgátlók elterjedésével a terhességmegszakítások száma az 1973. évi 9100-ról 3800-ra csökkent. Kedvezőtlen viszont, hogy jobbra a még szülés előtt álló, húsz éven aluliak körében gyakori a terhességmegszakítás.

A születésszám csökkenésében több tényező együttes hatása játszott közre. 1978-tól folyamatosan csökkent a szülőképes korú nők száma. Mérséklődött a házassodási kedv. A házasságkötések száma 1976-tól 1980-ig folyamatosan csökkent, 10,2 ezrelékről 8,1 ezrelékre. Kevesebb a házasulandó fiatal. Nő a csonka családok száma, a megyében minden 9 család ilyen. Egyre inkább elfogadott az élettársi kapcsolat. Kisebbség emelkedés tapasztalható a válások számában is. Evről évről csökken a gyermekvállalási készség. A megye 155 000 családjából 33 százaléka gyermektelen, 32 százaléka egygyermekes, 26 százaléka két-, 9 százaléka háromgyermekes.

A gyermekvállalási készségben jelentős szerepe van a nők gazdasági és kulturális emancipációjának. Ma a munkaképes korú nők 75 százaléka — ezen belül a 20—34 éves nők 87 százaléka — dolgozik. Jelentősen nőtt a magasabb iskolai végzettségű nők száma. A nők jelentős része a második, de még inkább a harmadik gyermek szülését nem vállalja, hogy a munkából, a szakmából ne essen ki.

A hatvanas évek közepétől megváltozott a házassági arányszám. 1981-ben már 12 ezrelék fölé került, amikor 6800 ember halt meg, 1946 óta egyetlen évben sem halt meg ennyien. A kedvezőtlen halálozási viszonyok kialakulásában szerepe van az idős korú népesség magas arányának, jelenleg az összes népesség 16 százaléka 60 év feletti, 1949-ben 11 százalék volt. A halálozások 75 százaléka ezt a korosztályt érinti. 1973-tól azonban folyamatosan nőtt a középkorú férfiak halálozása is.

Az egészségügyi ellátásról

Legfontosabb társadalompolitikai tennivalóink között szerepel és szerepel — a nehezebb gazdasági körülmények között is — az egészségügyi ellátás fejlesztése. A megyében az egészségügyi ellátás személyi és tárgyi feltételei 1973 óta tovább javultak. Nőtt a terhesgondozás színvonala, megyénk városai és nagyobb községeiben szakorvosok, egyéb helyen az általános körzeti orvosok végzik a feladatot.

A család- és nővédelmi tanácsadók megszervezésével párhuzamosan kialakultak a Debreceni Orvostudományi Egyetemen azok a regionális centrumok, amelyek működése pozitív hatást gyakorol népességünk alakulására. Nem hozta meg azonban a kívánt eredményt — elsősorban szubjektív okok miatt — a házasságkötés előtti kötelező tanácsadás.

Örvendek, hogy a körzeti gyermekorvosi hálózat fejlődése az eltelt időszakban felgyorsult,

1981-re a korábbi 31-ről 57-re emelkedett a gyermekorvosi körzetek száma. Különösen jól kiépült a hálózat Debrecenben és Hajdúszoboszlón. A fogyatékos gyermekek ellátó Egészségügyi Gyermekotthon 260 férőhellyel üzemel, de a növekvő igényeket nem tudjuk kielégíteni. A megye szülészeti és nőgyógyászati ágának száma alacsony az igényekhez és az országos átlaghoz viszonyítva is. Csecsemő- és gyermekgyógyászati ágyellátottságunk kedvezőbben alakult, gondot a korszerűtlen ágyösszetétel jelent.

Fontos eredménynek tartjuk, hogy a megye védőnői hálózata az igényeknek megfelelően kiépült. A 227 állásból azonban 21 betöltetlen, szülés miatt is sokan vannak távol.

A gondok ellenére az egészségügyi ellátás színvonala az utóbbi években jelentősen javult. Ebben nagy szerepe van az orvosok, egészségügyi dolgozók lelkiismeretes, felelősségteljes munkájának, a többségüket jellemző hivatástudatnak. Az itt tevékenykedő pártiszterek és szervezetek, kommuniszták új eszközökkel eredményesen segítik a népesedéspolitikai célkitűzések megvalósítását.

A gyermekvállalás feltételei

A határozat óta folyamatosan javultak megynénkben a gyermekvállalás és -nevelés feltételei. Fejlődött a bölcsődei, óvodai és napközi otthoni ellátás.

Az V. ötéves tervben minden korábbinál meghaladó óvodáépítési programra került sor, amit társadalmi összefogás is segített. 1973 óta közel 10 000 óvodai férőhellyel épült, az ellátottság aránya 57 százalékról 83 százalékra nőtt, kedvezőbb az országosnál. Gyakorlatilag minden igényt ki tudunk elégíteni.

A bölcsődei férőhelyek száma erősen növekedett, azonban szűrbölcsős korú gyermekek 11 férőhely jut, így az országosnál kedvezőtlenebb az ellátás.

Az általános iskolák napközi otthoni ellátása a fejlődés ellenére még mindig nem megnyugtató, a gyermekek 39 százalékát tudjuk napközibe elhelyezni (1973-ban 24 százalékát). Ez a gond elsősorban a lakótelepi iskoláknál jelentkezik.

A szociális feltételek további javulását nagymértékben elősegíti, hogy a IV. és V. ötéves terv idején erőteljes lakásépítésre került sor a megyében. Tíz év alatt 50 ezer lakás épült, ami jelentősen javította a lakáskörülményeket. A száz lakásra jutó lakók száma 1970—80 között 333-ról 309-re csökkent. Ennek ellenére még mindig sok a kielégítetlen lakásigény, hosszú a várakozási idő. Nagy gondot jelent a fiatalok lakáshelyzet. Jelenleg 6500 fiatal házastárs (35 év alatti) vár lakásra, ez az összes lakásigénylők 45—50 százaléka.

A gyermekvállalás anyagi feltételei is tovább javultak. 1981-ben 105 544 gyermek után fizettek családi pótlékot, az 1973. évi 77 800-zal szemben. Ezenkívül 16 000 gyermek részesült jövedelemplétkban. A családi pótlék jelenlegi összege a gyermeknevelési költségeinek csak kisebb részét fedezi. A gyermekgondozási segítség bevezetésének első évében a megyében egyre többen éltek ezzel a lehetőséggel. Az utóbbi időben megtorpanás tapasztalható elsősorban magasabb jövedelmű anyák körében. Fontos intézkedés volt a gyermekpótlási tétppéz rendszerének bevezetése, illetve korszerűsítése.

Az objektív feltételek javulása mellett a társadalmi összefogás, a közgondolkodás és a tudati tényezők fejlődésében is van előrehaladás. Jelentős erőfeszítések történtek a lakosság, különösen pedig az ifjúság körében a családi életre nevelés, a korszerű családtervezés, a családvédelem, az alkoholizmus elleni harc kérdéseinek helyes értelmezésére és magyarázására. A megye tömegszervezetei és mozgalmi saját eszközeikkel és módszereikkel segítettek a határozat végrehajtását.

Összegezve megállapította a pártbizottság, hogy az 1973-as népesedéspolitikai határozat céljai helytállóak voltak. Végrehajtása mind az anyagi, szociális, mind a tudatformálás terén jelentős eredményeket hozott, de a népesedési folyamatokat a vártnál kisebb mértékben befolyásolta.

Hatékonyabb eszközökkel

Az anyagi feltételek gyorsabb javulását a gazdaság időközben jelentkező problémái is nehezítették. A tudatformálás, tájékoztatás, agitációs és propagandamunka pedig hiányos, sok esetben kampányzerű volt. A népesedési folyamatok elemzése világossá tette, hogy kedvező eredmény csak hosszabb távon, mindennapi munkával, összehangolt céltudatos tevékenységgel érhető el.

Népesedéspolitikai céljaink megvalósítása érdekében a megyei pártbizottság által meghatározott fő feladatok a következőkben körvonalazhatók:

A népesedéspolitikai határozat óta eltelt időszak tapasztalatai, valamint a hetvenes évek második felétől kialakult népesedési helyzet — a határozat alapvető megállapításainak változatlanúsága mellett — népesedéspolitikánk elveinek, céljainak kiegészítését, tartalmának bővítését, eszközrendszerének hatékonyabbá tételét kívánja meg.

Az elkövetkezendő időszakban mindenképp az egy családra jutó gyermekszám további csökkenését kell mérsékelni. Ez elsősorban azt igényli, hogy erőfeszítéseinket a második gyermek megszületésének támogatására összpontosítsuk. Az eddigieknél erőteljesebben kell biztosítani a család stabilizálását.

Tovább szükséges növelni a társadalom részt vállaltát a gyermeknevelés terheiből. Az óvodai, iskolai és napközi otthoni elhelyezési igények kielégítése közeledik a teljesítéshez. A bölcsődei hálózat indokolt mértékben bővüljön, a családi pótlék szerepe, súlya növekedjen. Javítani kell az értelmi fogyatékos gyermekek ellátását. A lakáselosztásban a gyermekek számát a jövőben az eddigieknél nagyobb súllyal célszerű figyelembe venni.

Kiemelt gondot kell fordítani az anyai- és gyermekvédelemre, a veszélyeztetett terhesek gondozására, a koraszülöttek arányának csökkentésére, ellátásuk színvonalának emelésére, valamint a legnagyobb halandóságot okozó betegségek elleni küzdelemre. Erőteljesebben és hatékonyabban kell az egészséges életmódra neveléssel összefüggő tevékenységet folytatni. A magasabb élet-színvonalon járjon együtt az egészségesebb életmóddal.

Az időskorúak számának növekedésére továbbra is számítani kell, ezért a róluk való gondoskodás jelentős feladatunk. Szükséges, hogy ellátásukban, társadalmi, szociális helyzetük alakításában növekedjen a családok szerepe és felelőssége. Emellett a szociális gondoskodás állami formáit is fejleszteni kell.

Szükséges, hogy a népesedési helyzet összefüggései, közép- és hosszú távú anyagi, tárgyi hatásai az eddigieknél átfogóbban jussanak érvényre a különböző, főként tanácsai tervekben.

A pártbizottság részletesen meghatározta a pártiszterek és szervezetek, a tanácsok, a gazdasági szervek kommunista vezetőinek, a tömegszervezetek és mozgalmak népesedési helyzetünk alakulását befolyásoló anyagi, szociális, egészségügyi tényezőkkel és a tudatformálással összefüggő tennivalóit is.

A politikai munkánkban nagyobb felelősséggel kell kezelni a népesedéspolitikai feladatok végrehajtását. Ezek a feladatok, a jelzett és ismert gondok csak nagyobb társadalmi összefogással oldhatók meg.

Népesedési helyzetünk további alakulásában döntő fontosságú a család, az a közösség, amelynek erkölcsi rendezettsége és érzelmi kiegyensúlyozottsága alapvetően

meghatározza az egyének erkölcsi arculatát, érzelmi életét. A családban szerzett élmények meghatározóak. Az elmúlt esztendőknél jó néhány területen megmutatkozik, hogy családpártiak vagyunk, a családot a szocializmus építő társadalom alapintézményének tekintjük, abból a felelősségből fakadóan, amelyet a szocialista magyar nemzet fejlődéséért érünk. Gondoljunk a három- és többgyermekes családok lakához jutásának javítására, a gyermekintézmények, bölcsőde, óvoda gyors ütemű fejlesztésére, a családi pótlék emelésére, a gyermekgondozási segély emelésére, korszerűsítésére.

Akad elég tennivaló a családok, a családi élet anyagi feltételeinek további javításában. Szociális- és családpolitikai céljaink között szerepelnek a lakáshelyzet, a többgyermekes családok létfeltételeinek javítása, a fiatalok családalapítási lehetőségeinek és kedvének fokozása a népgazdaság intenzív fejlesztésével és teljesítőképességének fokozásával összhangban.

A helyzet azonban nemcsak ezt kívánja meg tőlünk. Társadalompolitikai, ideológiai nevelőmunkánk fontos feladata, hogy növekedjen a családalapítással, annak gyarapításával együtt járó felelősségtudat. A terhes nő, a gyermekanya, a szülők és a nagy családok tisztelétét és megbecsülését erősíteni kell a közgondolkodásban és a magatartásban, a munkahelyi közszellem szerves részévé kell tenni. Valamennyi területen — családban, munkahelyen, ifjúsági szervezetben, oktatási intézményekben — tudatosítani kell a család intézményének, a gyermek születésének és nevelésének fontosságát és örömet. A fiatal nemzedéket nemcsak a házassággal, a családtervezéssel kapcsolatos ismeretekkel kell oktatni, hanem tudatosítani szükséges bennük a családi étellel kapcsolatos szocialista erkölcsi alapelveket, normákat, az együttélés szabályait, a kölcsönös megbecsülést és felelősséget is.

Népesedési helyzetünk további javításában a család és a társadalom érdekei egybeesnek. Ez megkívánja a társadalmi gondoskodás fokozását mint a társadalmi közvélemény szocialista céljainak és elveinek megfelelő erősítését.

Egyéni és közösségi érdek

A népesedéspolitika társadalmi súlya megköveteli a népesedési közegészségügyi feltételeinek fejlesztését is. A lakosság egészségügyi állapotának javítását — az egészséges élváltozások növekedésétől a halálozás csökkentéséig — az ellátáson, az egészségügyi szolgáltatáson túl a közgondolkodás változásának is elő kell segítenie.

A Vöröskereszt, az egészségnevelési csoport, a Hazafis Népröntő bizottság, a KISZ olyan átfogó nevelési programot valósítanak és valósíthatnak meg, amelyek a lakosság egészségügyi magatartását is kedvezően befolyásolják.

Fokozottabb figyelmet kell fordítani a koraszülések arányának csökkentésére, a terhes nők, a veszélyeztetett terhesek gondozására, a csecsemő- és gyermekkorban levők testi és érzelmi fejlődésének kedvezőbbé tételére, az időskorúak gondozására. Nemcsak a szolgáltatások, a gondozás színvonalának fejlesztésével, hanem a szocialista életmóddal a céloknak megfelelő változtatásával.

A tennivalókat nem lehet, nem szabad egyik vagy másik területre lesűkíteni. E feladatoknak a végrehajtása népesedési helyzetünk befolyásoló anyagi, szociális, egészségügyi, tudati tényezők komplex kezelését igényli.

A gyermek, a felnövekvő nemzedék a szülők örömeinek forrása, szocialista fejlődésünk lendítőereje, jövőbeni biztosítéka. Népesedéspolitikai céljaink megvalósítása mindannyiunk egyéni és közösségi érdeke, egész társadalmunk ügye. Történelmi felelőssége van pártunknak és kormányunknak a jövő nemzedék iránt. Ennek a történelmi felelősségnek maradtalanul eleget kell tenni megynénk határain belül is.

GULYÁSMÚLT

„Nappal nem szeretek én a házban lenni”

1

A napokban Fancsika tanyavilágának dombos dűlőit járva kaptatván (egy akácok takarásában) Szalontaiékra leltem, még inkább: bukkantam. A név csak a néprajzosoknak mond valamit, akik valaha a Hortobágyon a gulyánál keresték fel őket.

Mit akarhatnak tőle én, ahol egy rozsdálló vastenger „turzásában” a mezőgazdaság húsz-harminc éve jelenik meg. A tanyát egyfelől ugyanis elhullt fogó boronák, összerokadt vázak, tárcsák veszik körbe. Háta mögött egy volt homokbánya sebhelye.

Beljebb „kerültem”, a két megveszekedett kutya ellenére is. A ház tövén lugas fut, az udvár felsperve. A távolból fenyves szagát hozza a légáramlat.

Jó kis hely, de nagy lehet erre az egyedüllet s gyorsan mondom is, ki vagyok s hogy lényegében „semmi járatban”. Csak úgy.

Azt hittük már, talán egy tanyát vettem meg — nyitja az ajtó, a melegebb konyhába Mariska néni. Az ura még kinn. „Behajtja ő a birkát, hisz nem sokba kerül.”

2

Mariska néni kurta, kunlábú asszony, sűrű. Leül a sparthelt mellé s várja, hogy a vendég felfedje kiletét. Jobban. Alaposabban. Váratlanul rám kérdez:

— Maga hány órára jár be dolgozni?

— Én? (No, most magyarázhatok, inkább azt mondom.) semennyire és mindig.

— Hát mit csinál?

— Újságot írok. Szabad időmben is.

— Ah — nyugtázza csodálattal — azt hittem, ott van állandóan, a lapnyomdában...

— És ma járkál, mert ha nincs probléma, nincs fizetés. Ugye?

— Eltalálta.

— Szarva közt a tőgyét.

Érdesen, részletesen, de felszabadult vígsággal nevetgél. Egy kuncogásnyit csupán. Még a fejkendőjét is följebb húzza. Hamiskásan. Papirkivágó forog a langyos konyha levegőjében. Körbe. Spirálosan. Erőltetem a szemem a benti viláosságban.

— Mi az Lidocain?

— Zsibbasztó. Katica lányom hozta. A vállamra. Nem jelent semmit. A fogamra jobb! Hol erről, hol amarról fáj. Húzással ki az őszes? Mindet?

Belép az ura. Nyakas, erős ember, feltartott fejjel. Koratavasi barnasággal, repe-dezett arcsugarakkal. A sparthelt vasporozott öntvényéről fel-felpattan, szikrázik a szemcse.

— Hát együtt öregedtek.

— Ötven esztendeje.

— Csak sorjában! — Szalontai József nem toldja hozzá, hogy haladjunk. Pásztori szükségességének így is örülnöm kell!

— Az én apám 1912-ben megvette ezt a tanyát. 21 holddal meg nem tudom én mennyi kadráttal. Ez a föld később négyfele ment. De, hogy ne vágyjak elébe! Apám (csegei születésű) hortobágyi gulyás volt tizenkét éves korától, mert az apja csak Tiszá-gátőrségig vitte és hat szájnak kellett enni adni. 1919-ig (míg a románok be nem jöttek) én az apám keze alatt szolgáltam, az ő karja alatt. Később a rokonságnál. Őt évig a demokráciában is pásztortítottam.

Megbontom a rövid életrajz fonálát.

— Mi volt az első beosztása?

— Tanyás gyerek. Négy bojtárra főztem. El se értem a vasfezak akasztóját, miután ettek, félrefordítottam

a főzőfán. Amíg ettek, gyeregünk ki a gulyához, egy igen szép csapat marhához.

— Tinógulya volt — győtri a kezefejét, mintha olvasót morzsolna — Mariska néni.

— Igen. Ha fázott a lábam a dériben, beletapostam a meleg tehénganéba, vagy felkeltem a marhát és a helyére álltam. Az én apám nem hagyott csizmát húzni. Azt mondta: nekem nem lehet lépésben járni, csak trappban. Így ahogy mondom magának. A lusta embert nem túrték azon a földön. Igen.

3

A tornác falán a meghajtott karikás oltalmában berámázott fénykép. Felvétel a húszas évekből. Atyafitadagó taligán nyalka bojtár. Ez is Szalontai József. Legénykorából.

— Visszaemlékezik az első bérré?

— Nem kaptam én sose fizetést. Említettem, az apám keze alatt szolgáltam.

— No, de csak három évig!

— Utána meg a rokonoknál, mert azoknál se ingyen nyaralt a tehenünk, a lo-vunk, meg a juhunk. Rá-szolgáltam. Nem volt nekem cselédkönyvem sose. Itthonról kosztoltam. Apám hozott ki székérről öt-hat kenyert, olyankor egy kis füstölt disznóhús meg a sa-panyú paszuly felvidította az átlagos egyoldalú ételeket: a hajnali tésztalevest, a dé-li kenyér-szalonnát.

— Mikor lett a maga ura?

— Amint megnősültem, 1931-től. Szeptember hanyadikán is, na...?

Mariska néni emlékezete napra vág:

— Szeptember tizenkilenc-cedikén.

— Kik voltak a híres gulyások?

— A családból?

— A Hortobágyról.

Szalontai József megfontolja, kik is azok a hírességek, csak aztán sorolja:

— Losonczy Sándor, Bana Mihály bátyám, az öreg Pecze János. (A Czinege név nem nagyon akar elhangzani ebben a rangsorban.) Káplár Péter, Hajas Józsi bátyám, Erdei Mihály, meg ő a Csúnya-földön legeltetett.

Magát nem említi. Mariska néni nem nyugszik bele a nagy szerénységbe:

— Tele volt Szalontaiakkal a Hortobágy, csak hát — teríti meg az asztalt — elsdorta a háború őket. Az meg már nem számos, hogy utána mennyi földön pásztorkodtak.

— Kicsi területen — krá-kog rá igazat adván ura, s felírom meg a szájl-és kö-römfájás egyszerű receptjét:

a tejeles kékköt, meg a féreg ellen való büdös krenolint, amiből van még egy üvegnyi.

— Ez a réti áradmány volt a maguké? — bökök a há-tam mögé.

— Ez, ez. Olyan jó fekete zsíros, hogy a nagy gépeket alig bírja. De a kanális sincs tisztítva úgy, mint valamikor.

— Erre aztán József bá' is-mét rányomja az „igent”. S mi is igen elakadnánk, ha meg nem kérdezném: „A Bé-ke” nyugdíjasa?

— Mereven biccent.

— Szabadság. Előbb ezt kapta névül. Az ötvenhatos felbomlás után újra alakult mint Május 1. Majd tán újra a Szabadság nevére vette fel, majd összeegyesült, Bocskainak hívták. Aztán újra összealakult. Így lett Béke.

— Átöleli két ujjával a kis-poharat.

— Ha már kitöltötted, iszok belőle.

„Fogyasztok” én is. A debreceniek kirajzása magva-sabb kérdésnek bizonyul, mint a szövetkezésé.

— Özönlik a nép, kifelé. De hogy mire, miért? Tanya-sodnak.

— És jól is gazdálkodnak? Nem buknek bele?

— Még egybe sem, amit én láttam.

Mariska néni a tanyavá-sárlásokkal egyetemben a lo-pások ajzják.

— Csak borzasztó! Mert az érthető, hogy ki akar szökni ide az emeletekről a városi ember, de annyi a feltérés! Ami megmozgatható, viszik. Innen is, velünk szemben srégvizavét...

— Épp ezért, nem vágy-nak be?

— Sokan csudálkoznak azon a jelenségen, hogy het-ven éve egy helyen és öt-ven évvel együtt élünk. Itt.

— És innen nézve, milyen a világ? Voltak-e Debrece-nen túl, Hortobágyon kívül? Mariska néni, magáé a szó.

Mátra. Bükk. Kiránduló-busz. Egyszerű út. Ennyiből ki is telt az országismeret.

— Lapot járának?

— Azt se. A rádiót fogjuk helyette. Húsz éve kötötték be a villanyt.

— De mi érdekli?

— A kézimunka, a himzés.

— És a rádióból mi?

— Esetleg a hírek meg egy szép magyar nóta, ami nincs. Mert akkor hangzik, amikor hallgatni rá se érünk.

— Másfelől nézzük az igényt!

— Gyomron keresztül? — bont fel egy üveg vizes uborkát a József-napi töltött húsz mellé Mariska néni.

— Marháhollyaggal volt az üveg leköve, azért nem romlott meg — suttogja. — Hát példánokat okéért, a hűtőben tar-togattát háromnapos húst már nem főzném meg.

Ehhez már a gulyásnak is van szava.

— Azelőtt se az állottat ettük.

— Akkor el vagyok téved-ve — így én, mert váltig ar-ra gondoltam, hogy azelőtt nemigen volt miből válo-gatni.

Mariska néni nem tágit:

— Akkor is frissen főz-tünk.

— De finnyás soha nem lehettem — állítja azért élé-re az igazat párja. A tészta-levesért ma is halálos va-gyok.

— Ért ez a tésztagyúrás-hoz is. Főz, ha kell.

— Mi új van a lakásban?

Szétnéznek ők is. Megvan!

— A tévé. Rám beszéltek — áll fel a helyéről Szalontai József. — De nappal nem szeretek én a házban lenni. Megszoktam a szabadlevegőt. Nyárban kiteszem a pöcköt a tornácra.

Hűsös tenyerét a rekamié-ra ejti.

Mariska néni felcsattan.

Halkan.

— Vackot??

Megtámogatják a sétás lá-bú asztalt.

— Nekem a hétköznap is olyan, mint a vasárnap — szól még Józsi bácsi. Ebből aztán nehezen sütném ki, hogy szombaton és vasárnap nappali ór, a Béke portáját vigyázza óráberben. Mert becsület és „megfelelőség” dolgában ismét rá esett a választás.

Igy:

— „Maga hetven éve lak-ik itt és még rossz szom-szédja se volt.”

5

— Megvan-e a bicskatar-tó?

— Azt is eladtam. A ha-rangomat, a gulyáét oda-ajándékoztam.

— Ó!

— Megette vón a rozsdá. A csikópiccesem meg eltűnt. A szemlős kantar szintén ajándékba ment... de meg-van az óra, az a tornyos.

— Jól jár? — egyeztetem a mutatóját a magamével.

— Szépen ütött. Járnai jár.

— A kilincsen a kezem.

— Hát igen. Majd egyszer üt. Mindenkinek.

Az alacsony kerítésre kö-nyökölnék. Mariska néni még arra kér, hogy a fény-képes csak akkor jöjjön, ha kimeszeltek, mert a tyúkok nagyon lekopácsolták az ól faláról a meszet.

— Ki az ott a vasaknál?

— szakítja félbe a nappali ór. Mert Szalontai József nincs ugyan szolgálatban, de órá változik abban a mi-nutumban.

— Velem érkezett. Csak kinn maradt. A MÉH egyik főembere. Megszemléli - egy begyűjtési felhívás fogatná-ját.

— Hát hallja, nagyon gyorsan küldje el! Nappal kinézik a jónak valót az ócs-kából, este meg vinnék.

Alig tudom megbékíteni.

Szalai Csaba

A motoros kapa működését az üzletvezető magyarázza el (Fotók: Kőszeghy)

Mit veszünk kölcsön?

Igy kell összeilleszteni a csatlakozót és a szőnyegtisztítót — mutatja be Gabányi Józsefnek eladó

Bevallom őszintén, nem is gondoltam, mennyi minden található a debreceni ipar-cikk-kölcsönzőben. S azt hiszem, ennek nem csupán a megmutatóját a magamével. — Szépen ütött. Járnai jár. — A kilincsen a kezem. — Hát igen. Majd egyszer üt. Mindenkinek.

Az alacsony kerítésre könyökölnék. Mariska néni még arra kér, hogy a fényképes csak akkor jöjjön, ha kimeszeltek, mert a tyúkok nagyon lekopácsolták az ól faláról a meszet. — Ki az ott a vasaknál? — szakítja félbe a nappali ór. Mert Szalontai József nincs ugyan szolgálatban, de órá változik abban a minutumban.

— Velem érkezett. Csak kinn maradt. A MÉH egyik főembere. Megszemléli - egy begyűjtési felhívás fogatná-ját. — Hát hallja, nagyon gyorsan küldje el! Nappal kinézik a jónak valót az ócskából, este meg vinnék. Alig tudom megbékíteni.

— Akinek szüksége van ránk, úgyis megtalál minket. A készletünk változatos, értéke eléri a 9 millió forintot. S hogy mi az, amit keresnek? Nagy sláger most tavasszal a Puzzi szőnyeg- és kárpittisztító. Nekünk hét van belőle, de négy-öt állandóan berbe van adva. Keresett a motoros kapa és a betonkeverő is. A barkácsfelszerelések szintén megkedvelte a lakosság. De sorolhatnám: rádiók, magnók, te-

Iván Gizella

AUTÓBAN

ten bizony megállok. Itt kellene a faszorban egyet sétálni. De egyedül! Még rosszat gondolnak rólam. Jaj de édes vagy, öcsike... ne félj, nem ütöm el a labdát. Na látod, szia. Jé, ott meg horogsznak? A ezek biztosan szerelmesek. Pardon, megint nagyon hajtok. Ilyen út kéne mindenhol, de hamar vége. Na, itt van a falu. Nem is emlékeztem, hogy ilyen takaros kis házak vannak. Milyen szép az a tornác, az a nádteő. Itt is egy templom. Ha öt percbe is, de muszáj megállnom...

FRONTÁTVONULÁS
UTÁN. A fene vigye el, pont a szemembe tud sü-

Rem

Szinte állandó v számított már az M mélyzeti főosztályve amfóta a SZET-ese nak alakulásáról tájékozódni. Matkó készségesen átenged dáját egy délelőtti olyan SZET-essel tá itt, akik a főiskola, tem elvégzése után val tértek vissza a gyárba.

„Nagyon érzem maga

Dr. Ferenczi Im főosztály munka visszatérés, a bei gondjairól kérdeze is érdekel, hogyan gász.

— Hegesztő volt meg is látszik a s azért kell a szemüv romlott a látásom, dött bennem az el tovább kell tanulni próbáltam három de az az igazság, h szakai dolgok közül tésen kívül más kelt. Hetvenötben fedeztem fel, hogy meghirdetik a SZET kor már tudtam: én pályám.

Persze nem men ilyen simán. Ferencvenötben kaptak la új otthon beres sok pénz kellett. A nem örült, hogy éve dül marad a kis csak hét végén lát jet, az apát. Mégis Imrét, vajjon neki.

— Az első fél-keserves volt, kés könnyebben ment.

„Megbánta

Pintye Gyula az közé tartozik, ő 19 első SZET-tanfoly szült a főiskolára.

— A szülem kis romban meghaltak volt számomra, h előbb szakmához, ő reszethez jussak. H szerettem géplaka munkás-bizonyítvá tón a tmk-ba kerül denképpen tanulni már felvettek a g amikor meghírd SZET-et. Jelentke kább odamentem, z zépiskolába.

— Az előkészítő vá vezetett az út? — A kecskeméti és Automatizálási Főiskolára jelentkez gyon szép három é összerazódott a tár első év nagyon ment, meg ma is b hátam, ha vissz Nagy hátrányban azokkal szemben, a zépiskolából jöttek vizsgám volt a kés később összesen e kor a szakmai tanultuk, már seg tam a többieknek.

— Hetvenhétben mérnök érkezett az

— Igen — kon kisse Pintye Gyula szór az lepett meg, csak akkor döntött hol fogok dolgozni, jelentkeztem a d Művezető lettem a zatgyártó üzemsz

— Ez a beosztá a képesítésnek?

— Nézőpont kér gadom: diplomás r re van szükség. D csodáltam, hogy c várják ezt el. Van művezető, akinek munkáspapírja si tények.

— A fizetés?

— Hetvenhárom katosként kaptam rintot, hetvenhétbe rom műszakos 4100-at. De ennél gondot okozott ne meretlen kollektív hogy mások hasonló ban, alacsonyabb mellett magasabb kaptak.

Ferenczi Imre e figyelt, most közbe

Remények és csalódások

Szinte állandó vendégnek számítottak már az MGM személyzeti főosztályvezetőjénél, amióta a SZET-esek sorsának alakulásáról igyekeztem tájékozódni. Matkó Sándor készségesen átengedi az írodáját egy délelőtti. Két olyan SZET-essel találkozom itt, akik a főiskola, az egyetem elvégzése után diplomával tértek vissza a csapágygárba.

„Nagyon jól érzem magam...”

Dr. Ferenczi Imre a jogi főosztály munkatársa. A visszajárás, a beilleszkedés gondjairól kérdeztem, de az is érdekelt, hogyan lett jogász.

— Hegesztő voltam, ami meg is látszik a szememen, azért kell a szemüveg. Ahogy romlott a látásom, úgy erősödött bennem az elhatározás: tovább kell tanulnom. Megpróbáltam három iskolát is, de az az igazság, hogy a műszaki dolgok közül a hegesztésen kívül más nem érdekelt. Hetvenötben véletlenül fedeztem fel, hogy a jogra is meghirdetik a SZET-et. Akkor már tudtam: ez lesz az én pályám.

Persze nem ment minden ilyen simán. Ferencziék hetvenötben kaptak lakást, s az új otthon berendezéséhez csak pénz kellett. A feleségem nem örült, hogy évekre egyedül marad a kisgyerekekkel, csak hét végén látják a férjét, az apát. Mégis biztatta Imrét, vágjon neki.

— Az első félév nagyon keserves volt, később már könnyebben ment. Hármas

„M megbántam, hogy belevágtam...”

Pintye Gyula az úttörők közé tartozik, ő 1973-ban az első SZET-tanfolyamon készült a főiskolára.

— A szüleim kisgyerekek koromban meghaltak, létkérdés volt számomra, hogy minél előbb szakmához, önálló keresethez jussak. Hatvanötben szereztem géplakatos szakmunkás-bizonyítványt, rögtön a tmk-ba kerültem. Mindenképpen tanulni akartam, már felvettek a gépipariba, amikor meghirdették a SZET-et. Jelentkeztem, inkább odamentem, mint a középiskolába.

— Az előkészítő után hogyan vezetett az út?

— A kecskeméti Gépipari és Automatizálási Műszaki Főiskolára vettem fel. Nagyon szép három év volt, jól összerződött a társaság. Az első év nagyon nehezen ment, még ma is borsózik a hátam, ha visszagondolok. Nagy hátrányban voltam azokkal szemben, akik a középiskolából jöttek. Hét utóvizsgám volt a két félévben, később összesen egy. Amikor a szakmai tárgyakat tanultuk, már segíteni tudtam a többieknek.

— Hetvenhétben új üzemműnök érkezett az MGM-be.

— Igen — komorodik el a kisse Pintye Gyula. — Először az lepett meg, hogy még csak akkor döntötték el, hogy hol fogok dolgozni, amikor jelentkeztem a diplomával. Művezető lettem a nagyszorozágyártó üzemszabványban.

— Ez a beosztás megfelelő a képesítésnek?

— Nézőpont kérdése. Elfogadom: diplomás művezetőkre van szükség. De azt már csodálják, hogy csak tőlem várják ezt el. Van olyan főművezető, akinek még szakmunkáspapírja sincs. Ezek tények.

— A fizetés?

— Hetvenháromban géplakosként kaptam 4500 forintot, hetvenhétben mlnt három műszakos művezető, 4100-at. De ennél nagyobb gondot okozott nekem az ismeretlen kollektíva, meg az, hogy mások hasonló beosztásban, alacsonyabb képzettség mellett magasabb fizetést kaptak.

Ferenczi Imre eddig csak figyelt, most közbeszól.

főltt voltam mindig. Minden hét végén hazajártam, időnként a péntekből is szabadnapot csináltam.

— Hogy fogadták a munkatársak az egyetemi felvételt?

— Különbözőképpen. Volt, aki csak annyit mondott: ez is egy próbálkozás. Mások kételkedtek: jó-jó, felvettek, de el is kell azt végezni. A többségük azért örült. Arra külön büszke vagyok, hogy ma is tagja lehetek a régi brigádomnak, az Április 4-nek.

— És hogyan fogadták a vállalatnál a jogászt?

— A jogi főosztályra kerültem. Igaz ugyan, hogy a visszajérésem előtt pár hónappal még senki nem tudta, hol fogok dolgozni. Ritka jó kollektíva a miénk, azonnal befogadtak, segítettek feladatokat adtak. Nagyon jól érzem magam közöttük.

— És a fizetés?

— Ez sajnos érzékeny pont. Minősített hegesztő voltam, magas átlagkeresettel, így viszonylag magas volt a jövedelmem az egyetemi évek alatt is. Amikor visszajöttem, az elfogadott elvek szerint 5400 forintot kellett volna kapnom. De ez bérfelesztést okozott volna, mert az osztályon a kollégáimnak csak a csoportvezetői pótlékkal együtt lett volna ennyi a keresete. Az enyemből lecsiperttek egy kicsit, 4600-zal kezdtem a munkát. Januártól kétszázötvenet emeltek. Szükség lett volna a pénzre, mert az egyetem ideje alatt csak éppen a létfenntartás szintjén éltem. 1979-ben megszületett a második, tavaly pedig a harmadik gyermekünk is.

— Az egész SZET nagyon hasznos, nagyon jó, csak egyetlen hibája van: megoldatlan az újraalkalmazás kérdése. Mondom, nekem szerencsém van, mert kitűnő kollektívába kerültem. De a közvetlen munkatársaimon kívül senki meg nem kérdezte még, hogy sikerült-e beilleszkednem, hogy érzem magam, van-e valamilyen problémám. Pedig a pályakezdekket törődni kell, és mi az új szakmánkban pályakezdekké vagyunk.

Pintye Gyula visszaveszi a szót.

— El akartam jönni a „nagysorból”. Akikkel együtt kezdtem, már mind följebb kerültek a létrán, csak én maradtam. Vissza akartam menni géplakatosnak, de erre nem volt mód. Most gépkarbantartó üzemműnök vagyok a régi munkahelyemen. Úgy érzem, hogy egy közepes szakmunkást anyagilag és erkölcsileg sokkal jobban megbecsülnék, mint a hozzáadott értékű mezőgazdasági üzemekben üzemeltetőket. Azok a szakmunkások, akikkel együtt kezdtem, ma öt-öt és fél ezer között keresnek, és könnyen elérhetik, hogy egy héten kétszer megveregessék a vállukat: ezt jól csináltad, öreg.

Kemény szavak, de akár tetszik, akár nem, tényekről beszélnek.

— Augusztusban kerültem a jelenlegi beosztásomba, azóta egyetlen olyan feladatot kaptam, amihez szükségem volt a diplomával szerzett tudásra: egy zajos gépre kellett szigetelőburkolatot tervezni és felrakni.

— És ezenkívül?

— Először nyilvántartást kellett készítenem a gyárban levő összes függéséről. Sorra jártam a műhelyeket, az üzemeket, és minden hóról, daruról, kenderkötélről „személyi” kartont csináltam. Ez több hétig tartott. Azután a gépkönyvekből kellett visszakeresnem, hogy tavaly a golyóüzemben mennyi álltak a gépek, mennyi időre volt szüksége a tmk-nak a javításhoz. Akadt még egy fontos megbízatásom: nekem kellett kigyűjteni, prémiumot kapott a múlt évben.

— Ezek után meg kell kérdeznem: kárba vészett idő volt a három főiskolai év?

— Őszintén megmondom: nagyon megbántam, hogy belevágtam. Úgy érzem, hogy elismert, megbecsült géplakatos voltam, most viszont nem mondhatom el magamról ugyanezt.

Bizonyos feladatokat el kell végezni

Matkó Sándortól, a személyzeti főosztály vezetőjétől várom a választ, a véleményére vagyok kíváncsi.

— Azt nem lehet vitatni, hogy ezek a feladatok valóban nem kívának üzemműnői diplomát. De azt is látni kell, hogy most szervezzük az ellátó gyáregységét, ami közvetlenül érinti a tmk-t is. Akár akarjuk, akár nem, bizonyos teendőket el kell végezni, időnként esetleg éppen egy üzemműnökként. De ha Pintye Gyula úgy érzi, hogy nem kap megfelelő feladatokat, meg fogjuk nézni, mit lehet tenni az ügy érdekében.

Bücsűs után egy darabig ugyanarra vezet az utunk Pintye Gyulával.

— Nem arról van szó, hogy mi állandóan mérlegeljük: ehhez a munkához kell-e diploma, megfelel-e ez nekünk, vagy sem? Ha mellesleg akad adminisztráció, azt is megcsinálja az ember. De ha ez a jellemző, azt már hosszú távon nagyon nehéz elviselni.

A gyárkapun kilépve azon gondolkozom: amiről beszélünk, nem a SZET-esek problémája. A műszaki értelmiség megbecsülése, a megfelelő feladatok hiánya ezerszer elpanaszolt gondja a magyar gazdaságnak. Mégis, azt gondolom: kötelessége a vállalatnak, hogy megfelelően foglalkoztassa azt az embert, akit ő bízott a tanulásra, akinek diplomáját talán százszázalékosan fizetett. Ez nem anyagi, mint inkább erkölcsi kérdés.

(Folytatjuk) Görömbölyi László

Üres házak - néptelenedő falu?

Mi Bocskai hajdú vagyunk — büszkélkedtek korábban a kismarjaiak, amikor még erősebb volt a történelmi tudatuk, s amikor még nagyobb joggal dicsekedhettek a falujukkal, hovatarozásukkal. A hajdúszármazás nem bizonyítható — olvassuk Varga Gyula népjárfutatójának a Kismarja múltjáról írott. Egy falu az országban című könyvében. A hajdúkat nemesekké, Kismarja lakosságát viszont mezővárosi polgárokká tette a fejedelem. A faluban Bocskairól kapta nevét a főt, a tsz, ami mutatja, hogy az egyetlen győztes szabadságharcunk vezérért még mindig nagy tisztelet övezi.

Csak hogy a faluban egyre kevesebb tisztelője akad, a lakosság száma ugyanis erősen megfogyatkozott az utóbbi években, évtizedekben. Sok az üres ház, aminek földjén, tetőjén kinő a fű, sok a megműveletlenül hagyott kert, amit nyaranként felver a gyom. Egyre-másra kerülnek ki az ablakokba az üres házak eladó szövegű papírlapok. A falu kezd összezsugorodni, a külterületekről beköltöznek a központba, hogy közelebb legyen az iskola, posta, üzlet.

Major János, a rokkantnyugdíjas állatellenyésztd mondja:

— Két-három sor ház teljesen megsemmisült. Az utódok már nemigen akarnak visszajönni, ha egyszer bementek a városba dolgozni, tanulni. Mi is el akartuk adni a házat a feleségemmel, de azt mondták a gyerekek: minek mennének ti a városba? Így aztán maradtunk. Ha majd kihalunk a házból, nekimegy a dózer, aztán felborítja. De tizenöt év múlva mehet a dózer az egész falunak.

Nem volt miért maradni

Ha nem is ennyire vészes a helyzet, azért tömegesebb volt innen az elvándorlás, mint az ország legtöbb falujából. A faluból városra igyekvők száma újabban országosan nem növekszik, sőt észrevehető egy fordított folyamat, amely természetesen koránt sincs akkora méretű, mint az előző. Az iparvidékekre áramlás annak idején egészséges jelenség volt, hisz a falvak fölös munkaerőjét csapolták le akkor a városok. Azonban Kismarjában ennél bonyolultabb a helyzet. A Bocskai Termelőszövetkezet ezekben az években meglehetősen eredménytelenül gazdálkodik, igaz, Marja határában sok a szik, kevés a jó termőtalaj. 1960-ban három-négyszáz ember is elköltözött a faluból, sokan mentek a Dunántúlra (Baranya, Pómáza), ahol az iparban helyezkedtek el. 1964-ben 2527 lakója volt a falunak, tavaly már csak 1661. Akkor 758 ház állt a településen, 1980-ban már csak 632.

Tizenhat év alatt 126 ház omlott össze, illetőleg egy részét elbontották, mert az elköltözők nem akarták utána a házadót fizetni — mondja Ujlaki Gyula vb-titkár. Ő most a Pocsaj—Esztár—Kismarja nagyközségi Tanácson dolgozik. A közigazgatási átszervezés előtt Kismarjában hosszú évekig üzemelt a vb-titkári volt, így jól ismeri az ottani bajokat.

— Mit tettek a falu vezető emberei (tanácsi és tsz-vezetők), hogy megakadályozzák a tömeges elvándorlást?

— Sajnos a tsz-vezetők keveset, majdnem semmit. Mi mondogattuk, hogy jó lenne beosztási rendszert szervezni, létesítsünk háziipart, de a tsz-vezetők ránk se hederítettek. Minek az? Ma már húsz-huszonöt asszony dolgozik a Tápéi Háziipari Szövetkezetnek, jó néhányan a ruhagyárnak, a Debreceni Konzervgyárnak pedig ládákat fogunk csinálni a jövőben. Csak hogy ezek a kezdeményezések ha jók is, későiek, az innen elmentek ezzel már nem lehet viszálsalogatni.

— Most is látam kihalt udvarokat, elhagyott épületeket. Mi lesz ezeknek a házaknak a sorsa?

— Ha ránk bízzák az értékesítést, felértékeljük és megpróbáljuk eladni őket. Az eladást csak úgy vállaljuk, ha az épület még huszonöt évig fenntartható. Ha rossz állapotban van, természetesen lebontjuk.

Fiatalt igen keveset láttam a faluban, az öregek száma aránytalanul nagyobb. Az öregek napközi otthona huszonöt személyes, mindig maximálisan ki van használva. A házi szociális gondozóházat tizenegy betegnek hordja házhöz az ebédet.

— Az elöregedésnek, elvándorlásnak az okát a munkaalakalmak hiányában látom. Ami a közművesítést illeti, a falut nem lehet elmaradottnak nevezni. Minden utcában van víz- és villanyvezeték, új és nagy kultúrházunk van, tantermeink tágasak. Megfelelő az ellátás közhasználati cikkekből és élelmiszerekből, van egy kis ábcékné, három élelmiszerüzletünk, egy zöldségboltunk. A faluban egy italtolt s egy presszó van.

— Ez utóbbi bent van a kultúrház épületében. Miért? Zavarja a foglalkozásokat.

— Sajnos, a kultúrház építéséhez kevés volt a pénzünk. Az ÁFESZ ekkor feljárt, hogy kisegít bennünket, de csak olyan feltétellel, ha presszó is lehet az épületben. Szorult helyzetünkben belementünk, de azóta is bánjuk.

A falu virágkora a történelemé

Jelenleg már csak kismértékben fony tovább a falu lakossága, s minden bizonyít meg fog szünni az elvándorlás, hisz az öregek már nehezen változtatnak lakhelyet.

— Kismarja virágkora a történelemé. Sokan azt gondolják a faluban, hogy a hanyatlást az urbanizáció hozta magával, ám ez nagy tévedés. Kismarja zsgorodása, tekinthetőnek, súlyának elvesztése az első világháború után kezdődött s máig tartó folyamat — tájékoztat Varga Gyula művelődésügyi, aki egyébként kismarjai születésű, s ma is sokat jár vissza, hogy eladást tartson, találkázson régi ismerőseivel, segítse őket, hogy ne mondjam, tartsa bennük a lelket.

Reméljük, hogy a Bocskai Tsz túllép a mérleghiányos gazdálkodáson, s ez, valamint a foglalkoztatási kezdeményezések sokat javítanak az áldatlan helyzeten. Nem apad tovább a lakosság, nem rognak össze fárdatlan a kihűlt falak, s az emberek nagyobb kedvvel lakják büszke múltú településüket, még akkor is, ha időközben kiderült, korántsem biztos, hogy ők Bocskai hajdúinak leszármazottai.

Erdei Sándor

Nyereséget hoz a termelési kooperáció

A Debreceni Ruhagyárnak eddig megérte az együttműködés

A könnyűipari vállalatok többsége az iparteleptéskor ismerte fel, hogy a községekben számottevő munkaerő-tartalék van. A textilipari üzemek a szabásra-varrásra betanítható lányok, asszonyok beszerzésére koncentráltak. A bedolgozó rendszer előnyeit — otthoni munka, saját időbeosztás — a gyorsan fejlődő mezőgazdasági üzemekben elérhető nagyobb jövedelem ellensúlyozta. Így hát nem csoda, hogy hullámzott a bedolgozók száma, ide-oda vándoroltak az emberek.

A lassan áldatanná váló helyzetnek az vetett véget, amikor a termelőszövetkezetek a gyárral együtt kezdte szervezni a munkát. Ezzel a régi, de még használható épületeket a korábbinál jövedelmezőbb tevékenység szolgáltatásába állították. A betanulást általában szervezetteren segítették a gyárak; szakembereket, műszerészeket küldtek az első hónapokban. A termelőszövetkezet nemcsak saját falain belül szervezte a munkát, a mezőgazdasági csúcs idején „visszavátoztatták” a ruházeti lányokat, asszonyokat mezőgazdasági dolgozóvá, gyalogmunkássá.

Igy a tsz-nek is volt kit vezényelni szükséges vagy baj esetén a földekre, s télen a korábbinál többen besegítettek a termelőszövetkezeti ruházeti terveinek teljesítésébe.

A Debreceni Ruhagyár 1978-ban kezdte a termelőszövetkezetekkel kapcsolatait kiépíteni. Elsőként az esztári November 7. Tsz vezetőivel sikerült dűlőre vinni a dol-

got. Azóta már három megye tizenhárom termelőszövetkezetének lányai, asszonyai dolgoznak a Debreceni Ruhagyárnak. Néhány ipari szövetkezzel is termelési kooperációba kezdett a ruhagyár.

Az egyre bővülő kooperációnak is köszönhető, hogy a hetvenes évek vége felé 500 millió forintost termelési érték 1981-ben 800 millió forintra növekedett. Ennek körülbelül 20 százaléka adják a kooperációban részt vevő üzemek. Legalább ekkora szerepük van abban, hogy az elmúlt esztendő 113 millió forintost nyereséggel zárta a megye legnagyobb könnyűipari egysége.

A tőkés országokba tavaly 4,5 millió dollár értékű áru került. Ennek megközelítőleg 75 százaléka bér munka, azaz az anyagot és a kellékeket a megrendelő szállította a megyébe. Több nyugati cég dolgoztat nagy szerében a Debreceni Ruhagyárral. Aki a jövedelmi viszonyokat ismeri, bizonyára nem csodálkozik, ha megtudja, hogy a nyereség jelentős részét ez a tevékenység adja.

Importált alapanyagból is konfekcionáltak tőkés exportra. A hazai gyárakat azonban az érdekeltségi viszonyok egyelőre a textiliák dollárért történő értékesítésére ösztönözik. Hiszen amit a textilgyár szövetként elad, határainkon túra, az tőkés export. Ha alapanyagunk eladják, s így kerül a határon túlra, az a textilgyárnak, akár hazai értékesítés, s csak a ruhagyárnak jelent tőkés

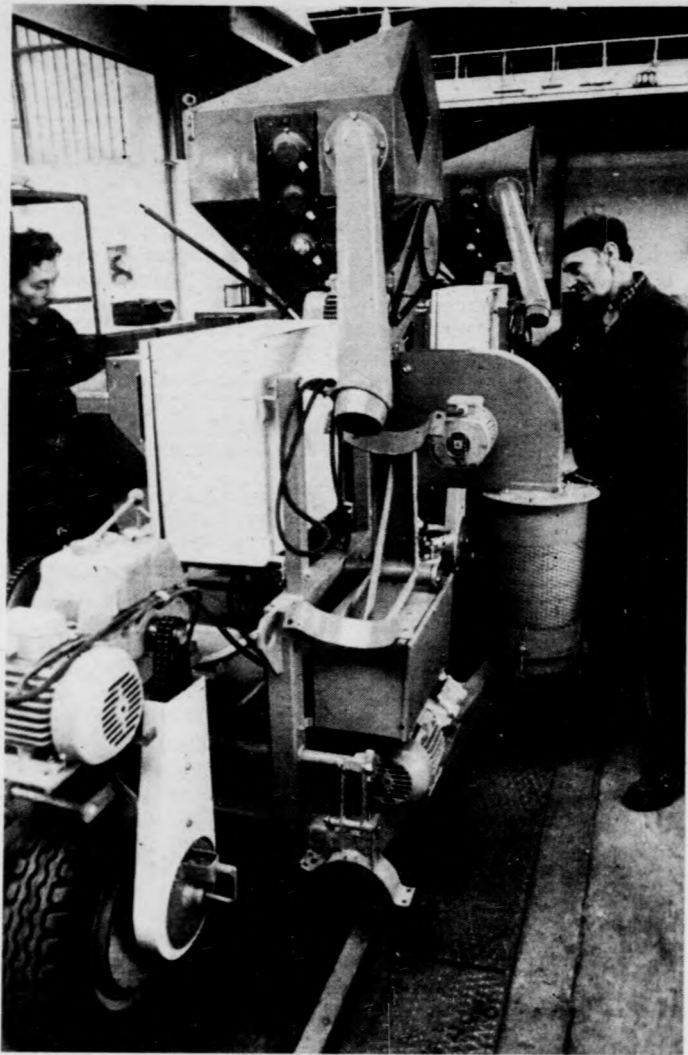
exportot. Ezért hiába nyilvánvaló, hogy a magasabb hozzáadott értéket képviselő ruhák eladása lenne hasznosabb a népgazdaság számára, mégis az exportképes hazai alapanyag nem konfekcionálva kerül külföldre. A Debreceni Ruhagyár ilyen irányú próbálkozásait eddig kevés siker kísérte, s nem is a gyár feladata változtatni az előbb említett helyzeten.

Ezért egyelőre marad a bér munka, aminek növelését épp az utóbbi években szépen gyarapodó termelési kooperációk tették lehetővé.

A szocialista export tavaly elérte a 14 millió rubelt. A kivitel növelése, a nagyobb nyereségtartalmú ruhák exportálása érdekében idén újított a gyár. Nem vettek részt a központi árubemutatóban. Debrecenbe invitálták a szocialista export nagyon jelentős részét megvásároló szovjet vevőket. A 200 darabos mintakollekció 60 százaléka exkluzív modell volt, s a hazai sikeren felbuzdulva még ebben a hónapban Moszkvában is bemutatják a RAZNOEXPORT vezetőinek a kínálatot.

A szocialista exportban eddig is jelentős részt vállaltak a termelési kooperációba bekapcsolt üzemek. A nagy széria, az egyszerű modell segíti a betanulást, s fokozatosan növelhető a bonyolultabb termékek részaránya. Így az egyszerűbb, kevesebb művelettel járó modellek akár szocialista exportra, akár hazai vásárokrak készülnek, a ruhagyár partnereinek nyerik el végső formájukat.

Hajdú István

Utolsó simítások a Mobitox Super csávázógépen

Szegecselés az alvázon

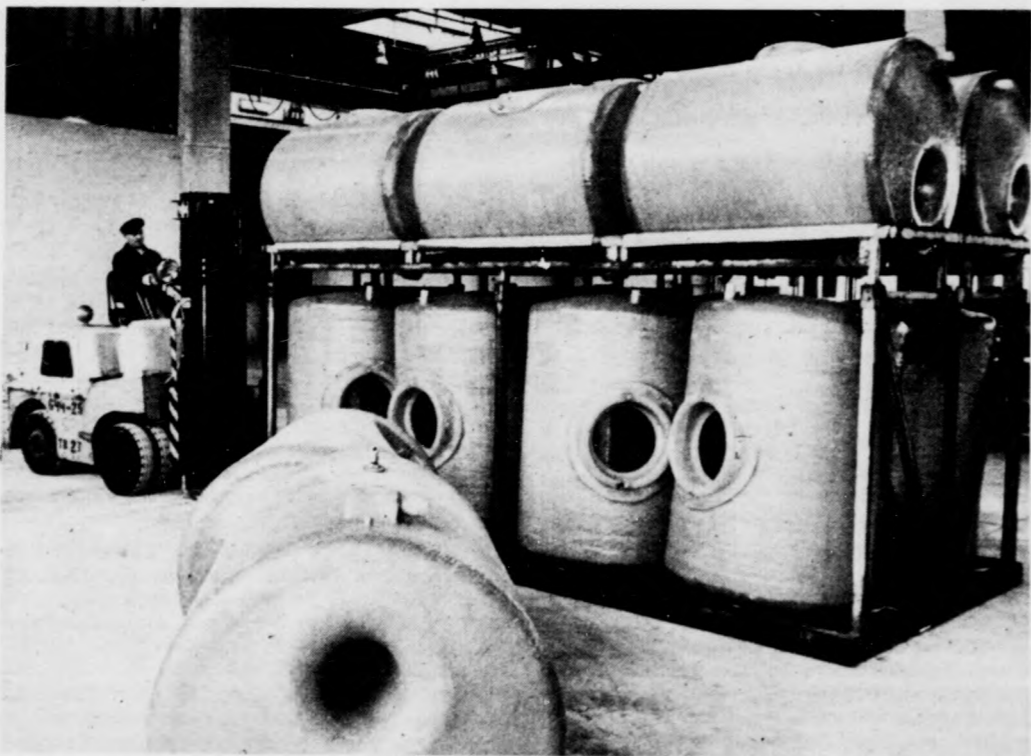
Itt készülnek a szántóföldi permetezők légtartályai

A MEZŐGÉP

debreceni gyára

KÉPEKBEN

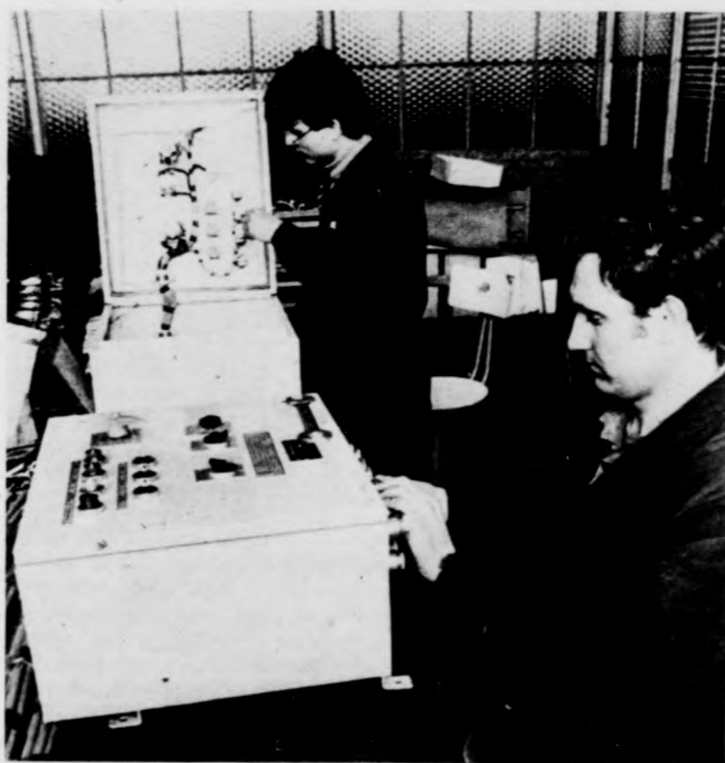
FOTOK: KALMÁR ISTVAN

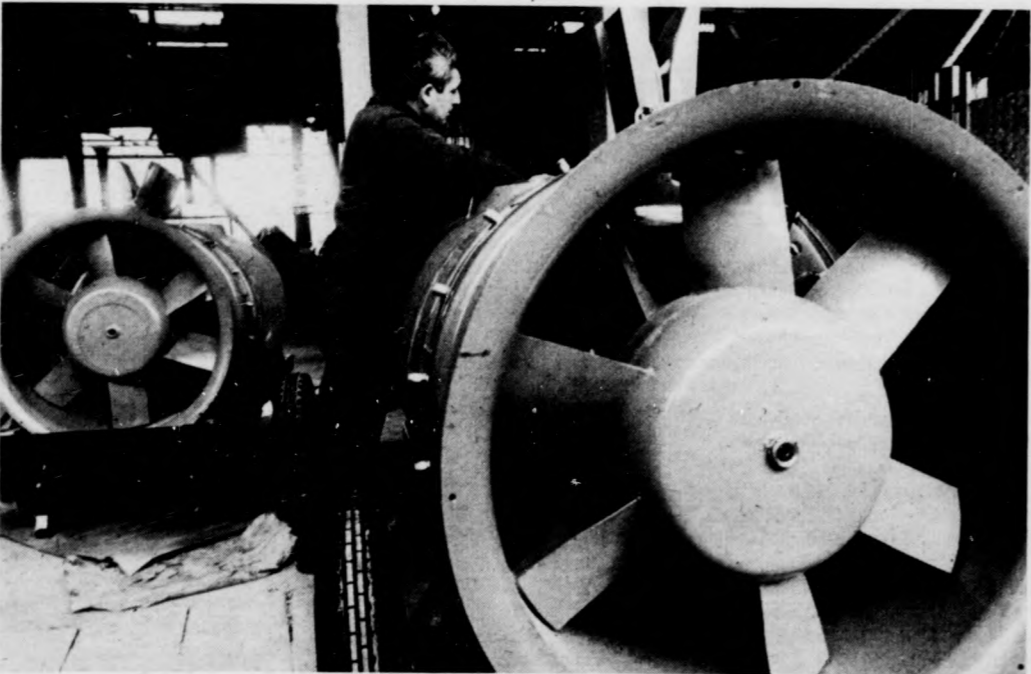
A permetező tartályát elektromos targoncával teszik a helyére

A MEZŐGÉP Tröszt megyei vállalata nemcsak a hazai mezőgazdaság igényeit elégíti ki, termékeinek több mint 60 százaléka exportra kerül. Az 1 milliárd 200 ezer milliós idei tervezett termelési értékű növényvédő és csávázógépet szállítanak a szocialista országokba. A tervezett tőkés export 110 milliós értéket tesz ki. A megyei vállalat a növényvédő és csávázógépek, valamint a műtrágya tárházi berendezések gyártása mellett pótalkatrészek előállításával is foglalkozik.

Az első negyedév értékesítési szempontból kedvezőtlenül alakult: a gyárnak szállítási gondjai voltak. A megyei vállalatnál 2400 ember dolgozik, s több mint harminc-féle terméket állítanak elő.

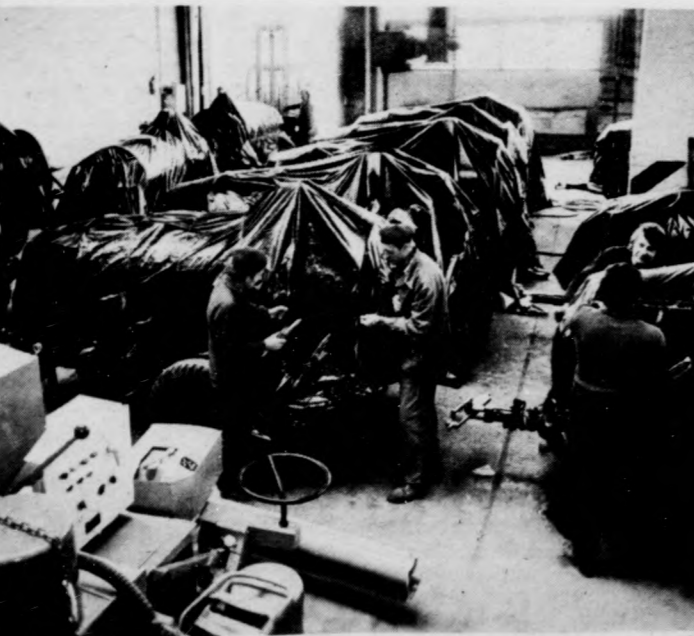
A Mobitox Super elektromos szekrényének összeszerelése

Elkészült a permetező

A csávázógépeket a Szovjetunióba és Bulgáriába szállítják

Fóliával védik a kész mezőgazdasági gépeket

Szállításra várva

„A
áll h

Beszé

A művész száma
lya jelentős állom
díj átvétele után
Igy van ez Gali L
főrendezője eseté
vette át a Parlam
színházszervező m
Jászai díjat. Más
raszínházban, kész

Pályájának
jelentősebb ál
lomása. Deb
recenben szü
letett, itt éret
ségizett, majd
magyar-
történelem-
népművelés
szakos tanári
diplomát szer
zett a Kossuth
Lajos Tudos
mányegyetem
en. Tanári
pályája tisz
virág életü
volt, beiratko
zott ugyanis a
Színház- és
Filmművé.
szeti Főiskolá
ra és rendező
ként diplomá
zott. Diploma
munkája Ta
mási Áron
Énekes madár
című művének
színpadra állí
tása volt a
Csokonai Szín
házban. Sike
res debütálása ut
sem maradt Debr
tv-hez szerződött,
Pécsen, Kecskemé
Egyetemi Színpad
január 1. óta a
Színház igazgatója.

— Mikor el
kel érkezett Debr
menyben sikerül
megvalósítani?

— Csak akkor
tem rá, hogy mil
feladatra vállalkoz
kor visszatértem
be. Rövid tájékoz
láttam, hogy rossz
zet, mint mikor
Elsősorban azért, m
ház rekonstrukció
hallatlanul ked
voltak az „üzemele
si lehetőségek. A m
dot az itt talált tár
szetetele jelentette
szerepkörökre nem
néz, generációk
a társulattól. Le
dolognak azt tartot
megkezdődjön a tár
szerű építése. Akko
tam, hogy három é
het kialakítani e
művészi kollektív
lehetővé teszi, hogy
litikai elképzelése
lósítsam. Ugyanakk
nak tartottam, hog
munka folyjon a
Most úgy érzem, h
sulatépítő munka
nyes volt, és ma m
tékeket figyelembe
ország egyik le
kollektívája van
ben. Sok fiatal,
színész szerződött
Több produkciónk
zonyítani tudtuk,
kony munka folyik
kon, „csapatmunka
a színházat, stílus
produkált a Csok
ház. Gondolok itt
a szatirikus, ironik
lasmód megjelenés

— Rövidesen b
heti a társulat a
Színház Kossuth u
tét. Kedvezőbbek
tehat a körülmény
tervei vannak a
natkozón?

— A nagy szí
csak új külsőt öl
padtechnikailag is
váltak. A társulat
úton haladt, a ját
mények ideálisak,
hetővé teszik s
hogy műsorpolitik
zeléseinket is mara
megvalósítsuk. A
kített a színház
meg kell tehát há
bizalmat. A magy
kusok műveinek
állítását tartom eg
tosabb feladatunk
vágyam, hogy „

„A költői realizmus áll hozzám legközelebb”

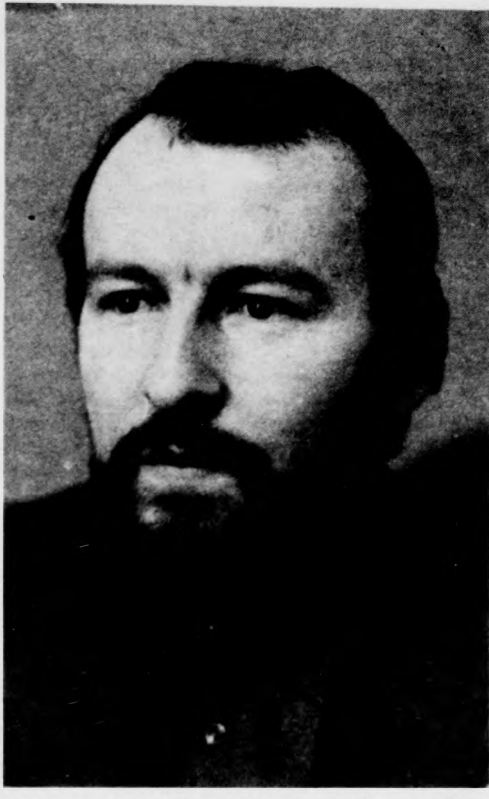
Beszélgetés a Jászai-díjas Gali Lászlóval

A művész számára a kitüntetés mindenkor a pálya jelentős állomása még akkor is, ha a művészeti díj átvétele után másnap már új feladatok várják. Így van ez Gali László, a Csokonai Színház igazgató-főrendezője esetében is, aki április első napjaiban vette át a Parlamentben az alkotói tevékenységét, színházszervező munkáját elismerő kitüntetését, a Jászai díjat. Másnap már próbált a Hungária Kamaraszínházban, készült újabb bemutatójára.

Pályájának jelentősebb állomása. Debrecenben született, itt érettségizett, majd magyar-történelem-népművelés szakos tanári diplomát szerzett a Kossuth Lajos Tudományegyetemen. Tanári pályája tiszta virág életű volt, beiratkozott ugyanis a Színház- és Filmművészet Főiskolára és rendezőként diplomázott. Diplomamunkája Tamási Aron Enekes madár című művének színpadra állítása volt a Csokonai Színházban. Sikeres debütálása után megemelt Debrecenben, a tv-hez szerződött, rendezett Pécsen. Kecskeméten és az Egyetem Színpadon. 1979. január 1. óta a Csokonai Színház igazgatója.

— Milyen elképzelésekkel érkezett Debrecenbe, s mennyiben sikerült terveit megvalósítani? — Csak akkor döbbentem rá, hogy milyen nehéz feladatra vállalkoztam, amikor visszatértem Debrecenbe. Rövid tájékozódás után láttam, hogy rosszabb a helyzet, mint mikor elmentem. Elsősorban azért, mert a színház rekonstrukciója miatt hallatlanul kedvezőtlenek voltak az „üzemelési”, játszási lehetőségek. A másik gond az itt talált társulat összetétele jelentette. Egyes szerepkörökre nem volt színész, generációk hiányoztak a társulattól. Legfontosabb dolognak azt tartottam, hogy megkezdődjön a társulat tervszerű építése. Akkor úgy láttam, hogy három év alatt lehet kialakítani egy olyan művészi kollektívát, amely lehetővé teszi, hogy műsorpolitikai elképzeléseim megvalósítsam. Ugyanakkor fontosnak tartottam, hogy intenzív munka folyjon a próbákban. Most úgy érzem, hogy a társulatépítő munka eredményes volt, és ma művészi értékeket figyelembe véve az ország egyik legpotensebb kollektívája van Debrecenben. Sok fiatal, tehetséges színész szerződött hozzánk. Több produkcióval is bizonyítani tudtuk, hogy hatékony munka folyik a próbákban, „csapatmunka” jellemzi a színházat, stílusban is újat produkált a Csokonai Színház. Gondolok itt elsősorban a szatirikus, ironikus ábrázolásmód megjelenésére.

— Rövidesen birtokba veheti a társulat a Csokonai Színház Kossuth utcai épületét. Kedvezőbbé válnak tehát a körülmények. Milyen tervei vannak a jövőre vonatkozóan? — A nagy színház nemcsak új külsőt ölt, de színháztechnikailag is korszerűvé válik. A társulat építése jó úton haladt, a játszási körülmények ideálisak, s ezek lehetővé teszik számunkra, hogy műsorpolitikai elképzeléseinket is maradéktalanul megvalósítsuk. A közönség kitartott a színház mellett, meg kell tehát hálálnunk a bizalmat. A magyar klasszikusok műveinek színpadra állítását tartom egyik legfontosabb feladatunknak. Régi vágyam, hogy „a magyar

ló, realista, értékörző színház. Természetesen ez nem zárja ki azt, hogy különböző stílus-törékvések nálunk is jelen legyenek. Nagyon lényegesnek tartom, hogy produkcióinkat tiszta, világos gondolatossággal jellemezzem. Vállaljuk és valljuk, hogy köztérhetőségre törekszünk és sohasem fogunk blöff-színházat csinálni. A közéletiséget vállaljuk, de nem feladatunk, hogy minden társadalmi problémára választ adjunk. Segítenünk kell abban a művészet erejével, hogy az emberek tartalmasan éljenek. A színházat én elsősorban morális intézménynek tartom. Mindezek alapján azt hiszem, jó pozícióban fogom el a Csokonai Színház a magyar színházi világban. Ami engem nyugtatlanít; nem figyelnek ránk eléggé. Többet ír ma az országos sajtó a Csokonai Színházról mint korábban, javul a kapcsolatunk a tévével és a rádióval. Összességében azonban a felénk forduló figyelem nincs arányban az eddig elért művészi eredményeinkkel.

— Sok szó esik napjainkban a színházi élet belső viharairól. Hogyan jelentkezik ezek a problémák a Csokonai Színházban? Milyen az igazgató-rendező közérlete? — Valóban a színházi vi-ták korát éljük. Nekünk most itt az a feladatunk Debrecenben, hogy a saját dolgainkra koncentráljunk. A Csokonai Színház életét kiegyensúlyozott alkotói légkör jellemzi. Nálunk nem éleződött ki a rendező-színész konfliktus, nincsenek generációs viták. Ezt a légkört szeretném átmenteni akkorra is, amikor visszaköltözünk a nagyszínházba. Úgy érzem, hogy a Jászai-díj nemcsak nekem szól, hanem a társulat munkájáért is. Öröm számomra, hogy debreceni lévén Debrecenben végzett munkáért kaptam művészeti kitüntetést. Tamási Aron írta: „Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne”. Debrecenben, a Csokonai Színházban otthonra találtam.

— Gali László igazgatóként került a Csokonai Színházhoz, úgy érezték azonban, hogy elsősorban rendező és csak másodsorban igazgató. Kérem fogalmazza meg rendezői „ars poeticáját”. — Főiskolás koromtól kezdve a költői realizmus állt hozzám a legközelebb. Nem véletlenül választottam diplomamunkámmal Tamási Aron költői játékát. Kötődés ehhez a stílushoz változatlanul megmaradt. Az évek során azonban egyre inkább foglalkoztatott és foglalkoztat az expresszív drámaiság problematikája, a szatirikus, ironikus ábrázolásmód, valamint ennek színpadi formája. Pécsen, amikor a Per Gyntöt rendeztem, a költő Per helyett Ibsen figurájában én a gazembert rendeztem meg. Rá kellett jönnöm, hogy a világirodalom legizgalmasabb negatív karakter szerepe Per Gynt. A repülési kísérlet és a Volpone — hogy debreceni rendezéseim emlétsen — jelzik számomra ennek az útnak a folytatását. Kemény társadalmi mondanivalót hordozó, expresszív hatású műveket szeretnék a jövőben rendezni. A próbákban az elmélyült munka és a „csapatjáték” híve vagyok. Nincs nagyobb öröm számomra, mint amikor látom, hogy a színész saját egyéniségéből építi fel az író által megálmodott, megalkotott figurát. Meggyőződésem, hogy ez a színházi munka legfontosabb eleme. Olyan színház az ideális számomra, ahol a „csapatmunka” az elsődleges, de a színészek is megkapják a lehető legjobb művészi egyéniségük teljes kibontakoztatására.

— Hol a helye ma a Csokonai Színháznak a magyar színházi életben? — Azt hiszem, pontosan nem határozható meg. A színházi világ és értékrend napról napra formálódik, változik, alakul. Sokféle rendezői elképzelés, stílus van jelen. A Csokonai Színház irradalomra, drámára koncentrá-

Kodály és Debrecen

A Székelyfőnyő debreceni bemutatói

„Nem opera, csak remekmű” — írta róla egyik méltatója 1932-ben, amikor Kodály daljátékát az Operaház bemutatta. Valóban: inkább operai méretűvé kibővített népdalok ez a világot bejárta alkotás, amely hét jelenetben huszonegy népdalt dolgoz fel, és a cselekmény is csak ezek keretét szolgálja. Lényegében két szerelmes kényszerű elválásáról és boldog egymásra találásáról szól a történet, amelynek színpadra való feldolgozását Kodály a következőképpen indokolta: (az egyes népdalok) „termőtalajukból kitépve, a hangversenyteremben szinte érthetetlenek. Szerves egységben kell őket megmutatni azzal az étellel, amelyből kinöttek.”

Debrecenben alig öt évvel az ősbemutató után került sor a Székelyfőnyő első vidéki bemutatójára 1937. május 21-én. Horváth Árpád volt az a jövőbe tekintő, kockázatot is vállaló színházvezető, aki az akkor még sokat vitatott Kodály Zoltán népi daljátékát színpadra merre állítani. A Csokonai Színház támaszkodhatott a helyi zenészek összefogására: így lett, a Szent László Dalegylettel és zeneiskolai növendékekkel kiegészítve, 120 tagú a kórus és 56 tagú a zenekar. A szólisták között olyan nevek szerepeltek, mint Basillides Mária és a fiatal Neményi Lili, Horváth Árpád felesége. Az ő visszaemlékezései (Új Zenei Szemle 1952. decemberi Kodály-száma) képet adnak a színrevitel nehézségeiről. Ezek mindjárt a zenekari anyag megszerzésénél kezdődtek. „Jellemző, hogy ekkor Magyarországon még nem volt meg a mű zenekari anyaga — és Bécsből kellett meghozni.” — „Lelkiismeretes, de egyáltalán lelkes munkát végeztünk és biztosak voltunk abban, hogy a közönség méltányolni fogja a nagyszerű művet és a mi lelkes igyekezetünket. Csalódtunk. Az előadás délelőttjén összesen 50 pengő bevétel volt a pénztárban... Horváth Árpád talált rá az igazságra: Elfelejtettünk arról, hogy akiknek és akiktől Kodály műve szól, azoknak nincs pénzük jegyet váltani.” Üzemi munkások, egyetemi hallgatók toborzásával lett közönség, mégpedig igen lelkes, Kodály művét ünneplő közönség.

Neményi Lili megemlíti, hogy Komor Vilmos operaházi karnagy, látva a bevételt, önként lemondott kététhetes munkája honoráriumáról. A pénzügyekhez tartozik még annak magyarázata is, miért kezdődött el 18 perc késéssel a Székelyfőnyő első vidéki bemutatója. „Egy Kodály-tisztelet, zenerajongó barátunk rántott ki az anyagi kátyúból. Előadás előtt szölkünk neki — kézzel segít, de egy kikötéssel: hazamegy pénzért, de el ne kezdjük visszatérni az előadásról, mert egy hangot sem akar elmulasztani...”

Másodízben 1950-ben csendültek fel a Székelyfőnyőben összefűzött népdalok debreceni színpadon június 10-én és 11-én. Ezzel a

művel avatta fel Debrecen a nagyerdei szabadtéri színpadot. Csenki Imre néhány év alatt hírnevet szerzett kórusának volt köszönhető ez a döntés; Csenki volt a betanító és vezénylő karnagy, kórusa adta a mű ének-karát. Versényi Ida rendezte az előadást, Menyhárt József díszletei, Béres András és Varga Gyula koreográfiája egészítették ki a művészi hatást. A zenekart az akkor a Vasutasok Szakszervezetéhez tartozó MÁV Filharmonikus Zenekar szolgáltatta. Operaházunk neves művészei — Palánky Klára, Mátyás Mária (a Zenede egykori növendéke), Király Sándor, Tóth Lajos — mellett mindössze két debreceni szólista volt, Csery Klára és Simon István. Ezt Kodály nem is hagyta szó nélkül: „Az előadás nagyon tetszett, nagyon jó volt. Úgy érzem, hogy megvolt a színpad és a közönség közt a kapcsolat, amelyet én annak tulajdonítottam, hogy a nézőtérben nagy többségben dolgozók, üzemi munkások ültek. Elgondoláimait mind Csenki, mind Versényi jól hozta ki. A kórus jobbnak bizonyult a pesti Operaházénál, mert közvetlenebbek, módszereikben egyszerűbbek voltak... Azt viszont nem értem, miért vendégzereplőkkel hozták ki a Székelyfőnyőt, mikor a hallottak után itélve, Debrecenben is vannak igen tehetséges énekesek.”

1962 a következő bemutatás éve. Két olasz egyfelvonásos kíséretében mutatta be a Csokonai Színház Rubányi Vilmos betanításában, Horváth Zoltán rendezésében. A főszerepekben Varga Magdát, Virágos Mihályt, Tibay Krisztát, Erdész Terézt, Szigeti Lászlót, Ágoston Editet és Gállai Juditot hallhattuk.

Több színpadi előadásra nem is került sor Debrecenben. Bizonyos, hogy nem olyan „sikeropera”, tehát már műfajilag is egyedi, és ezért nehezen is párosítható hozzáillő jellegű másik (vagy másik két) egyfelvonásossal. Mégis sajnálatos, hogy a jubileumi évben is csak hangversenyyszerű változatot fogjuk hallani, illetve az ifjúságnak szánt kerestetszert. Az idei április 19-i előadás éppúgy koncertteremtől lesz, mint amilyen az 1974. július 8-án a Bartók Béla-kórusverseny megnyitóján elhangzott előadás volt. Akkor is, most is a Maróthi György kórus működik közre, valamint a MÁV Filharmonikusok. Czövek Lajos volt a nagy sikerű 1974-es előadás karigazgatója, az előadást Kóródi András operaházi karnagy vezényelte. A szólisták is operaházi tagok: Andor Éva, Barlay Zsuzsa, Jablonkay Éva, Korondy György és Németh Gábor énekeltek. Az idei koncerten viszont megvalósul Kodály elgondolása: debreceni énekesek lesznek a szólisták is — de ez már egy másik cikk keretében tartozik.

Straky Tibor

FILMNAPLÓ

Krónika a 16. századból

Az európai közönség számára különleges filmélményt nyújt Akira Kurosava Arnyéklovass című alkotása, amely időben is, térben is túlnyúl egészen távol álló történetet dolgoz fel, s amellyel a nagy japán rendező felújította a szamuráj-történelmi filmek hagyományát. A cselekmény 1572 és 1575 között játszódik, azokban az években, amikor Japánban megszűnt a feudális széttagoltság. Egyik nyilatkozatában Kurosava a következőket mondta a 16. századról: „Ez a kedvenc történelmi korom. Az emberek akkor hűségesekek és szerények voltak; a század a nagy ambíciók és a nagy kudarcok, a nagy hősök és a nem kevésbé nagy gonosztevők korá volt.” A korszak történelmi kutatva meglepő adatokra bukkant Kurosava: egy Takeda Shingen nevű fődöszúr állítólag hasonmását használta fel ellenségei félrevezetésére — ez az információkoredek lett az ihletője ennek a szerteágazó, lebilincselő és elkápráztató alkotásnak.

Szinte állóképnek nevezhető jelenettel kezdődik a film: három férfi ül egymástól meghatározott távolságra, mozdulatlanul — a néző szemközti nézőve elégedő távolságra ahhoz, hogy ne tudja megkülönböztetni őket egymástól. S a funkció, a szerep, amit ahogy a kamera ráközelít az

arcokra, meglepővé láthatjuk, hogy közelről nézve sem lehet különbséget tenni közöttük, hiszen ez a három ember külsőleg tökéletes mértékben hasonlít egymásra. Annál nagyobb a különbség viszont társadalmi helyzetük, magatartásuk és gondolkodásuk között. A film utolsó jelenetében már csak egyikük él, a „kagemusha”, azaz a hasonmás, arca gyűrött és megviselt, körülötte holttestekkel borított lapály, s ő riadt tekintettel nézi a szeme előtt lejáró tragédiát. S bár elhanyagolt külseje most cseppet sem emlékeztet a nagyúrra, mégis ebben a pillanatban érzékelik el oda, hogy léleken is tökéletes hasonmásává válik annak, akit három évvel ezelőtt helyettesített.

Az Arnyéklovass téma tehát a kettősség kérdése: „ról, a „hasonlítani”-ról, a maszkról és a személyiségről szól. Kagemushának meg kell szereznie a teste és a szelleme feletti uralmat — ez nem könnyű feladat, s nem egyszer vissza is riad a rá háruló megpróbáltatásoktól. Kezdetben csak a külső hasonlóságon alapuló feladatokra alkalmas: megtékint a csapatokat, a tanácsüléseken elnököl, látogatókat fogad — de lassan, hónapok telvelel belsőleg is átalakul. S a funkció, a szerep, amit játszik, erőköszileg is meg-

jelenlétét — a jelenetek egymásutánját olyan személyes hangon, annyira összetéveszthetetlen stílusban szerkeszti, hogy az ember szinte azt hiszi, hogy hallja az elbeszélő hangját. A filmet az európai és az amerikai moziútól mindenekelőtt új képfelfogása különbözteti meg. Meg a tömegjelenségeket is olyan szemzöngőből fotózza, amelynek semmi köze sincs a nyugati film hagyományos totáljához. Minden beállítás kivágás-szerűen hat, mintha a valóságot egy képernyőn át szemlélnék. A tájképekben jelentkező kitartó aszimmetriát a belső jelenetekben ugyanolyan következményekkel megőrzött szimmetria ellensúlyozza. Mindkét tény olyan hagyományokban gyökerezik, amelyeknek semmi köze nincs a nyugati civilizációhoz: a japán színház és a kelet-ázsiai tusztészet hagyományaiiban lehetjük meg művészi előzményeit. Ezek a hagyományosan japán vonások, és természetesen az elbeszélő eszközök szinte hihetetlen sokszínűsége az Arnyéklovass című filmet olyan komplex műalkotássá teszi, amelyet többször meg kellene nézni ahhoz, hogy legalább megközelítőleg felfoghassuk művészi gazdagságát.

Sűmegi Anikó

Sumonyi Zoltán: Panel-halom

A mi olvasói szokásaink-
nak kevésbé felel meg, vagy
inkább még nem vált meg-
szokottá (egyelőre), az úgy-
nevezett „paperback” kiadás,
az olcsó, „egyszer használá-
tos”, olvasás után eldobható
könyv. Igazán folytatásos
közlésre alkalmas, regényúj-
ságba való kisregény Sumo-
nyyi írása, amely a közel-
múltban, a Ra-Re sorozat-
ban, könyv formájában is
megjelent.

Sumonyi regénye, melynek
műfaja „publicisztikai re-
génynek” ítéltető — gyorsan
olvasható, gördülékenyen fu-
tó monológ, melyet ritkán
szakítanak meg dialógusok.
A főhős (a szerző), botcsi-
nálta szociológusként figyeli
egy panelház lakóinak éle-
tét, szokásait. Ez a vegyes
összetételű mikroközösség
amolyan „lakossági panel” is,
azaz a társadalom valameny-
nyi rétegét — a lumpenpro-
letától a tudós értelmisé-
giig — tartalmazza, és akár
reprezentatív életforma-
vizsgálatnak is elfogadható.

A mű középpontjában az
angyaliföldi ifjúsági napok
rendezvénysorozata — mely
a nevezetes panelház előtt
zajlik — áll. Itt megfordul
szinte mindenki, s a nagy-
gyűléshez és a szórakoztató
rendezvényhez való viszony
mindjárt jellemzi a lakókat.
Sumonyi leplezetlen ironiá-
val szemléli a kishíján bot-
ránnya fulladó politikai nagy-
gyűlés frázisfogatását, az
érdektelen és unatkozó fiata-
lokat és persze „szórakoz-
tatókat”.

A ház egyik baráti köre —
melynek a szerző és felesége
is tagja — mondja, illetve
játssza el az író mondaniva-
lóját, melyben a konkrét,
nap események is benne
vannak. Például a kitűnően
sikerült bulgáriai nyaralás-
ból hazatérő család meséli:
„Jaj, hanem hát hazafelé!
Hát az nem volt igaz! Azt
nem tudjátok elképzelni, hogy
mi volt a román határon!
Pont előző napon vezették
be a románok a dolláros
benzinvásárlást. Mi meg,
ugye, nem tudtunk semmi-
ről. Csak az a rengeteg autó
az úton meg az utak mentén:
csehek, lengyelek, endéká-
sok, magyarok! Hát képzél-
jétek el, hogy Nagyváradtól
a határig állt a sor másfél
napig! Gyerekekkel, víz nél-
kül! Az borzasztó volt!”

Egy másik fontos, Sumo-
nyit foglalkoztató és a Pa-
nel-halom-ban is folyton fel-
szűrő kérdés — a
„hétköznapi politizálás”. Ez
tartalmában, hangvételében
azonos az úgynevezett min-
den napi ember látószögével,
véleményével, ezt Sumonyi
kissé átstilizálva a közvéle-
mény hangjaként adja elő.
Például a KISZ-titkárok be-
szédeinek hírhedt közhely-
szerűségét, sematizmusát a
már említett ifjúsági napok
politikai nagygyűlésének elő-

adóját így mutatja be:
„... a KISZ-titkár lép a
mikrofon elé. Zakója zsebé-
ből néhány papírlapot húz
elő, s arról olvasva üdvözlő
a jelenlevőket, és megnyitja
a tíznapos rendezvénysoro-
zatot. Olyan ismerős ez
a szöveg, hogy amikor
elkezd egy mondatot, a
közönség közül néhányan
szavalókórust alkotva a szó-
nokkal együtt fejezik be,
együtt mondják az utolsó
szavakat.”

Politikus rész a tv külpo-
litikai Fórumának leírása: a
tipikus és jellemző kérdések
— bár a külpolitikára vonat-
koznak — mégis inkább a
belpolitikai helyzetet lehet
lemérni belőle: „... ebben a
műsorban éppen az az ér-
dekes, hogy a kérdezők és a
válaszadók is azt játsszák,
hogy én is tudom, amit te
tudsz, s még azt is, amit ne-
ked tudni szabad.”

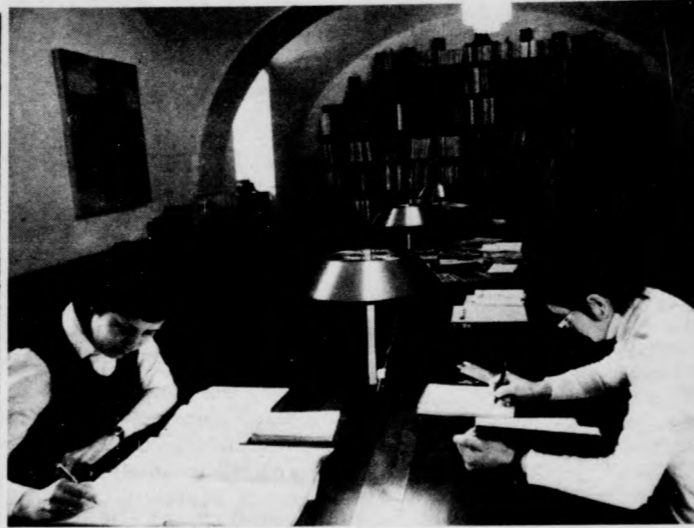
A tömegkommunikáció őrse-
nen zakatoló hatalmas gépe-
zetének elégtelen működése
miatt a baráti társaság he-
ves vitába keveredik a köz-
életi információáramlás in-
formális csatornáiról, a má-
sodik nyilvánosságról és eset-
leges bevonásáról a törvé-
nyes és tömeges keretbe. „A
tanulmányokkal már Dunát
lehetne rekeszteni — szól az
egyik vitaközös fél ingerül-
ten —, aztán mondd meg,
hogy mi változik meg tőlük?
Semmi! A legrázósab-
bakat, a kellemetleneket, pe-
dig meg sem jelentetik. So-
ha nem kerülhet az érdekel-
tek vagy érintettek kezébe!”

A felsőbb szervek megírat-
ják valamelyik szerencsétlen
hülyével, kifizetik a tisztelet-
díjat, megveregetik a vállát,
hogy jól van, elvtárs, ilyen-
re gondoltunk, aztán örökre
elsüllyeszti egy íróasztal-
fiókban.”

A válasz a jelenlegi ki-
adási gyakorlat álláspontját
tükrözi: „Persze, hogy a
rengeteg kis állfilozófus és
zugszociológus mindenféle
eszmefuttatását nem adjuk
ki. Így is elég sok gondot
okoznak a különféle szami-
datok, amelyek bizonyos
csoportok között terjednek.”
A további vita hosszú volt
és természetlen, a vitaközös
felek még inkább meggyő-
ződtek korábbi rögeszméik
helyességéről.

Sumonyi Zoltán *Panel-
halom* című kötete többet
mond el, mint amennyire a
címben vállalkozik, nemcsak
a panelekből összerótt mo-
dern tömeglakást mutatja be,
hanem a tömegkommuniká-
ció, a politikai szakzsargon
panelhalmi között botorkál,
néha öntudatlanul tapintva
rá egy-egy neurálgikus pont-
ra, és indokoltnak érezzük a
kötet első mondatában kife-
jezett féltelmét, hogy „Buda-
pest egyszer csak egyetlen
óriási panelhalomná válik...”

Acs László

A kecskeméti Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet könyvtára korlátozottan nyilvános. A 4000 könyvet, 3000 hanglezet, 12 000 kottát és dokumentumanyagokat az intézet hallgatói, tanárai, zenei, pedagógiai szakemberek, a zeneiskola tanárai, tanulóit vehetik igénybe

A Kodály Intézetben

Kodály így írt a kecskeméti, róla elnevezett zenei iskoláról: „... van itt egy iskola, mely úgy működik már, mint-ha magam is itt éltem volna...”

Partiturolvadás (Mosula Lembeck NDK, Aline Braut Kanada, Claude Daupittin Kanada) (MTI-fotó: Horváth Éva felvétele)

KABAI DOMOKOS:

A festő álma

Amikor a városi utcák piszkos aszfaltját tapodta, arra gondolt: őszi fényben fűrdő mezőkön lenne jó járni, amikor hőrihorgas villanypóznákba ütközött a tekintete, azon morfondírozott, mennyivel jobb lenne, ha sűrű lombú fák mocorognának az út mentén. A festő így járt, a várost már három évtizede. Itt él, de a lélek-
telen bérházakat soha nem festette le. Az esetje végén a vízszöppben ódon templomok, lombjukat tótükörre hajtó fák, folyóba szakadt meredek partok, faluszélen kucorgó házak rezegtek.
De a városba el kellett jönnie!
Bár szeretett volna messze lenni innen, meghúzódni egy távoli faluban, eget szántó felhőkkel társalogni egy szélfútt tanya fehér fala mellől, de előbb a városba kellett jönnie.
Húsz éve még makacs volt. Azt mondta: festő vagyok, van bennem tűz, van bennem mérték, szememben színek izzanak, ujjaimban érzem a tetret, rajzlapomon csupa szuhogás a világ. Vetnek tán érte annyit az emberek, hogy a mindennapra elég legyen.
Akkor figyelmeztette először az orvos:
— Jó, jó fiatalember. Én elhiszem, hogy tehetséges. De ha így folytatja, ezt senki más meg nem tudja magáról. A gymra már kikészült. Értse meg, ennie kell!

Nem válaszolt az orvos szavára. Lesunyta fejét, úgy rápgatta magára a

trikót meg az inget. Valahogy azért mégis összeakaszkodott a tekintetük. A doktor szinte hátrahőkölt a fiú szemében parázsló dactól. Hátrahőkölt, aztán jobban szemügyre vette betegét. Azt fürkészte, mi lakozhat a kegyet-
lenül lesoványodott testben. Kicsit később csak ennyit mondott:
— Magából lehet valaki. Feltéve, ha megéri...
A siheder rándított egyet a vállán, sarkon fordult és becsapta maga után az ajtót.
A lendület a rendelő utáni első ház sarkáig sodorta, de ott megállásra késztette az éhség. Szédült. Szeme előtt homályba bújt a falusi utca. S mint-ha a hirtelen messzire került, tejköb-
be vesző házak között szívárványszí-
nű karikák görögtek volna.
Nem emlékezett rá, hogyan jutott el mostani lakásáig, ahova akkor fo-
gadták be, mikor már nem túrték meg a tanyában.
— Dologkerülőnek nincs helye köz-
tünk! — vágta hozzá a szót, s röpi-
tették utána a festéket, az ecsetet, meg a szébe szóródó vázlatokat.
Persze mit várhatott tőlük? Vendég volt itt is. Vendég? Na hiszen! Hét-
éves korától dolgozott rájuk. Attól kezdve, hogy kiadták az intézetből, ahol valamikor az anyja felejtette.
Haragudni azért nem haragudott. Szótlanul összeszedte az ecseteket, aztán megállt, s nézte, hogy a szél mi-
ként kergeti az akácok tüskés ágai kö-
zé az utána hajított lapokat.

ÉRTSÜNK SZÓT!

Váltás

Nem először szólunk róla. Azért tűzzük újra tollhegyre, mert napjainkban annyiszor és annyit emlegetik, hogy vé-
gül már azt se tudja az ember, mi is hát a váltás. Az É-
rtelmező kéziszótár szerint az a tény, hogy váltunk. És mit
váltunk? A megszokott értelemben lehet *gyatát, cipőt, lepe-
dőt, lovat* váltani. Szoktak pénzt, jegyet, gyűrűt, csókot, le-
velet váltani. *Lépést* vált a baka, ha rosszul lép. Az örök,
az ügyes, a munkacsapatok szintén *váltják* egymást.
Hát ilyesmire gondolunk, ha *váltásról* hallunk.

Február 14-én *Korszakváltás* az idegenforgalomban sokat
ígérő címmel tájékoztattott bennünket tévén azokról a ter-
vekről és követelményekről, amelyekkel vendéglátásunkat
jobbítani akarjuk. A *korszakváltás* nagy jelentőségű, rend-
szerint az egész társadalom életére kiható felfedezés követ-
kezménye. Valami ilyesmi történnék vendéglátásunkban is?

Egy riportban, amely Kambodzsaról készült, *esztendő-
váltásról* meg *évszakváltásról* olvashattunk. Ez a váltás kö-
zönségesen azt jelezte, hogy 81. után a 82. év, az óév után
új év, ős év után tél, száraz évszak után esős évszak követ-
kezik.

Élővilágváltás történt, amikor a hullóket az emlősök vál-
tották fel — tudhattam meg egy augusztus végi előadásból.

Az *élővilágban elnökváltás* is előfordul. A Carter—Rea-
gan *váltást úgy is emlegetik: a washingtoni váltás*. Ami
Egyiptomban történt, szíten *elnökváltásként* adták tudunk-
ra. *Elnökváltás előtt* címmel ír külpolitikai hetilapunk
a közelgő mexikói elnökválasztásról, jelezvén, hogy Portillo
nem jelölteti magát.

F. V. jeles közírónk *értékváltásnak* nevezi azt a jelen-
séget, hogy kevesbedik az autógénylők, sokasodik az igasló-
vásárlók száma, hogy a természetes anyagok helyébe mű-
anyagok lépnek, hogy a hagyományos viseletet a toprongy
váltja fel.

A Joyce játéka c. írásban *műfajváltásról, alakváltásról*
olvashattunk. Gyakran hallani *hangsúlyváltásról, szemlélet-
váltásról és helyzetváltásról meg témaváltásról* is.

Most más műfajra *váltunk* — jelenti be a műsorközlő,
s ha egyik kamerától a másikra kapcsolnak, *képváltás*
történik.

Az Állami Népi Együttes új törekvéseiben *stílusváltás*
megnyilvánulását fedezi fel a kritikus.

Ha színházi előadás közben a szín változik, *színváltás*
történik.

Február 16-án a Stúdió '82 műsorából megtudtuk, hogy
fiatal színművésznök iránt, kit a korábbi években elhal-
lottak filmszerepekkel, mostanában gyérebb lett a rende-
zők érdeklődése. Ezt megállapítván a tudósítón megkér-
dezte: „Nehezen viselte el ezt a *váltást*?” Magam nehezen
viseltem el „ezt a *váltást*”.

Ilyen örömdetes hírt is módunkban volt hallhatni: „Az
időjárásváltás következtében beindul a fűtési szezon.”
(Nem kezdődik, nem indul, hanem beindul.)

A sport sem marad ki ebből a *váltásjárdányból*: „Egy *ol-
daltváltás*” — jelenti népszerű riportterünk. Azt akarta ezzel
mondani, hogy a focista az egyik oldalról a másikra rúgta
át a labdát.

A Petőfi rádió *Léptékváltás* c. műsoráról se feledkezzünk
meg!

Kezdetben vala a *termékszerkezet-váltás*. Ez hatott ter-
mékenyítőleg az itt említett és nem említett *váltásokra*.
A *termékszerkezet-váltás* mellett azonban már van *profil-
váltás* is.

Már az is enyhítene ezen a dömpingen, ha a *váltás* utó-
tagú összetételek helyett olykor hátrahozott igével *váltanánk*
profil, irányt stb-t. Még jobb, s talán szebb is lenne, ha a
változtat, újít, cserél, módosít, nyit, kezd stb. igékkel és
körülírt formákkal is jeleznénk új iránt való fogékony-
ságunkat.

Még „A rab gölya” is... „El-elunja egyik lábán, / *Vál-
togatja, cserélgeti.*”

Megfordult, s elindult a falu felé.
Nem nézett vissza, mégis úgy érezte,
nyomában láthatatlanul ott lepkédnek
a tanyán megélt, sárgától kicsattanó
késő nyarok, sorjáznak utána a zöld-
től harsogó tavaszok. Hátában érezte
a hideg fényű bodros hőmezőket, meg
a sápasztó őszök porfelhőkben bírok-
ra kelt szeleit.

Mindez átsuhan most az emlékeze-
ten, hogy kiitta a bögréből a tejet,
amit a háziasszonya rakhatott az ágya
melletti székre. Melegség járta át. Az
őregasszony most is segített rajta.

Aztán ismét eszébe jutott az orvos.
Talán mégis igaza volt. Hogy is mon-
dta?

— Magából... magából lehet vala-
ki. Feltéve, ha megéri...

Milyen kegyetlen mondat!
Előbb dühíti az embert, aztán tehe-
tetlenül gyengíti, majd meg lehűti, el-
gondolkodtatja: változtatni kell! Az
álmok álmok maradnak, ha helyben
topog az ember. Először munkát kell
találnia. Munkát, amiből ha szűkösen
is, de meg lehet élni. Aztán tanulni
kell másoktól! Hogyan csinálják? Mi-
ként festenek, hogy beszélnek, kikkel
barátkoznak...?

És elment.
Elment, hogy aztán egyfolytában ar-
ra gondoljon: egyszer örökre itt hagy-
ja a bérházakat, s a lélekölő munkát,
amitől harminc év múltán is a meg-
élhetetőség függött. Szüntelenül arról ál-
modott, hogy hátra fordít a harsogó
plakátoknak, amelyekre munkaidőben
a dúskeblű filmszillagokat, a vadnyu-
gati történetek rettenthetetlen cow-
boyait, az éppen soros moziestárok
ábrázatát pingálta.

Azért megtanulta lélektelenül ellát-
ni a hivatalt. Robbanó energiáit,
szünetidejeit az esti órákra tartogatta,
amikor a nedves akvarellpapír fölé
hajolt, hogy színekkel, fényekkel ad-

ni-
papírjaim
teleírt pa-
vásárra v-
böröm id-
eltűnődő-
lógó mad-
s elszóral-
magam.

medenc-
koronázta any-
Édesanyám-on-
Óled melegéb-
jaj, ki ne dob-
Jó itt (a lehet-
Duna-véndé-
Tisza-arteriád-
itt vagyok, é-
Kedvesemet d-
kedvese-
itt szerethet-
ünneppé a hé-
ha eldobnál n-
jaj, kit és mi-
szólhatnék é-
A madarak d-
neki versre, h-
mint a madár-
És jaj, hogy-
kínálkozó vir-
hajába tűzzek-
jaj, hogyan k-
meg ne bán-
és pirt kicsi-
Illiputi nyelv-
itt élek, Édes

BUDAHÁZI IST FÖL

A földre vetem,
mint bolond
ember a kenyere-
és szalonnáját;
a gondolataimat
a ki nem mondó
szavaimat,
és megírt, ravat-
fehér papíron
fekető betűk

JÁR

Körülöttem, mint
hajdan a csorda,
port kavár a szél.
Itt élek.
Akácnak gyökerével
szőlőkaes karmával
itt, hol a dombok
púpjától takarva
szél-tépett, rongyos
csuklyában remétek
a tanyák, — matuz-
Lábuknál pipacsok
véreznek, dölve
pici zöld koporsóba
Járok a tájon

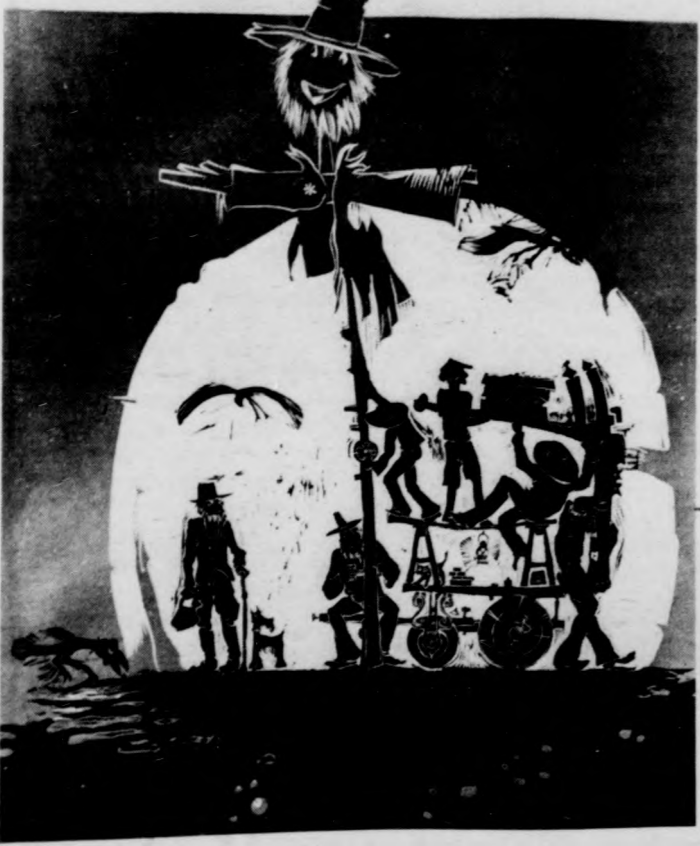
jon életet a ritka vid-
során készült vázlatok
Mostanában már k-
a képeit, és egyre tö-
rölk elismerően. Vég-
za volt, mikor erre a
lépett.

Persze a kétkezes
fél életén át kísértő
gyakori kishitűségei
nyalási közötti fe-
nem tehette semmissé
év. Attól pedig meg-
csak a festésnek éljen
Bár, ki tudja? Let-
most válik valósággá

Végighordozta szem-
kőn. Szomorú, maguk
berekkel volt tele a
várója. Tekintetük fé-
zenetlenül vártak
egyetlen pontra mere-
dulataik, hanem
árulta el, hogy belült
Mindezt jól föl tu-
ó a mellette ülökkel,
mel fogadta volna, h-
ha fizetése egy részé-
val hosszabb-rövideb
alkalmatlannak talál-
Végre meghallotta

Ovatosan felállt, s
felé. Nem tudott sie-
operálták, alig ész-
maga után a lábát.
a pad és a rendelő-
zött út, de egyszer e-
zett az ajtó mellett
tenszöre, megereszt-
mosolyt, s elrebegett
félét.

Belülre kerülven
föl hol ülnek, s hány
zottság tagjai. Köz-
szaporában ver a sz-
kiszárad, és már-már
tő szomjúság kezd

SZILÁGYI IMRE: MADÁRIJESZTŐK

FUCSKÓ MIKLÓS VERSEI:

MERT

nincsenek
papírajaim, hogy
teleírt papírajaim
vásárra vihessék
bőröm időnként —
eltűnődöm egy
lógó madzagon
s elszórakoztatom — ha van —
magam.

ITT ÉLEK

medencecsont-bércék
koronázta anyaöledben.
Édesanyám-ország!
Óled melegéből
jaj, ki ne dobja!
Jó itt (a lehetőségekhez mérten)
Duna-vénád,
Tisza-artériád vércőreibe —
itt vagyok, édes!
Kedvesemet csakis itt szólíthatom
kedvesem-nek,
itt szerettem véle
ünneppé a hétköznapokat —
ha eldobnál magadtól, ha elcsavarognék:
jaj, kit és miféle beszéddel
szólíthatnék Kicsimnek, Kedvesemnek?!
A madarak dalát, jaj, hogy fordítanám le
neki versre, hogy örüljön, s legyen maga is,
mint a madárdal: fényes.
És jaj, hogyan szólítanám a csokornak
kínálkozó virágokat, hogy illatukat
hajába tűzzem,
jaj, hogyan kérelném a Napot, hogy arcát
meg ne bántsa,
és pirt kicsi szegényeihez milyen
liliputi nyelven kérnék —
itt élek, Édesanyám-ország! Kicsim!

BUDAHÁZI ISTVÁN VERSEI:

FÖLDBE VETEM

A földbe vetem,
mint bolond
ember a kenyérét,
és szalonnáját;
a gondolataimat,
a ki nem mondott
szavaimat,
és megírt, ravatal-
fehér papíron
feketelő betűk

seregét is
halotti ingembe
csavartatom,
s rábízom a földre.
Mint Midász juhásza
a titkot.
Fű, ha nő fölöttem,
elárul majd:
hogy ágtalanul
énekeltem.

JÁROK A TÁJON

Körülöttem, mint
hajdan a csorda,
port kavart a szél.
Itt élek.
Akácnak gyökerével,
szőlőkacs karmával,
itt, hol a dombok
púpjától takarva
szél-tépett, rongyos
csuklyában remetéskednek
a tanyák. — matuzsálemek.
Lábuknál pipacsok
véreznek, dölve
pici zold koporsóba.
Járok a tájon

szél-pulik nyomában.
Bodzasíp zómol,
homoknyáj bojtár
furyulája.
Itt élek.
Akácnak gyökerével,
szőlőkacs karmával, —
Itt élek.
Dombok púpjától
takarva,
ez ág és lombhiányos
Tavaszon.
Itt remetéskedek
bodza bokrok aljában én,
a homok szülte,
tűzfészku madár.

MILYEN EZ A VÁROS?

Kényszerek és választások

Nem ismerek magyar író, legalábbis az utóbbi fél évszázadban, aki életművének főpületét egyetlen város világnak elemeiből emelte volna úgy, mint Mocsár Gábor. És nem tudok hazai városról, kivéve Budapestet, amely oly teljességgel örökített volna meg egy jelentékeny író alkotásaiban, mint Debrecen a Mocsár Gáboréban. Mert, ha jól számolom, eddig kilenc kötetét szolt a városról, egészben vagy részben; az itt töltött esztendő alatt készült újságírói munkáit, óvatosan, két másik kötetnyire becsülöm. Találkozott ezek közt történelmi, társadalmi és ifjúsági regény, hosszabb elbeszélés és emlékező vallomás, szociográfia és esztétikai tanulmány, irodalmi publicisztika és természeti tájleírás, ez utóbbi akár költeménynek is fölfogható. Ez azonban mégis csak keret. Hogy mit hordott, mit szűfolt bele az író, nyilvánvalóan arra kell figyelniük.

Városregény

Mocsár Gábor olyan szellemi alkat, aki még egy lehalló falevéhez is kérdéseket fűz, lehetőleg nem természeti, hanem társadalmi és történelmi kérdéseket. Vagyis nem elégszik meg annak a megörökítésével, ami volt vagy van, mögé néz mindennek, azt firtatva, kutatva, mi miért történt úgy, ahogy történt, és történhetett volna-e másképpen, továbbá, ha másképpen is történhetett volna, ugyan miért nem a jobb, a szerencsésebb esély valósult meg. Szereti magát, Veres Péter nyomán, „sült realistának” csúfolni, azaz a földhöz tapadt hitelesség hívének. Igazában azonban utópisztikus eszmék és törekvések is fűtik, hajtják, főleg a rendületlen hit abban, hogy az emberek mind jobbá és szebbé akarják és tudják tenni a világot és önmagukat. Ez a tagadhatatlan utópisztikus színezetű hevület és a plebejus forradalmi gyökerű szocialista elkötelezettség az egyik oldalán, a tények szivós feltárása és kíméletlen megmutatása a másik oldalán: Mocsár Gábor ezzel az „anyaggal” dolgozott és dolgozik. Irói anyaga ezért csap át a hagyományos műfaji határokon, regényei, elbeszélései ezért telítődnek szociográfiai tényekkel, szociográfiai esszéi ezért válnak regényessé többek közt. Végül azt eredményezze, hogy irányukat

értéküket, arculatukat ebben a sajátos, teremtett közegben kövessük és mérlegeljük.

Legújabb műve, a Délbábajaim városa, a szándék szerint „városregény”. Se okunk, se jogunk vitatni a meghatározást. Benső tartalmait nézve: ez a terjedelmes írás azonban nem más, mint két életpálya összehasonlása, Debrecen és Mocsár Gáboré. Életpályáról van szó, ahol egyként szerepet töltött be az adottság és a tudatosság, a dolgok természetes menete és a kitűzött célhoz igazodó irányítás. Ezért nem ábrázoltak a részletek, a jelenségek önmagukban, hanem mindig, mindenütt egyének, csoportok, kisebb-nagyobb közösségek érdekének, törekvéseinek, döntéseinek rendszerébe állítva. Hol áttekinthető, hol követhetetlenül bonyolult volt ez a rendszer. Hol csupán a következmény látszott, hol a magyarázat és a szándék is csatlakoztatva kitapinthatóvá vált. Olyan élő szöveget alkotott tehát, az ábrázolásban, amely minden szálával szemlélyekhez, testületekhez, intézményekhez, szervezetekhez is kötődött. Ebben állt a hi-telessége. És ebben állt a kockázata. Ne feledjük: ebben állt végül a magasrendű írói, emberi becsületesség és felelősség is.

Támadás, és védekezés

Senkit se tévesszen meg az írás időrendi szerkezete, az, hogy a jelenbeli indult, a múltba kanyarodott, majd a jövőbe nyitott ablakot. Itt ugyan a logikai vonalvezetés uralkodott, tudatosan és elkerülhetetlenül. Mocsár Gábor a város életpályáját mozgató, meghatározó kényszereket és választásokat állította középpontba, a 16. század második felétől az 1970-es évek végéig. Olyanformán, hogy az azonosság és a változás viszonyait követte, a korforduló dinamikussá szakaszaiba ágyazva; úgy és akkor vált el markánsan, merre löktek a kényszerek, merre hajlottak a választások. Irónak, gondolkodónak, kutatónak, felülmúlhatatlanul nehéz próba volt ez. Annál több elismerést érdemel Mocsár Gábor, hogy csupán adatbeli, felületi hibákba, a mellékfolyamatokat érintő tévedésekbe és iránytalanságokba botlott bele. (Tegyük hozzá: Debrecen tudományos történetének nem-

hanem, akkor még alapos feltárása előtt.)

Az egész érdeke

Felelősség terhelte ebben mind a személyesen döntő vezetőket, mind a tévesen mérlegelő vagy közömbös értelmiséget. Tanulságul is szolgálhat azonban ez a felelősség. Először arra, hogy, miután ma már nem a támadás és a védekezés, nem a pusztulás és a megmaradás végetes kényszerei közt élünk, tudatosan és következetesen a lehető legmagasabb érték elvét kell követnünk a választásokban, a döntésekben. Megjegyzendő itt, nem mellesleg, hogy a kérdések másik oldala a várospolitika demokratikuságának fokával azonos.

Innen nézvést, Mocsár Gábor életpályájának és Debrecennek kölcsönös viszonya történelmi módon alakult. Szülőföldje ez a táj. Fialatemberként egyenesen a háborúba ment innen. Majd az 1950-es évek végén tért vissza, akkor, mikor a várospolitikai és az általános alternatívák újjáéledésének korszaka indult. Mocsár Gábor, a kezdeményező és véleményező nyilvánító értelmiségi, élt a lehetőséggel. Nem sokáig hagyták. Kiderült ugyanis, hogy mihamarabb felismerte a lehető legnagyobb értékű választásának elvét, gyakorolta is, a város egészének érdekeit szolgálva. Néhány akkori vezető azonban még mindig a szűkebb és alacsonyabb értékekhez és érdekekhez szegődött, részben tájékozatlanság, részben elzárkózottság következtében. Ha pedig eltértek a nézetek, márpedig eltértek, a tényekkel és az érvekkel szemben a döntési helyzetet érvényesítették. Mocsár Gábornak távoznia kellett. De a város igazi érdekeinek felelős és nyilvános vállalásait nem távolodott el. Mikor aztán a 1960 utáni korszak kérdése lett ez, azoké az időké, amikor ismét jogosultságot kaptak az alternatívák. Mocsár Gábor itt ugyan érzékeny hiányokat hagyott a képen: nem számolt sem az iparosítás, sem az agglomeráció vaskényszereivel. Hanem ahogyan a választást magát ábrázolta és megítélte, ha a nehéz szívvel, akkor is elfo-

Szkelyhidí Agoston

jon életet a ritka vidéki barangolásai során készült vázlatoknak.

Mostanában már kezdték kiállítani a képeit, és egyre többen nyilatkoztak rólok elismerően. Végre érezhette, igaz volt, mikor erre a gyötrelmes útra lépett.

Persze a kétkedés még élt benne. A fél életén át kísértő töprengések, a gyakori kishitűségek és a ritka szárnyalásai közötti feszülések nyomát nem tehette semmissé egy-két sikeres év. Attól pedig még messze volt, hogy csak a festésnek éljen.

Bár, ki tudja? Lehet, hogy éppen most válik valóságá az álma!

Végighordozta szemét a körötte ülőkön. Szomorú, magukba zárkózott emberekkel volt tele az orvosi rendelő vároja. Tekintetük fénytelen volt, rezzenetlenül vártak sorukra. Jobbára egyetlen pontra meredtek, nem mozdulataik, hanem mozdulatlanúságuk árulta el, hogy belülről öröklődnek.

Mindezt jól föl tudta mérni, hiszen ő a mellette ülőkkel ellentétben örömmel fogadta volna, ha leszalékolják, ha fizetése egy részének meghagyásával hosszabb-rövidebb időre munkára alkalmatlannak találják.

Végre meghallotta a nevét. Óvatosan felállt, s elindult a nővér felé. Nem tudott sietni. Mióta megoperálták, alig észrevehetően húzta maga után a lábát. Végtelenné tűnt a pad és a rendelő nyitott ajtaja közötti út, de egyszer csak odaért. Ránézett az ajtó mellett várakozó asszisztensnőre, megeresztett felé egy suta mosolyt, s elrebegett valami köszönéssel.

Belülről kerülve zavartan mérte föl hol ülnek, s hányan vannak a bizottság tagjai. Közben érezte, hogy szaporán ver a szíve, hogy a szája kiszárad, és már-már ájulásba menekítő szomjúság kezd kórozni. A szeme

elé húzódo, áttetsző homályból csak villanásnyi időre ugrott ki egy-egy élesebb kontúr: a közepén ülő orvos aranykeretes szemüvegének rajza, egy elgurult pecsét az asztalon, egy toll csillogó hegye. A lepedékes fehérségből szavak is kihullottak, de bárhogy erőlködött, nem tudta őket mondatokká összerakni.

Aztán ritkulni kezdett körötte a megfoghatatlan, áttörhetetlen köd. Az orvos kérdéséből arra is rájött, hogy rosszullette csupán néhány pillanatra ragadta át a nem földi mértékkel mérő világba, ahol a mozgások lelassulnak, ahol a villanás is részeire bomlik, ahol egyetlen gondolat is oly lassan hömpölyög a kezdetétől a végéig, mint amilyen csendesen szokta tova a fehér felhők a nyári égbolton.

— Rosszul van? — ismételte meg a kérdést a közepén ülő orvos.

Bólintott.

— Ujjon le! — mutatott a doktor a székre. — Adjon a betegnek vizet! — rendelkezett aztán az asszisztens felé.

Fülével a nő lépésére figyelt, majd meghallotta a pohár koccanását. Közben beszédfoszlányok szűrődtek hozzá az asztal felől. A fojtott beszélgetés tele volt latin kifejezésekkel. Most ezeket is elnyomta a csapból folyó víz sustorgása. Aztán csend lett, majd megint meghallotta a közeledő asszisztens lépteit.

A pohár érintésétől megremegett. Hirtelen emelte szájához a hűvös üveget és előbb mohó kortyokkal öntötte magába a vizet. Alig maradt már a pohár alján, mikor észbe kapott. Szünetet tartott, aztán szinte cseppenként izelgetve hagyta, hogy felüdítse, felfrissítse testét az itál.

Most már megnyugodott.

— Lesz, ami lesz — gondolta, és etől kezdve higgadtan várta a döntést. Még jó is volt, hogy amazok ott az asztalnál hosszasan töprengtek, legalább maradt ideje a helyzete átgon-dolására.

Eddig meg volt győződve róla, hogy leszalékolják, hogy megkapja a felmentést a munka alól piktori állásában, s legalább egy-két évig csak az akvarelleknek élhet. Ennyi elég lenne neki. Nincs kétsége, hogy utána szabadúszóként is megélhetne. Most azonban, hogy higgadt fejjel gondolta át a dolgot, felült benne: no és mi lesz, ha nem szalékolnak le? Ha az operációsorozat után is úgy ítélük meg: a szervezeted még mindig nem elég beteg ahhoz, hogy magad rendelkezhes magaddal?

Pengeként metszették át a lelkét a kérdések, de volt benne erő a válasza-ra:

— Mit csinálnál? Felállsz és elköszönsz, és összeszorítod a fogad. Van már ebben elég gyakorlatod!

Hogy mindezt eldöntötte, lehiggadt. Nyugodtan tűrte a további, bár nyilvánvalóan formális vizsgálatokat. Szabatosan választott az orvos kérdéseire, és már nem is érte oly váratlanul a bizottság döntése: nem tartják indokoltnak a leszalékolását.

Mikor hazafelé ment, megfordult a fejében, hogy talán maga sugalmazta a döntést. Vajon nem másként történt volna mindez, ha nem erőlteti magára a nyugalmat, ha szerencsétlenebbnek, lelkileg összetörtebbnek mutatja magát, mint amilyennek kinéz?

De ezen nem töprengett sokáig. Valójában nem hitt az ilyesfajta sugalmazásokban. A lakására érve már arra is képes volt, hogy papírt terítsen az üveglapra, és nyarat idézzen az ecsetjével.

(Szilágyi Imre metszete)

MAGHY ZOLTÁN: A KÁPLAR ZUG

Az idősök közlekedéséről

A közelmúltban a Hajdú-Bihar megyei Közlekedésbiztonsági Tanács Sajtó, Propaganda Szakbizottsága és a Napló szerkesztősége kerekasztal-beszélgetést szervezett az idősök közlekedéséről, az idősök nemzetközi éve alkalmából. A beszélgetés résztvevői: **Borsos Istvánné**, a beszéltetés résztvevője, **Szarka Istvánné**, a Hazafias Népfőrdő képviselőjében, **Vass György** rendőr főhadnagy, az MKBT titkára, **Kovácsvölgyi Sándor**, a Hajdú-bihari Napló olvasószervezője és **Göz József**, a Napló munkatársa.

Az Országos Közlekedésbiztonsági Tanácsnak Az idősök biztonságos közlekedése című kiadványában a következőket olvashatjuk: „A hatvan éven felüli idős emberek az össznépszerűség felüli arányukon felül, és még inkább a közlekedési részvételükhez képest igen magas arányban vesznek részt, szerepelnek gyalogosként és kerékpárosként a közlekedési baleseteket szenvedettek között, és baleseteik kimenete — nagyobb sérülékenységük következtében jóval súlyosabb, mint a fiatal korosztályoké.” Ez a rövid idézet is jelzi a téma fontosságát, azt, hogy jobban kell törődnünk az idősebb emberek közlekedésének biztonságával.

Mi okozza az idősök nagyobb veszélyeztetését? Az idős korral járó fiziológiai és lélektani fogyatékoságok, a fiatal korban szerzett közlekedési ismeretek és tapasztalatok hiánya, s olyan nem egyértelmű szabályozott közlekedési helyzetek, amelyek az idős emberek számára túl nehéz feladatot jelentenek. Ezek az okok megadják a helyzet javításának irányát.

BORSOS ISTVÁNNÉ: Az idősök közlekedésbiztonságát végzett munkában nem beszélnek kifejezetten aktuálisról. A Vöröskereszt évről évre a programjába illeszti ezt a tevékenységet, nálunk ez hagyomány, rendezvényeinken foglalkozunk ezzel. Az „Élet az éveknek” jelszóra ez is beletartozik. Ha közlekedésben való részvétel szempontjából nézzük, mi két korosztályra fordítunk nagy figyelmet: a gyerekekre és az idősekre, akik védtelenebbek...

KOVÁCSVÖLGYI SÁNDOR: ... az egyik csoport még nem tanulta meg, hogyan kell közlekedni, a másik már nemigen tud alkalmazkodni a mai kor közlekedéséhez.

BORSOS ISTVÁNNÉ: Ráadásul a közlekedésünk is ugyanaz, főleg gyalogosok és kerékpárosok között vannak képviselőik, kivéve a segédmotorosoknak a fiatalok között sajnos egyre növekvő táborát. Az évről évre megrendezett idősök hete minden évben közös rendezvényünk volt a Népfőrdővel, a Közlekedésbiztonsági Tanácscsal, a művelődési házzal, s más helyi szervekkel. Sajnos, az idén nem lesz megrendezve, nem tudom, miért.

VASS GYÖRGY: Az Országos Közlekedésbiztonsági Tanács nem szüntette meg, csak szünetelteti ezt a rendezvényt, azért, hogy kidolgozhatják a továbblépés feltételeit, s magasabb színvonalon foglalkozhassanak a legalább kétmillió embert érintő ügygel.

BORSOS ISTVÁNNÉ: Változatos formákat dolgoztunk ki, igyekszünk minden vonalon közel kerülni az idős emberekhez. Szociális otthonokban, órák napközijében, s az orvoskörték szervezésében tartottunk előadásokat a közlekedés helyes módjáról. Ezek a rendezvények nagy tömegeket mozgattak meg, sokan hallották az előadásokat, s nemcsak hallották, hanem kérdeztek is az előadótól. Bármilyen intézkedés születik a jövőben, mi tovább folytatjuk ezt a munkát. Októberben idősök hónapját szervezzük, egészségügyi előadásokat tartunk az életmódról, ebbe belefér a közlekedésbiztonság is. KRESZ-kérdésekből, elsősegélynyújtásból vetélkedőt szervezünk, felvilágosító előadásokat tartunk.

A Vöröskereszt hosszú távú tervet dolgozott ki a különböző típusú balesetek megelőzésére.

VASS GYÖRGY: A rendőrség sem tekint kampányfeladatnak az idősök közlekedésbiztonságát. Egész évben foglalkozunk vele. Például olyan forgalomszervezésre tesznek javaslatot, amely védetté teszi az idős emberek mozgási körzetét. Meg kell akadályozni, hogy az idős ember a szükségesnél gyakrabban keljen át veszélyes úttesten. Ugyanakkor kérjük mi is azokat az idősöket, akik valamilyen fogyatékoságban szenvednek, használják a jelzéseiket, fehér botot, a szemüveget, a hallókészüléket és a ruhára varrható fényvisszaverő csíkokat is.

GÖZ JÓZSEF: Be lehet ezeket szerezni manapság?

VASS GYÖRGY: A KBT bizonyos mennyiséget szétküld, igaz nem olyan mennyiségben, amennyi elég lenne. Elő kell segíteni a korosztály közlekedését a fiatalabbaknak is, azoknak, akik a volán mellett ülnek. Gondoljanak arra, hogy ők úgyis hamarabb úticéljukhoz érnek, ha udvariasan megállítják a bizonytalanokodó gyalogostársuk előtt!

KOVÁCSVÖLGYI SÁNDOR: Azt kell figyelembe venni, hogy az idős kor nemcsak életkor, sok emberről azt is jelenti, hogy fogyatékos, gyengén látás, hallás, mozgászellelmi gyengeség, a képességek csökkenése, a reflexió megnyúlásától a haladási sebesség csökkenéséig. S a debreceni idős lakosok jó része nemrég jött vidéki helységekből, ahol más volt a közlekedés, mint itt. Más. Elnéztem a minap egy vakvezető kutyát és gazdáját a Vörös Hadsereg útján. Mi mindent ki nem kerültek! Bódit, szeméttartályt, mindent, amit a járdára rak-

nak, aminek nem ott lenne a helye. Van két igen nagy forgalmú kereszteződés a városban, a Széchenyi és Csapó utcák kereszteződése a Vörös Hadsereg útjával. Erre az aluljáró a Nagytemplom mellé került! Aluljáró, hogy ott legfeljebb egy év alatt megy át annyi ember, mint emitt egy nap alatt. Aztán van az az érthetetlen divat, hogy Debrecenben, ahol nincs hegy, a járdákon egész váratlanul lépcsők várják az embert (Tanácsköztársaság útja). Legalább úgy csinálták volna, hogy a fele lépcső, a fele lejtő.

VASS GYÖRGY: Ehhez szeretném hozzáfűzni, hogy tavaly a KBT javasolta, hogy a Csapó-Burgundia utcai saroknál levő közlekedési lámpákra szereljünk úgynevezett csipogót. Ez ma sem történt meg, pedig jó szolgálatot tenne a vakoknak és csökkentőknek.

KOVÁCSVÖLGYI SÁNDOR: Az is kriminális, ami a gyalogátkelőknél folyik. Fegyelmetlenek az emberek, életveszélyesen mennek át, bármit jelez a lámpa. S van egy ötletem: a gyalogosok zöld jelzése most az áthaladási idő utolsó harmadában villog. Nem lehetne fordítva? Ha inkább azt jeleznék, hogy aki most elindul, az még biztonságosan átkerget?

SZARKA ISTVÁNNÉ: A Hazafias Népfőrdő ösztáradalmi ügynek tekint az idősök közlekedését. Mi ezt a tevékenységet rétegpolitikai munkaként kezeljük. Főleg a fiatalokra és az öregekre koncentrálnak, de meg ezen belül sem mindegy, hogy egyedülálló névvel, vagy a közösségből ki nem szakadt emberrel foglalkozunk. A baj, hogy nagyon sok az egyedülálló idős ember, akiben maga az egyedüllét is a közlekedés veszélyes beszűkülését hozhat létre, vagy agresszív viselkedést válthat ki.

Mi észre sem vettük, hogy az OKBT szünetelteti a már említett akcióit, munkatervünkbe illesztettük ezt a tevékenységet, amit évek óta végzünk más szervekkel karöltve. A fő problémát az idősök közlekedésével a városokban látjuk. A hatalmas gépjármű-forgalom közepette kell a gyalogosoknak átmenni az utakon, s bizony, sajnos éppen a kijelölt gyalogos-átkelőhelyeken következnek a halálos gázolások.

GÖZ JÓZSEF: Pedig itt a hallgatóság szabály egyértelműen az, hogy legbiztonságosabb a gyalogos háta mögött átmenni. S még ilyenkor is nagyon kell vigyázni, mert előfordulhat, hogy a gyalogos későn észleli a háta mögött elmenő szándékozót, megijed, s visszalép a jármű elé, amelynek a vezetője már nem tud fékezni.

VASS GYÖRGY: Sajnos ilyen okból kint szomorú eset is volt az utóbbi időben, mindkettő a Szabadság útján, egyiknél gyerek, másiknál idős ember volt az áldozat.

SZARKA ISTVÁNNÉ: A népfőrdőknek mindig hangsúlyozzuk a propagandamunka fontosságát. Nálunk jól bevált az idősök fóruma rendezvény. Sokszor 10–20 fős csoportokban esik szó ezekről a kérdésekről. Az elmúlt évben 73 előadás hangzott el, hogyan kell közlekedni. Az ifjúságot úgy kell nevelni, hogy vigyázzanak az idősebbekre, amikor közlekednek. Fogják meg a kezét annak a vak vagy gyengén látó, vagy egyszerűen csak féltelmével küzdő idős embernek kezét, s vezessék át az úttesten! Azért a fiatalokat említem, mert úgy tapasztaltam, hogy a 25 éven felüliek már jobban vigyáznak, jobban megértik az idősök problémáit, talán azért, mert érettebbek, mint fiatalabb korukban. Mi tömegmunkásként kezeljük a közlekedésbiztonságot.

BORSOS ISTVÁNNÉ: Tavaly a Vöröskereszt megyei végrehajtó bizottsága kiemelt figyelmet fordított az idősök közlekedésbiztonságára felvilágosításával. Családvédelmi bizottságunknak is szerepel ez a munkájában. Tavaly októberben egy hónap alatt 60 orvosi körzetben volt olyan előadás, amelyikben az idősök közlekedésbiztonsága is szerepelt.

SZARKA ISTVÁNNÉ: Néha úgy tűnik, nem készülünk fel időben egy-egy közlekedési változásra. Például a Délibáb Áruház környékén kialakult helyzetet kapcsolatban el szeretném mondani, hogy most is ugyanaz a két kijelölt gyalogátkelőhely látja el feladatát, mint ami az áruház megnyitása előtt. A kettő közé feltétlenül kellene egy harmadik, mert így az emberek az áruház teljes hosszában mennek át az úton, s emiatt már több koccanásos baleset is volt a hirtelen fékezőkor, mert ugyancsak megnőtt itt az autóforgalom is. Az már csak az áruházon belüli közlekedést érinti — éppen itt hangzott el, hogy sok idős ember él a lakótelepen, hogy nagyon sokan panaszkodnak: egy liter tejért az idős néninek, bácsinak az emeletre kell, huszonnyolc lépcsőfokon át menni, míg az italért jövő a földszinten beszerezheti adagját.

GÖZ JÓZSEF: Összefoglalóan elmondhatjuk, hogy igen fontos az idős emberek közlekedése, életük megvédése a balesettől. Kerekasztal-beszélgetésünk kiderült, hogy az ezzel foglalkozó szervek lelkiismeretes munkát végeztek, s kérjük őket, hogy a jövőben is végezzenek. Legyen ez ösztáradalmi ügy azért is, mert — a sajnálatos kivételektől eltekintve — egyszer mindenki megöregszik, azért is, mert tartozunk ezzel a generációnak, s azért is, mert egy társadalom megítélésében igen fontos szempont, mit tesz az idős emberekért.

Kerekasztal-beszélgetésünk résztvevőinek köszönjük, hogy elfogadták meghívásunkat erre az eszmecsere.

Közelebb a megoldáshoz

Debreceni biológusok a Balatonért

A közelmúltban rendezték Debrecenben a Debreceni és Veszprémi Akadémiai Bizottság együttes ülését a balatoni környezetvédelem tárgyában. A házigazda szerepét azért tölthették be a debreceni kutatók, mert a KLTE Ökológiai Tanszéke már régóta foglalkozik a Balaton mederüledékének kutatásával. Tudományos rovatunkban most az együttes ülés során elhangzott debreceni kutatók által tartott előadásokból mutatunk be néhányat összefoglaló jelleggel.

A Balaton rovarvilágának különös tagjai az árvízszúnyogok. (Nevüket valószínűleg onnan kapták, hogy ellentétben vészvíz rokonaikkal nem csipnek, mint ahogy

az árvacsalan neve is e tulajdonsággal függ össze.) Az árvízszúnyogoknak nagy környezeti védelmi szerepe van. Egyrészt táplálékul szolgálnak a madaraknak, lárváik a halaknak, s ily módon a Balaton környéki táplálékháló fontos láncszemei, másrészt kirajzásokkor a mezőgazdasági eredetű foszfor nagy mennyiségét eltávolítják a vízből. E két ok miatt védelemre szorulnak. Úgy kell végezni a balatoni szúnyogirtást, hogy minél kevesebb árvízszúnyog pusztuljon el vészvíz rokona mellett.

Lőrincz Gábor, dr. Dévai György és Zsupán Ildikó előadásában a Keszthelyi medence populációján végzett kirepülés és rajzásbiológiai vizsgálatokról számolt be.

A Balaton hosszantengelye mentén vették a nyílt vízből és az üledékből. A legnagyobb DD koncentrációt a Zala folyónál észlelték, ami azt jelenti, hogy a befolyó vizek révén a Balaton vize tovább fog szennyeződni klórozott szénhidrogénekkal. Ez indokolta teszi ezen anyagok előzetes blokkolását. Ugyanakkor a tó hosszantengelyében vett mintákból az derült ki, hogy noha a nyílt vízi üledék feltöltését figyelmet és további kutatómunkát tartalmaz mennyiségben tartalmaz klórozott szénhidrogéneket, a jelenlegi ismeretek szerint egyikük mennyisége sem ítéltető sem önmagában, sem együttesen határozottan károsnak vagy toxikusnak az üledék élővilága szempontjából.

Czegény Ildikó és dr. Dévai István előadásában a balatoni nyílt vízi üledék-mintákban megtalálható nehézfémekkel foglalkozott. Egy tó üledékének nehézfém-tartalma a vizet ért szennyeződések egyik lehetséges indikátora. Az üledékanalízis az elmúlt húsz évben vált a környezeti hatások tanulmányozásának gyakran alkalmazott módszerévé. A munka során a KLTE ökológiai tanszékének munkatársai által begyűjtött minták elnevezésmintáját Perkin Elmer 5000-es típusú atomabszorpció spektrofotométerrel határozták meg a szükséges előkészítés után.

A tavi üledékben legnagyobb mennyiségben (természetesen vegyületekben) a cink, a króm és a nikkel van jelen, egy kilogramm szárazanyagban mintegy 100 milligramm nagyságrendben. Közülük a cinkből van legtöbb, a nikkelből a legkevesebb.

A kobalt, a réz, az ólom, a molibdén, a kadmium mennyisége csak 10 milligramm nagyságrendű, s nem mutat nagy különbségeket a mintavételi hely szempontjából, de ez a vizsgálat is rámutat arra, honnan jön a nehézfém a Balatonba.

A kutatók a megfelelően feltárt és előkezelt mintákat kromatografálták, majd az elutamatokat gázkromatográfián vizsgálták.

A vizsgált mintákat a ku-

Vizsgálatok az árvízszúnyog rajzásáról

A kirepülés és rajzás oknyomozó vizsgálata céljából az Ökológiai Tanszék hidrobiológiai munkacsoportjának tagjai egy hosszú periódusú, 236 napig tartó megfigyeléssorozatot végeztek a keszthelyi Balaton-partszakaszon. A rendszeres megfigyeléseket minden nap reggel és este ugyanabban az időben végezték a keszthelyi kikötő mólóján és parkjában. Összehasonlítást céljából egy hónapon át a Kisbalatonon is tanulmányozták a rajzási viszonyokat.

A vizsgálatok tervezésénél a kutatók irodalmi tanulmányok után választották ki azokat a tényezőket, amelyek részletes elemzésétől a kirepülést és rajzást kiváltó és szinkronizáló mechanizmusok megismerését remélték. Ezeket a tényezőket részben a Meteorológiai Intézet, s a Légkörfizikai Kutatóintézetől szereztek be, részben maguk mérték. Ilyen adatok voltak: a levegő hőmérsékletének napi átlaga, maximuma, minimuma, a napi sugárzás és napfénytartam összege, a leggyakoribb szélirány, a szélességség és a légnomás valódi napi középértéke és ingadozása, a párolgás és a csapadék napi összege, a reggeli és esti vízhőmérséklet, a hullámzás erőssége, illetve a kibújás és a rajzás intenzitása.

A mért adatok nagy tömegére való tekintettel számítógépen dolgozták fel azokat, az egyetemi számológéppontban. Az eredmények néhány jellemzőjét mutatják be az árvízszúnyogok rajzásbiológiájának. A lárvák kibújását gátolja az erős hullámzás, különösen a tarajos hullámok. Nem gátolja azonban a túl magas vagy túl alacsony vízhőfok (5,8, illetve 28,3 fok). A tömeges kibújás és rajzás gyakran egybeesik a piros viharjelzéssel és az uralkodó szélirány megváltoztatásával, illetve bizonyos frontszituációkkal.

A szúnyograjok jellegzetes rajzóhelyek, úgynevezett markerek fölött gyűlnek össze. Az egyes fajok mindig ugyanazon a helyen és az árnyékosabb részekben kezdenek rajzani.

A kutatóknak nehezíti a munkáját (a törvényszerűségei megállapítását), hogy a balatoni árvízszúnyogok igen gyakran rajzanak. A megfigyelt időszakban ötnaponta volt intenzív kibújás és negy naponta rajzás. Valószínű, hogy mindkét folyamat megindulását több tényező együttes hatása váltja ki.

Növényvédő szerek a Balatonban

A kutatók a kirepülésekben és a rajzásokban egyaránt megfigyelhető szabályszerűségei kimutatásával és okai felderítésével lehetőse-

get látnak arra, hogy mindkét folyamatot térben és időben előre jelezni tudják. Ha ez sikerült, elérhető a cél: a balatoni szúnyogirtás szelektivitásának fokozása, az, hogy minél kevésbé bontsuk meg a tó természetes biológiai állapotát az irtással.

A balatoni nyílt vízi üledék klórozott szénhidrogén-tartalma című előadást **dr. Heilm Csaba és dr. Dévai István** tartották. A címben is jelzett mikroszennyezők közül elsősorban a növényvédő szerek felhasználásának növekedése jelent nagy veszélyt élővízeink szempontjából. A növényvédő szerek közül a klórozott szénhidrogén típusúak azok, amelyek leginkább veszélyeztetik a környezetet, mert hosszú a lebomlási idejük. A növényvédő szerek felhasználása az utóbbi időben ugrásszerűen növekedett.

A kutatók a megfelelően feltárt és előkezelt mintákat kromatografálták, majd az elutamatokat gázkromatográfián vizsgálták.

A vizsgált mintákat a ku-

A vas- és a mangántartalom vizsgálata

A két kutató, **dr. Máté Ferenc** és **dr. Máté János** vizsgálta a Balaton vas- és mangántartalmát. Miért emeltek ki a nehézfémek közül ezt a két elemet? Azért, mert a többiekkel nagyságrenddel nagyobb mennyiségben fordul elő (néhány tized, illetve néhány százalék nagyságrendű), s a vas és a mangán az élőlények testanyagának állandó és fontos összetevője, s jelentőségük a tó anyagforgalmában igen nagy. Ez a szerep főleg nem azért fontos, mert a vas és a mangán mennyisége viszonylag nagy, hanem azért, mert mindkét fém különböző vegyértékekkel fordul elő, s a valencia változása az üledék redox dinamikájában számottevő. Mindkét fém nagy szerepet játszik az üledék oxigén-, kén- és foszfortartalmában és az üledék és víz közötti ioncserében.

A vas és a mangán meghatározásánál a kutatók különbséget tettek a mobilizálható és a nem mobilizálható vas- és mangántartalom között. A könnyen mobilizálható formák mennyisége a Keszthelyi-medencétől az északkeleti medencéig folyamatosan csökken, addig a hezezen mobilizálható vastartalom csökkenése csak a középső medencéig tart, az északkeleti- ben ismét nagyobb értékeket ér el.

Vas és a mangántartalom vizsgálatának fontosságára és igazi ökológiai jelentőségére a Balaton hosszantengelye mentén a különbözőképpen mobilizálható formák csökkenésének egymáshoz viszonyított mértékben jelentkező összefüggés világít rá. A hosszantengely mentén az összes vas- és mangántartalom csökkenése 30, a hezezen mobilizálható 50, a könnyen mobilizálható 70 százalék. A mangán esetében az irányzat hasonló.

Ez a sajátos különbség arra utal, hogy az üledék redoxfolyamatai a nyugati medencékben egyre inkább a redukció felé tolódnak el. Ez kedvezőtlenül befolyásolja az üledék oxigénháztartását, elősegíti a káros és mérgező bomlástermékek képződését és meggyorsítja a foszfor mobilizációját. A legutolsó előadás, amelyről szót ejtünk, ismét az árvízszúnyogok különböző fajainak előfordulási arányai segítségével bizonyítja a medencékben egyszerezett és redukció felé tolódnak el. Ez kedvezőtlenül befolyásolja az üledék oxigénháztartását, elősegíti a káros és mérgező bomlástermékek képződését és meggyorsítja a foszfor mobilizációját. A legutolsó előadás, amelyről szót ejtünk, ismét az árvízszúnyogok különböző fajainak előfordulási arányai segítségével bizonyítja a medencékben egyszerezett és redukció felé tolódnak el. Ez kedvezőtlenül befolyásolja az üledék oxigénháztartását, elősegíti a káros és mérgező bomlástermékek képződését és meggyorsítja a foszfor mobilizációját.

A negatív érdekes mint a pozitív, ezt Shakespeare tudta. Aliban öröndetes dolog, azt bizonyítja, hogy a rítív még mindig kivétel, pedig szabály.

(Tennessee William)

Nem tudom megé hogy a televízióban kének folyton bocsánaműszaki hibákért, de sem a normális műsoré

(Otto Preminger)

Minél kevésbé tisztel emberek korát, annál tisztelik a régiségek kö

(Martin Heidegger)

Az olasz tovább nyúj mint ameddig a takaró, főleg, ha van takaró

(George Woodcock)

Ha a népességrobbar mostani méreteken födik, akkor a nemzetre telenek hamarosan jönlégek tekintélyük les

(Norman Creech)

Egy okos asszony a gyóbb okossága; nem ja meg, milyen okos.

(Virginia Woolf)

Arverésre az ember vizs magával nőt, olyat nem, aki mindig gaskodik ahhoz, hogy legyen az utolsó szó.

(Marcello Mastroianni)

Éppen csak ma fogtunk aznap, ami állit a szobába ezzel berrel Szej Szecsi, mondja:

— Kedves kollég mutatom az új munkát, Avgyejev Igor rionovicsot. Kiváló ember.

S akkor a háta előlép ez a bizonyos gár, jelentéktelen szürke pulóver meg van rajta. A tekint gyádt-fáradt. Minden szüvetve elég középfickó, ilyenből minden emeleten hányzósarkokban vagy másfél tucat, külön, hogy úgy mondják. Igen. Így gondoltam te. Aztán egyszer útított a szenczi, ugyanis Avgyejev érthetetlen rendalkalmatlansággal meg a laboratóriumi vasonhozatba bújtatva. Aggályosamögé állította, és a jával kezdett fog Mintha mi sem volna.

Kell-e mondanom csak ezen járt az? Mi a csuda az? Val gyenyec, aki nem férhez, s ettől tú is nagy bátorságra fogta magát, és oda je:

— Már elnézést, Igor Ilarionovics, molytalan a kérdése mi ez itt, ebben a huzatban? Persze, c nem titok.

— Mire nem gondja Avgyejev — titok lenne? Ez itt rom. Hathúros.

Aforizmak

A negatív érdekesebb, mint a pozitív, ezt már Shakespeare tudta. Alapjában öröndetes dolog, mert azt bizonyítja, hogy a negatív még mindig kivétel, nem pedig szabály.

(Tennessee Williams)

Nem tudom megérteni, hogy a televízióban miért kérnek folyton bocsánatot a műszaki hibákért, de sohasem a normális műsorért.

(Otto Preminger)

Minél kevésbé tisztelik az emberek korát, annál inkább tisztelik a régiségek korát.

(Martin Held)

Az olasz tovább nyújtózik, mint ameddig a takarója ér — főleg, ha van takarója.

(George Woodward)

Ha a népességrobbanás a mostani méreteknél fokozódik, akkor a nemzetre keletleneknek hamarosan különleges tekintélyük lesz.

(Norman Creedy)

Egy okos asszony legnagyobb okossága: nem mutatja meg, milyen okos.

(Virginia Woolf)

Árverésre az ember nem visz magával nőt, főként olyat nem, aki mindig ragaszkodik ahhoz, hogy övé legyen az utolsó szó.

(Marcello Mastroianni)

Aforizmak

ULRICH WINTERFELD:

Az évszázad ötlete

Minden bizonnyal „az évszázad ötletének” lehet nevezni az amerikai hadügyieknek azt a szándékát, hogy a stratégiai rakétákat föld alatti labirintusokban helyezték el az ellenség megfélemlítése céljából.

Mint a Pentagon jól értesült köréből jelentették, a rakétechnika e forradalmi megújításához egy zoológus adta az ötletet. Ő tett említést a Dél-Amerika sivatagjaiban honos szürke vakondokról, amely váratlanul támad a föld alól esküdt ellen-segeire, a kék sasokra. Ez az állat a föld alatti járatok egész labirintusát ássa, meg-lepetésszerűen közelíti meg ellenségét, és hátulról támad rá. Ezzel megbénítja a sas akaraterejét és megfosztja az ellenállás lehetőségétől.

Nekünk is fel kell készülnünk arra, hogy az elkövetkező évtizedekben az NSZK-ban egy hallatlan méretű föld alatti építkezés veszi kezdetét. A Bundeswehr „mélyépitési” hivatalának, amennyiben tényleg el akarja érni a „megfélemlítési effek-tust”, cirka az ország terüle-

tének egyharmadát kell alagutakkal átfúrnia. A számtalan labirintusban éjjel és nappal (még vasárnap is!) rakéták fognak közlekedni.

Természetesen ezt a programot minden módon üdvözölnünk kell. Építőiparunk, amely ma nincs megfelelő mértékben kihasználva, több évtizedre előre megrendeléseket kap. Nincs mit félni a külföldi konkurenciától sem, mivel a tervezet katonai jellegű, ami azt jelenti, hogy a más országokból származó legelőnyösebb javaslatok is el lesznek vetve.

Viharos fellendülés vár a nyugatnémet autópárra is, amely a szükséges vonatokat és lövegálpakat fogja gyártani. A termelés annyira megnő, hogy teljességgel elfogja feleltetni a személyko-csik iránti kereslet csökkenését is. Munkanélküliek ez-reit fogják a szó szoros ér-telmében „az utcáról felven-ni”, hogy a rakéták mozga-tásáról gondoskodjanak. Kétségtelen, hogy egyik-másik polgárnak lesznek bi-rni a „megfélemlítési effek-tust”, cirka az ország terüle-

kéták mozgása során. Így el kell készülnük arra, hogy az építési technika minden nagy-szerűsége ellenére épületek, falvak s a városok egyes ré-szei a tengerszint alá süllyed-kehetnek. Am ott enyhé-lesz az éghajlat, ami elfeled-teti az egyéb kellemetlensé-geket.

A törvényhozók a legköv-elebb időn belül megadják a föld alatti utak forgalmának szervezésével kapcsolatos kérdéseket. Például, hogy két rakéta közül melyiknek van elsőbbsége a szabályozhatat-lan útkereszteződéseken való áthaladáskor. A Nyugat-Eu-rópa alatt elhelyezendő raké-ták ellen irányuló bármiféle polgári kezdeményezések, amelyeket a kommunisták támogatnak, részünkről nem fognak megértésre találni. El-várjuk, hogy politikusaink tömjék be a protestálási sze-retek száját — ezt akár a föld alatti állomás főnöke is megteheti, persze csak ak-kor, ha megfelelő fizetési-egésztést kap.

(Zahemszky László fordítása)

Hallottuk valahol

Karl valósággal imádta az autóját, szabad idejében állandóan a kocsival bajlódott, megelégedve az otthonáról és a családjáról. Egy ízben azonban elromlott a motor és kénytelen volt a kocsit a szervizben hagyni.

Karl kétségbeesett, hogy meg kell válnia kedvencétől, felesége azonban megvizsgáltta:

— Ne vedd annyira a szívedre. A szervizben is biztosan vannak látogatási napok...

A lelkipásztor betért a használt gépkocsikat árusító üzletbe.

— Könyörgöm, vegyék vissza a kocsit, amelyet tegnapelőtt vettem önöktől!

— Mi történt?

— Csupán annyi, hogy hiába minden ékesszólásom: ez a kocsi meg sem moccan!

A közlekedési rendőr a helységből kivezető úton megállítja Alfrédot:

— Van autórészletjei jogosítványa?

Alfréd:

— Természetesen. Látni óhajtja?

A rendőr így felel:

— Köszönöm, nem — nem szükséges. De ha nem volna jogosítványa, akkor meg kellene mutatnia!

Két örült ül a sivatagban. Az egyik így szól a másikhoz: — Ide hallgass, csúszál már egy kicsit odébb. Én is a homokba akarok ülni!

Három hónappal ezelőtt visszautasítottam Walter házassági ajánlatát, és ő azóta állandóan részeg — meséli Inge a barátjának.

Mire a barátja:

— Persze, az ünneplést is lehet túlzásba vinni...

Mindennapi jelenetek

HOBBI

Szereplők: két szomszédasszony.

- 1. A maga férjének is van hobbija, szomszédasszony?
- 2. Hát persze. Minden férfinak van.

1. És mivel foglalkozik?

2. Órák hosszat el tud vesződni az aranyhalakkal. Hol enni ad nekik, hol az akváriumot tisztogatja, máskor a vizet cseréli, vagy a vízbőlhalakról gondoskodik.

1. És nem megy az idegeire, ha a férje órák hosszat az akvárium előtt rostokol?

2. Hová gondol, hiszen az mégsem zavar, hogy a férjem napközben mit művel az irodában!

ILLEMKÓDEX '82

Szereplők: a közlekedési rendőr és az autós.

K.: Közölje, hogyan történt a baleset!

A.: Nem volt baleset, őrmester úr.

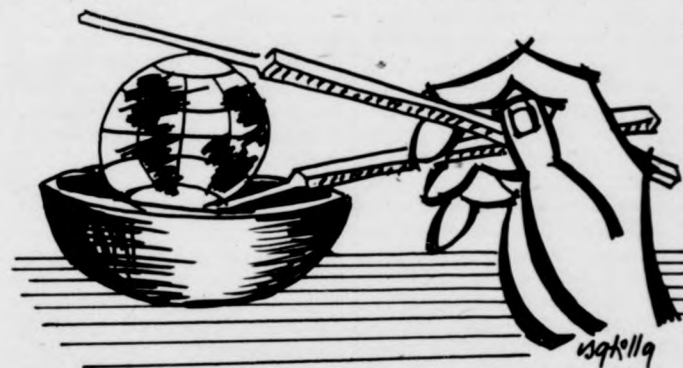
K. (hitetlenül): Nem volt baleset? Hát akkor miért fekszik ez a járókelő a syalogostájon?

A.: Közvetlenül a kereszteződés előtt megállítottam az autót, és jeleztem a járókelőnek, hogy átmehet az úttesten.

K.: No és?

A.: Erre ő annyira elcsodálkozott, hogy elájult!

CSÁTH ATTILA KARIKATÚRAI

Éppen csak munkához fogtunk aznap, amikor beállt a szobába ezzel az emberrel Szej Szeics, és azt mondja:

— Kedves kollégák, bemutatnom az új munkatársunkat, Avgyejev Igor Illarionovicsot. Kiváló szakember.

S akkor a háta mögül előlép ez a bizonyos Cingár, jelentéktelen figura, szürke pulóver meg farmer van rajta. A tekintete bágyadt-járadt. Mindent összevetve elég középszerű a fickó, ilyenből nálunk minden emeleten a dohányzósarkokban akad vagy másfél tucat. Szóval, köljönc, hogy úgy mondjam.

Igen. Így gondoltuk eleinte. Aztán egyszer csak beütött a szenzáció. Másnap ugyanis Avgyejev valami érthetetlen rendeltetésű alkalmatossággal jelent meg a laboratóriumban, ami vázsonhuzatba volt bújtatva. Aggályosan maga mögé állította, és a munkájával kezdett foglalkozni. Mintha mi sem történt volna.

Kell-e mondanom, hogy csak ezen járt az eszünk? Mi a csuda az? Valja Sztu-gyenyec, aki nemrég ment férjhez, s ettől túlságosan is nagy bátorságra kapott, fogta magát, és odaállt eléje:

— Már elnézést, kedves Igor Illarionovics, ha komolytalan a kérdésem, de mi ez itt, ebben a vázsonhuzatban? Persze, csak ha nem titok.

— Mire nem gondol — mondja Avgyejev —, mi féltetik lenne? Ez itt a gitárom. Hathúros.

Valja beleremegett a kíváncsiságba. Azt mondja: — No és maga mindig gitárral jár dolgozni?

Erre Avgyejev:

— Mindig. Ha este fellépésem van. Ugyanis szerző vagyok. — Valja persze nem érti a dolgot, megkérdezi hát:

— Szóval szerző? És mit szerez?

MIHAIL KAZOVSKIJ:

A TRUBADÚR

— Ez olyan, mint a trubadúr, érti? — magyarázza Avgyejev. — Vagy mint a báró. Tudja, a dalt is, a szöveget is én írom, aztán előadom. Pénzért is meganélkül is fellepek. Mikor hogy.

Valja egyszerűen elvesztette a fejét, amikor ezt meghallotta. Odatamolygott az asztalához, mélyet sóhajtott, s azt mondta:

— Kellene nekem elsietnem a férjhez menést!

Lassacskán elterjedt a trubadúrunk híre az egész intézetben. Megkezdődött a vendéggárás. A szomszédos osztályokról átjártak, jöttek egyesével is, párosával, hármassával is. Acsorognak, nézelődnek. Ez a bizonyos meg csak új ott, mintha mi sem történt volna. Dolgozik. Zsebszámológépén nyomkodja a gombokat. Amikor kész, felírja az eredményt. No és, mit gondolnak, hová? Kottalapok-

ra írogat, s nem számokat, hanem hangjegyeket! Micsoda művész!

Úgy körülbelül két hét múlva Avgyejevvel koncerten is láttuk. Nagyon napszerű énekessel együtt lépett fel. A konferanسیه pedig így mutatta be:

— Most pedig — azt mondja — bemutatom önöknek azt a művészt, aki

Aztán egy színházi rendező kérte meg, hogy az előadás-hoz zenét szerezzen. Avgye-jev senkit vissza nem utasított. Igaz, az intézetben már nem nagyon gyakran lehetett látni, de mi azért nagy büszkén mondtuk az ismerőseinknek:

— Vele egy munkahelyen dolgozunk. Nem ismeritek? Hát Avgyejevvel, a szerzővel.

— Ó, ó — suttogták irigykedve az ismerősök —, ti aztán szerencsések vagytok.

Egyszer tudományos tanácskozássra került sor, s meghívták rá a mi igazgatónk is. Megkapja a szót, bemutatják a széles tudományos közvéleménynek, de a közvélemény valahogy fagyosan, tartózkodással fogadja. Akkor az elnök azt mondja még:

— Ó annak az intézetnek az igazgatója, ahol Igor Avgyejev dolgozik.

A résztvevők felugrártak a helyükről, s ütemesen kezdték kiáltani: „Avgye-jev remek fiú, Avgyejev remek fiú...”

Érthető, hogy az igazgató magánkiül volt dühében, amikor hazaérkezett. Így tette fel a kérdést:

— Vagy én, vagy Avgye-jev! Vele nem vagyok hajlandó dolgozni.

A felsőbb szerv persze hivatása magaslátán állott. Igazságosan döntött. Mi az, hogy az igazgató vagy Avgyejev?

Természetesen az igazgatót küldték el.

Hiszen igazgatót lehet találni bármikor, de Avgye-jev csak egy van.

Fordította: Konczek József

Akiről utcát,
parkot
neveztek el
Debrecenben

Vlagyimir Iljics Uljanov Lenin

A Szovjetunió Kommunista Pártja és a világ első szocialista államának megalapítója 1870. április 22-én született Szimbirszkben, a mai Uljanovszkban. Már gimnazista korában tanulmányozta Marxot. 1887-ben a család Kazanyba költözött. Itt Lenin beiratkozott az egyetemre, de annak reakciós rendtartása miatt ő maga kérte kizárását. Jogi vizsgáit a Kuzkino faluba történt száműzése után, magánúton tette le. 1895-ben Pétervárot megalakította a Harci Szövetség a Munkásoktól felzabáltására elnevezésű szervezetet. 1897-ben ismét száműzték, Kelet-Szibériába. Ekkor ért meg benne a forradalmi proletárpárt megalakításának gondolata. Itt lépett házasságra Nagyevszda Konsztantynovával, aki élet végéig fáradszorgalmas segítője és követője maradt.

1900-ban illegálisan Svájcba utazott. Innen szervezte a marxisták első lapjának, az Iszkrának a kiadását. 1905-ben hazatérve, kidolgozta azt a stratégiát és taktikát, amely az orosz munkásszövetség ügyét győzelemre vitte. 1912-ben a forradalmi mozgalom irányítása érdekében Krakkóba költözött. A Pravda szerkesztésében a távolból is részt tudott venni. 1917. április elején az emigrációból visszatérve, a cárizmus megdöntését követően, Pétervárot ismertette híres áprilisi téziseit és javasolta a Kommunista Internacionálé megalakítását. Ismét elfogatásparancsot adtak ki ellene, ezért illegálitásban kényszerült. Titokban újra hazajött. A fegyveres felkelésre vonatkozó tervét a Párt Központi Bizottsága elfogadta. Október 25-re (nov. 7-re) virradó éjjel a Szmolnijba érkezett, reggelre az Ideiglenes Kormányt megdöntötték.

Október 26-án a kongresszus megalakította a Népbizottság Tanácsát, amelynek elnöke és a kormányfő Lenin lett. Nyomban hozzáfogott a szovjet hatalom megszilárdításához. Az intervenció polgárháborúban a hadműveletek közvetlen irányításában részt vett. 1918. augusztus 30-án egy eszernő mérgezett golyókkal súlyosan megbetegítette ugyan, de már 1919-ben a Bolsevik Párt új programját dolgozta ki. Fáradszorgalmas volt a szovjet állam és a nemzetközi munkásmozgalom vezetésében. Biztos kézzel irányította hazája gazdasági és politikai építő munkáját. Megjelölte a szocializmus szovjetunióbeli perspektíváit. 1923 márciusában egészségi állapota megrendült. 1924. január 21-én hunyt el, Gorkiban.

Lenin életét a munkásszövetség és az egész dolgozó nép felszabadításának — a kapitalista önkényuralom — és minden kizsákmányolást megszüntetése ügyének áldozta fel. Marx és Engels mellett az emberiség egyik legnagyobb lángeszű szocialista gondolkodója volt. A marxista tanokat megvédte az elferdítésekkel. Lelplezte az opportunizmus „revizionista” kísérleteit is. Szembeszállt a marxizmust dogmaként alkalmazókkal. Nagyszerű példáját adta annak, hogyan kell a marxista tanokat továbbfejleszteni — a változott körülmények között.

A lenini tanítások az imperializmus — és a proletár forradalom korszaka marxizmusának tekintendők. Az 1894-től 1920-ig megírt művei 117 nyelven — magyarul 54 kötetben — jelentek meg. Földünkön immár több mint egymillióan követik a leninizmust, akik az emberiség jobb jövője biztos tudatában, s a kommunizmus felé vezető úton haladnak.

A Lenin utca a felsőjósai városrészen van. A Lenin park, a Nagyerdei körút — a Medgyessy sétány — és a Gyógyfürdő által határolt belső parkerdős terület.

Dr. Bornyai József

SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ

AZ ORVOS TANÁCSA:

A vakok személyi járadékáról

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) felmérése szerint 1980-ban Földünkön 28 millió vak és 43 millió csökkentlátó élt. Sajnálatosan az A-vitamin hiánya, a trachoma és a baleset miatt gyakori a gyermekkori vakosság is. A csaknem 3,5 milliót kitevő szürkehályogos (Hajdú-Bihar megyében is a vakok 16,4 százaléka) száma műtét nélkül csaknem rizikó nélkül gyógyítható lenne, a zöldhályogok egy része pedig diagnosztizálással marad s vakosághoz vezet. Az iparilag fejlett országokban a cukorbetegség (megyénkben 15,6 százalék), a zöldhályog (megyénkben 16,2 százalék) és az érelérelségi helyének degenerációja okozza a legtöbb vakoságot. Tudományos értelemben vak a fényérzés nélküli szem. Gyakorlatilag vak a 0,005–0,05 (0,25–2,5 m-ről olvas ujjakat) közötti vizus. Nagymértékben csökkentlátók, illetve aliglátók, látóélessége 0,05–0,1 vagy a látótér beszűkülése 20 fokos a centromól.

A Hajdú-bihari Napló 1982. február 27-i számában mondja Csengeri József, a Vakok és Gyengénlátók Szövetsége megyei titkára, hogy

„nem sajnálatot, segítséget várunk.” A megyében és Debrecenben 1800 (0,3 százaléka) vak és gyengénlátó él, akik közül 340-en aktívan dolgoznak, 60-an telefonközpontban. Nagymértékben javult anyagi helyzetük, ami miatt az állam is nagy segítséget nyújtott; az egészségügyi miniszter 6/1971. (XI. 30.) EüM számú rendelete a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló 1032/71. (VII. 14.) korm. számú határozata alapján azok vakok, akik a Maschke táblázat szerint látásukat legalább 95 százalékban tartósan (1 év), illetőleg véglegesen elvesztették — 1971-től egységesen havonta 500 forintban részesülnek.

A járadék megállapítását kérheti maga az érdekelt személy, illetőleg kezdeményezheti azt bármely állami, szövetkezeti vagy társadalmi szerv és állampolgár is. A járadékra való jogosultság megállapítása, illetőleg megszüntetése az érdekelt személy állandó lakhelye szerinti illetékes tanács (városi, községi) végrehajtó bizottság szakigazgatási szervének hatásköre.

Az egészségügyi miniszter 2/1976. (I. 20.) EüM számú rendelete módosítást írt elő,

pontosan meghatározva, hogy kit kell vaknak minősíteni, illetve mikor adható meg a személyi járadék. Azok, akik gyakorlatilag vakok, megkapják-e a járadékot.

Javasoljuk, hogy a személyi járadék igénybejelentésekor — a sok felesleges utánajárás elkerülése végett: a gyakorlatilag vak személy először az illetékes tanács szakigazgatási szervénél jelentkezzen, ahonnan az ügyintéző levélben kéri a területi vezető személyi szakfőosztálytól (Hajdú-Bihar megyei Tanács Kórház-Rendelőintézet, személyzeti osztály, Debrecen, Bartók Béla út 4.), hogy meghatározott időben (minden héten szerdai napon 12 órától) rendelje be az aliglátó betegeket és az előírt nyilvántartási lapon küldje meg, hogy az illető jogos-e a vakosági segélyre. A kérelmezőnek egyidejűleg jelentkeznie kell a lakóhely szerinti illetékes személyzeti szakrendelőintézet (Berettyóújfalu Kórház-Rendelőintézet, püspökudvari, hajdúszoboszlói, megyei, városi, debreceni, MAV személyzeti szakrendelések) és az ott kapott vizsgálati eredményt kell a megadott időpontban a megyei kórházi felülvizsgálaton megjeleníteni.

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

RÓZSÁK

A Magyar Posta előrelátólag április 30-án gyönyörű bélyegcsokrot nyújt át a gyűjtőknek, rózsákat ábrázoló hétértékű sorozat jelenik meg. A bélyegek névértéke 16 forint és sötét alapon különleges szépségű fajtákat (1 forint: Pascali, 2 forint: Diorama, 3 forint: Kék hold, 4 forint: Tropicana) ábrázolnak. A 10 forintos névértékű blokkon színpompás rózsacsokorban gyönyörködhetünk. A sorozatból 496 300 fogazott és 6800 vágott, a blokkokból 324 300 fogazott és 7900 vágott példány készül.

A korábbi magyar rózsá bélyegek nem tükrözték a virágok természetes szépségét, előzetes hírek szerint most a sötét háttér kibontakoztatja a színt és a forma tökéletességét.

TAVASZ

Az időjárás néha még lehet változó, a bélyegkiadás azonban már a tavaszi témákkal, állatokkal, virágokkal rendeztet meg. Brazília orchideák képével csalogatja a bélyegkiállítás látogatóit. Három színes bélyeg foglaltak 300 000 példányban elkészített blokkba. Amszterdamban nemzetközi kiállítást tartanak Floriade elnevezéssel. 54 hektáron késő őszi pompáznak a virágok, ezt hirdeti négyértékű sorozat. A bélyegképeken az értékjelzés dominál, amelyet almavirág-

ból, rózsából, fokföldi ibolyából fontak. Tarka lepkek teletszeknek színes virágokra Kuba határterékű sorozatán. A Ciprusi Török Közösség Ibrahim Calli festőt közönlíti alkotásainak reprodukálásával. Az első magnólia virágzó ágát tárja elénk. Zambia cserkészek jubileuma alkalmából bölény és sas képével díszít egy-egy bélyeget. A fiatalok ugyanis a természetvédelem tevékeny munkásai. A trópusi virágok különlegességeivel jelentkezik Thaiföld postája. Anders Celsius kicsit áttélesen tartozik a tavaszhoz, bár az átmeneti időszakban gyakorta pillantunk a hőmérőre. A svéd tudós (később a pápai udvar csillagásza) 1742-ben gondolta ki, hogy a víz fagyás- és forráspontja közötti különbséget 100 fokra osztja. Arcvonalát hazája 2,40 koroná névértékű címetlen mutatja be.

EGGYEL KEVESEBB

Argentín megszállás következettében a Falkland-sziget, mint angol gyarmat, többé nem ad ki bélyeget? Lakóinak száma 2000-nél alig több, területe nyolcadnyi Magyarország. Nevüket 1690-ben az angol tengerész kincstárnokáról nyerték, de a keresztapák sorában szívesen szerepeltek volna franciák, spanyolok, chileiek és az angol gyarmati uralmat most felszámoló argentinok is. 1878 óta adnak ki bélyeget, amelyek ugyancsak hasonlítanak a többi angol gyarmat címleteihez. Viktória királynő és az őt követő királyok képmása váltakozik. A modern bélyegek között sok virág és állat ábrát találunk. Közel 20 éve egy csatahajó képét tévesen jelentették meg, a 6 penny címleten elkövetett hiba a szerencsés tulajdonosoknak tízezer dollár értékű kincset adott. A Déli-sarkhoz közel eső, de közigazgatásilag idecsatolt terület a második világháborút követően „Dependency” kiegészítő felirattal adtak ki bélyeget. 1962 óta az innen származó bélyegek Brit Sarki Területek büszké elnevezéssel kerülnek az albumokba, illetve kerültek, mert az argentin foglalás a sarki területekre is kiterjed.

ria királynő és az őt követő királyok képmása váltakozik. A modern bélyegek között sok virág és állat ábrát találunk. Közel 20 éve egy csatahajó képét tévesen jelentették meg, a 6 penny címleten elkövetett hiba a szerencsés tulajdonosoknak tízezer dollár értékű kincset adott. A Déli-sarkhoz közel eső, de közigazgatásilag idecsatolt terület a második világháborút követően „Dependency” kiegészítő felirattal adtak ki bélyeget. 1962 óta az innen származó bélyegek Brit Sarki Területek büszké elnevezéssel kerülnek az albumokba, illetve kerültek, mert az argentin foglalás a sarki területekre is kiterjed.

AUTÓSOK-MOTOROSOK

Számítógép a gépkocsiban

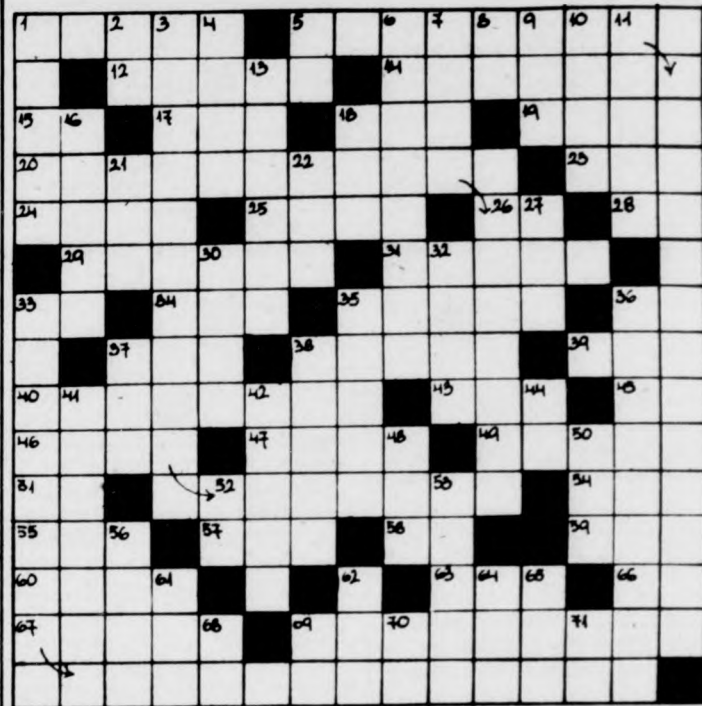
A gépkocsi története az 1700-as évek második felében kezdődött. Még jóval a vasút megszületése előtt gondoltak arra, hogy a gőz erejét az országúti közlekedés szolgálatába állítsák. A francia Cugnot volt az első, aki 1769-ben „gőzszekeret” épített. A primitív háromkerekű alkotmányt állóhengeres gőzgépe négy személyrel terhelten 4 km-es óránkénti sebességgel mozgatta. De a gép ily lassú járás mellett is sok bajt okozott, embereké gázolt el, falakat döntött be, és csakhamar felhagytak a véle való kísérletezéssel.

A benzínmotoros gépkocsi születése a múlt század 80-as éveire esik, úgyhogy nem sokára százéves évfordulók következnek. 1885-ben Gottlieb Daimler motorkerékpárját és négykerekű gépkocsiját benzín-gáz-levegő keveréssel működő motorral szerelte fel. Az első Daimler gépkocsi 10 nélküli fogatra emlékeztetett, a hátsó ülés alá szerelt másfél lóerős, egyhengeres motorral. Daimleren, valamint a német Benzen és Maybachon kívül elsősorban a franciák buzgólkodtak az új találmány tökéletesítésén, így De Dion, Baulon, Panhard, Peugeot, Bollée, Levarssor stb. 1894-ben a Párizs-Rouen közötti utat óránkénti 21 kilométeres átlagsebességgel

KERESZTREJTVEJNY

A KÖLTÉSNET NAPJA

Április 11-e a költészet napja, József Attila születésének évfordulója. Ez alkalomból a költő utolsó verséből idézzük egy versszakot.

Vízszintes: 1. USA-beli város Nebraska államban. 5. A versidőzet első sora (zárt betűk: M, G, E). 12. Forró égövi emlős állat, orra és felső ajka kisebb ormány. 14. Egykori írószerszám. 15. Vastűzű autók rövidítése. 17. Spanyol, osztrák és NSZK-fobeli autók jele. 18. Keserű sör a kisgyermek. 19. Hannibal... portás. 20. A honfoglaló vezérek egyike. 27. Becézett Ilona. 30. A 20. századi magyar prózairodalom nagy alakja (Ferenc). 32. Utalás a könyv szerzőjére a könyv elején. 33. A versidőzet harmadik sora (zárt betűk: I, U, A). 35. Vajon létrejön? 36. Főként női fehérművésztársulatok használták fel. 37. Félhétkönyvi ürmérték volt. 38. A Nemzeti Színház Kosuth-díjas művésze volt (Lajos). 41. Külföldi utazáshoz szükséges. 42. Szertelenségre valló. 44. Zeneművek elején álló rövidítés. 48. Alma palóje. 46. Durva szidalom. 47. Vízit sportot űző. 49. Költői műfaj. 51. TL. 54. A feje tetőjére. 55. Albán pénznem. 57. Félíg színes! 58. Az argon vegyjele. 59. NSZK-beli város a Duna bal partján. 60. Miskolci hegy és szálloda. 63. Az étkészlethez tartozik. 66. YA. 67. Mozi, színház közönsége. 69. Némely lakóépületek egyik szintje.

Csökken a víz szintje. 5. Európai nép. 6. Fényképezeti eljárás. 7. A notredame-i toronyőr című regény írója. 8. A láda belseje! 9. Tať betűi keverve. 10. Valamit említi, közöl. 11. Szétszavított rövidítés. 12. Spanyol, osztrák és NSZK-fobeli autók jele. 18. Keserű sör a kisgyermek. 19. Hannibal... portás. 20. A honfoglaló vezérek egyike. 27. Becézett Ilona. 30. A 20. századi magyar prózairodalom nagy alakja (Ferenc). 32. Utalás a könyv szerzőjére a könyv elején. 33. A versidőzet harmadik sora (zárt betűk: I, U, A). 35. Vajon létrejön? 36. Főként női fehérművésztársulatok használták fel. 37. Félhétkönyvi ürmérték volt. 38. A Nemzeti Színház Kosuth-díjas művésze volt (Lajos). 41. Külföldi utazáshoz szükséges. 42. Szertelenségre valló. 44. Zeneművek elején álló rövidítés. 48. Alma palóje. 46. Durva szidalom. 47. Vízit sportot űző. 49. Költői műfaj. 51. TL. 54. A feje tetőjére. 55. Albán pénznem. 57. Félíg színes! 58. Az argon vegyjele. 59. NSZK-beli város a Duna bal partján. 60. Miskolci hegy és szálloda. 63. Az étkészlethez tartozik. 66. YA. 67. Mozi, színház közönsége. 69. Némely lakóépületek egyik szintje.

Beküldendő: a vízszintes 1., 21. és a függőleges 34. és 4. számú sorok megfejtése.

Beküldési határidő: 1982. április 27.

OTTE

HET

1. Alul bővülő, hosszú uj hánkat a következő mód Az újat háromnegyedesre most ismét divat a szűk egyenesre leszabjuk, s végt fejtjük róla.

Ezután papíron előbb ábrán látható divatos, a vesleledő kantárt, s kivágjuk. jó a méret, a levágott szokjuk, továbbá egy zsebet is modellen látható, elütő szor széles pántot tűzünk után alul gomblyukasztuk, övre varrt gombokra. Ugy kelméből varunk paszpól zsebre, továbbá egész kesnyakkivágás köré.

Jogi kérdések

Az „el

Mostanában sok ol megfáradt, a nevéve éveinek végén járó asszonyal, találok, akik a panaszok, képtelen állni a munkahelyén és hon is. Az ő szívük vaj hogy többet és nyugodtabb foglalkozhassanak unokákkal, férjükkel, háztartással. De mi lesz a nyugdíjvetődik fel valamennyiben. Egyiknek-másiknak már harminc év szolalata is van. És ha most ahagyják a munkát, elveszszolgálati idejüket, amely nyugdíj megállapításához szükséges.

Azt az alapvető munka szabályt mindenki ism hogy akinek két munk szonya között 5 évnyi h szabb időszak telik el, rábban megszerzett csak akkor tudja beszatni a nyugdíj megállapításánál, ha a megszkázás újabb 5 évet szerez. Az vendik életévét bető nőnél (55 éves férfinál) nincs probléma, mert 5 belül eléri a nyugdíjkor tárt (az 55., illetve 60. és megszerzi a nyugdíját.

Na de mi legyen a n venes éveikben járó nők. Ahhoz, hogy „leszállják” őket, egészségromlá nak el kell érnie a 67 szlékot. Nagyon sokan van akiknél ez az egészségk sodást nem állapítják mégis úgy érzik, nem tud tovább dolgozni. Az ő nydíjuknak a megmen szolgálat az „elismerés” fizetésének lehetősége. nem valamiféle önbizos

OTTHON - CSALÁD - OTTHON

HETI ÖTLETEINK

1. Alul bővülő, hosszú ujjú és megunt ruhákat a következő módon újíthatjuk fel. Az újat háromnegyedesre levágjuk, s mivel most ismét divat a szűk szoknya, kétoldalt egyenesre leszabjuk, s végül a gallért is lefejtjük róla.

Ezután papíron előbb megrajzoljuk az ábrán látható divatos, a vállnál kissé elszélesedő kantárt, s kivágjuk. Megpróbáljuk, ha jó a méret, a levágott szoknyarészből kiszabjuk, továbbá egy zsebet is kialakítunk. A modellen látható, elütő színű anyagból két sor széles pántot tűzünk a kantarra, s miután alul gomblyukasztuk, rágomboljuk az övre varrt gombokra. Ugyanebből a díszítő kelméből varrunk paszpólt az ujjára és a zsebre, továbbá egész keskeny paszpólt a nyakkivágás köré.

Fiatalabbak a szoknya oldalát kissé merészebben fel is sliccelhetik. Aki szépen kézimunkázik, a szegélydíszítést horgolással is megoldhatja.

2. Az ingruha olyan örökzöld darabja ruháruknak, ami mindig elegáns, divatos. Am egy idő után jót tesz közérzetünknek is, ha más jelleget tudunk adni. Ha finom, dekoratív anyagból készült, érdemes ujjavarázsolni a rajzon látható módon. Ehhez érdemes venni — a ruha színével harmonizáló — csipkeszövetet. Annyit, amennyiből kitélik a masnira köthető övre rádolgozott, nagyon enyhén behúzott, elől nyitott, elkerekedő „felső szoknya”. Ebből az anyagból varrhatunk pántos zsebet a ruha felső részére, amibe kicsi csokor ízléses művirágot tűzhetünk. Ünnepelesebb alkalomra jól öltöztet.

B. K.

Mese

Makk Marciról és Szurtos Petiről

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy kisfiú. Olyan rendetlen volt, hogy köztetek talán nincs is olyan. Mikor hazaért, a táskáját rögtön a sarokba dobta, még az ajtóból célozva. Persze a füzetei alaposan összegyűrődtek benne. Pecsétesek is voltak, mert a lekeirás előtt nem mosott kezét. Ugyanílyen piszkosan ült le az asztalhoz enni is. Nem csoda, hogy a rengeteg bacilustól, ami a kezén volt, gyakran megbetegedett. Rendetlen volt a ruhája is. Mindig megkereste a pocsolját vagy a port az utcán, játszótéren is. Így aztán pecsétes ruhával, sáros, poros cipővel, maszatosan került haza. Így ragadt rá a neve is: Szurtos Peti.

Egyszer aztán álmában találkozott Makk Marcival. Hogy mit beszéltek, mit nem??? — azt nem tudni, de egy bizonyos; Szurtos Peti ezentúl olyan rendes kisfiú volt, mint a többi kisgyerek, s beteg sem volt többet. Gyerekek! Irjátok vagy rajzoljátok le nekünk, hogy mit tanácsolhatot Makk Marci Szurtos Petinek. Ötleiteketek küldjétek el az alábbi címre:

„EGÉSZSÉGNEVELES”
4024. Debrecen
Béke útja 41.
A legügyesebb pályázóknak Makk Marci ajándékot küld.

Idegen ízek

BAJOR TÖLTÖTT TÁSKA

INDIAI CSIRKE

Hozzávalók 4 személynek: tésztahoz: 20 dkg liszt, 2 tojás, csipet só, 3 evőkanál víz. A töltelékhez: 15 dkg vese darált hús, 1 tojás, 1 evőkanál petrezselyem, 1 evőkanál zsemlemorzsza, fél hagyma, szerezscendió, valamint: 10 dkg paraj friss vagy mélyhűtött, liszt, só, bors, kakukkfű, 1 tojás fehérje, 1 liter sósvíz, 2 fej hagyma, 2,5 dkg vaj.

Dolgozzuk össze a lisztet, tojásokat, sót, vizet sima tésztavá. Gyúrjuk jól össze. Hagyjuk fél órát pihenni. Közben készítsük el a töltelékét. A darálthúst és az összes hozzávalót a fűszerekkel együtt tegyük egy nagy tábla, és keverjük össze. Majd melegítsük fel a parajt, kevés vízben elkevert liszttel habarjuk be és fűszerezzük. Nyújtsuk ki a tésztát, és vágjuk 10 x 10 cm-es kockákra. Töltsük meg darálthússal és spenóttal. A széleit kenjük be tojásfehérjével. Keresztbe összehajtsuk, és a széleit jól összenyomjuk, hogy ki ne nyíljon.

A töltött táskákat forrásban levő sós vízben kifőzzük, addig főzzük, amíg a víz felszínére jön. Lecsepertjük, és vajban megpirított hagymakarikákkal megszórva tálaljuk.

INDIAI KENYER (POORY)

Hozzávalók: 45 dkg liszt (finom búzaliszt), 5,5 dkg zsiradék, só, 3 dkg olaj kisütéshez.

Készítsünk vízből, lisztből, sóval kemény tésztát. Dolgozzuk ki jól, és tegyük félre pihenni fél óra hosszat. Gyúrjuk össze ismét, hogy puha legyen, és 2,5 mm vastag és 3-4 cm átmérőjű ke- rekek formákat formázzunk belőle. Süssük meg, amikor felpuffadt, fordítsuk meg. Világosbarna legyen mindkét oldala. Tegyük papírra, itassuk le és melegen tálaljuk. Húsételek mellé adjuk.

Hozzávalók: 1 sütni való csirke, fél kávéskanál paprika, egy csipet köménypor, negyed kávéskanál kakukkfű, negyed kávéskanál fahéj, szegfűszeg, fél db gyömbér, 3 gerezd fokhagyma, 10 dkg hagyma, 10 dkg paradicsom, 10 dkg vaj, só, fél liter tejtel, darálthús, máj vagy vese a töltelékhez.

Tisztítsuk meg a csirkét, és lassú tűznél 15 percig süssük kevés zsiradékon, amíg világosbarna lesz. Töltsük meg a csirkét főtt darált hússal, sült vesevel vagy májjal. Tegyük egy edénybe zsiradékot, forrósítsuk fel, tegyük bele a hagymát, fokhagymát, gyömbért és a fűszereket. Rakjuk bele a paradicsomot is, és kevergesdük 5 percig, kevés vizet adagoljunk hozzá. Végezetül tegyük bele a tejfelt és a csirkét, és pároljuk 5 percig.

HÜSGOMBÓC ZÜLDSÉGGEL, TÜRÖK MÓDRA

Hozzávalók 2 személynek: 1 csomag mélyhűtött hüsgombóc (30 dkg), 1 nagy fej hagyma, 2 evőkanál olaj, 1 db paprika, 15 dkg gomba, 2 nagy paradicsom, fél kávéskanál ételízesítő, só, bors, 1 pohár joghurt, 1 gerezd fokhagyma.

A hagymát feldaraboljuk, és forró olajban üvegesre pároljuk. A paprikakockákat és a félbe vágott gombadarabokat hozzátesszük, és állandó keverés mellett 10 percig pároljuk. Majd beletesszük a nyolc részre vágott paradicsomdarabokat, szöszük, borsozzuk, ételízesítővel fűszerezzük, és beletesszük a hüsgombócot is. Lefedjük és 10-15 percig közepes lángon főzzük.

A joghurtba beletesszük a szétnyomott fokhagymát, sózzuk és a hüsgombóc mellé tálaljuk. Kenyeret fogyasztunk hozzá.

Jogi kérdések

Az „elismerési” díj

Mostanában sok olyan megfáradt, a negyvenes éveinek végén járó asszony-nyal, találkozom, aki arról panaszkodik, képtelen helyállni a munkahelyén és otthon is. Az ő szívük vágya, hogy többet és nyugodtabban foglalkozhassanak unokáikkal, férjükkel, háztartásukkal. De mi lesz a nyugdíjjal, vetődik fel valamennyiükben. Egyiküknek-másikuknak már harminc év szolgálati ideje van. És ha most abbahagyják a munkát, elvesztik szolgálati idejüket, amely a nyugdíj megállapításához szükséges.

Az az alapvető munkajogi szabályt mindenki ismeri, hogy akinek két munkaviszonya között 5 évnél hosszabb időszak telik el, korábban megszerzett éveit csak akkor tudja beszámítani a nyugdíj megállapításánál, ha a megszakítás után újabb 5 évet szerez. Az ötvenedik életévét betöltött nőnél (55 éves férfinál) már nincs probléma, mert 5 éven belül eléri a nyugdíjkorhatárt (az 55., illetve 60. évet), és megszerzi a nyugdíját.

Na de mi legyen a negyvenes éveikben járó nőkkel? Ahhoz, hogy „leszállásuknak” öket, egészségromlásuknak el kell érnie a 67 százalékos. Nagyon sokan vannak, akiknél ezt az egészségkárosodást nem állapítják meg, mégis úgy érzik, nem tudnak tovább dolgozni. Az ő nyugdíjuknak a megmentését szolgálja az „elismerési” díj fizetésének lehetősége. Ez nem valamiféle önbiztosítási

forma. Ennek fizetésével nem lehet szolgálati éveket szerezni. Csak arra való, hogy amíg valaki fizeti, munkaviszonyában nem kezdődik el a megszakítás. (Mintegy elismerik a már megszerzett éveket.)

Ha valaki például 48 éves koráig 30 év szolgálati időt szerzett, és ekkor abbahagyja a munkát végleg, 55 éves koráig (amíg nyugdíjig jogosult lesz) 7 év a megszakítási ideje. Ha 48 éves korában (legfeljebb 50 éves koráig) elkezd fizetni az elismerési díjat, nem szerez újabb 2 esztendő szolgálati időt. Továbbra is csak a 30 év szolgálat után állapítják meg nyugdíját, de ezt a 30 évet megmentette. (Ötvenéves kortól, mint már erről szó volt, már nem követhet be az 5 évet meghaladó elévülési idő.) De ha az öt éven belül (netán az ötvenedik életéve után) akár csak egy hetet dolgozik is valahol az ilyen helyzetben levő asszony, az ötéves időszak ettől kezdve számít, tehát nem kell elismerési díjat fizetnie. Még a próbaidőre vállalt munkaviszony is számít ebből a szempontból. De akit az elismerési díj fizetése jobban megnyugtat, annak azt ajánljuk, forduljon a lakóhelye szerinti társadalombiztosítási igazgatósághoz.

Az elismerési díjat a szolgálati idő megszűnését követő hónap első hónapjától kell fizetni.

Dr. Kertész Eva

Dupla gallérral

(122 cm-es kislány részére)

Hozzávalók: 35 dkg középkék, 5 dkg szilvakék RAVENNA fonal, 3-as, 7-es kötőtű, gumiszalag, 1 db gomb.

Kötésminta: a munka jobb oldalán sima, a bal oldalon fordított szemeket kötünk. Szempórába: 26 szem x 36 sor = 10 cm.

Gallérminta: 3-as kötőtűvel: 4 sor fordított harrisnyakötés (1. sor, a munka jobb oldalán; fordított, 2. sor: sima), 7-es kötőtűvel: 6 sor fordított harrisnyakötés, *től ismételn. A munka végétével, 3-as kötőtűvel: 4 sor fordított.

Háta: középkék színű fonalból, 3-as kötőtűvel 202 szemre kezdjük, sima kötésmintával kötjük. A 15. sorban, a 4., 98., 105., 199. szemet elfogyasztjuk, majd ezután mindkét oldalszélen, minden 6. sorban 27 x 1 szemet elfogyasztunk (90). A kezdéstől számított 50 cm = 180 sor után mindkét oldalszélen karkerekítést készítenek, elfogyasztunk 3, majd minden 2. sorban 2 x 2, 2 x 1 szemmet (72). 11 cm = 40 sor elérése után, a munkadarabot középen elválasztjuk, s az oldalrészeket azonos szem- és sorszámúval folytatjuk. A karkerekítéstől számított 15 cm = 54 sor elérése után, mindkét oldalszélen, minden 2. sorban elfogyasztunk 5, 6, 5, 6 szemmet.

A középen megmaradó 14 szemet a következő sorban egyenként elfogyasztjuk.

Eleje: a hátrésszel azonos szem- és sorszámúval,

mintával kar- és vállfogással kötjük. A karkerekítéstől számított 11 cm = 40 sor elérése után nyakkerekítést készítenek. A munkadarab közepén szén elfogyasztunk 12 szemet, majd mindkét oldalszélen, minden 2. sorban, 3, 2, 3 x 1 szemet.

Ujj: középkék színű fonalból, 3-as kötőtűvel 69 szemre kezdjük, sima kötésmintával, egyenesen haladó oldalszélekkel dolgozunk. A kezdéstől számított 34 cm = 122 sor elérése után, mindkét oldalszélen elfogyasztunk 3, majd minden 2. sorban 2 x 2, 11 x 1, 2 x 2, 2 x 3 szemet. A következő sorban a középen megmaradó 13 szemet, egyenként, lazán elfogyasztjuk.

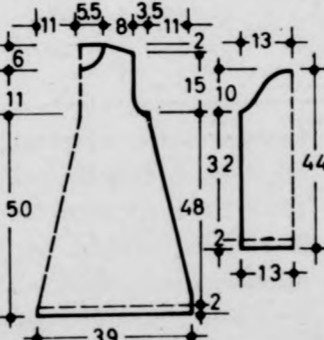
Felső fodor: 3-as kötőtűvel, szilvakék színű fonalból 14 szemre kezdjük, a gallérmintával 154 sort kötünk, végül a szemeket elfogyasztjuk.

Alsó fodor: szilvakék színű fonalból, 3-as kötőtűvel 20 szemre kezdjük, 194 sort kötünk, végül a szemeket elfogyasztjuk. Összeállítás: az oldal- és vállrészeket, szem- és sortalálkozás szerint összevarrjuk. A ruha alsó és felső nyakfodrot egymásra illesztjük, egy azonos színű fonalszállal, a nyakhoz kerülő szélen, fércöltéssel egymáshoz öltjük, és hurkos „slingelő” öltésekkel a nyakszélhez rögzítjük. A ruha ujjvégződésébe, a csuklóbőségnek megfelelő gumiszalagot fűzünk. A nyakkivágás, a hátoldalon, 1 gombbal záródik.

A bemutatott modell egytűgyűgyes Presta, Naumann, Veritas kötőgéppel is elkészíthető.

P. V.

Miért nem készültél?

Szabad szombat utáni hétfőn, ha felelésre kerül a sor, nem egy diák vallja be néhány felszeg félmondat után, hogy nem készült fel az órára. S ha a tanár csodálkozik, miért nem sikerült megtanulni két és fél nap alatt az anyagot, akkor még az is kiderül, hogy a gyerek elutazott a hét végén a szüleihez.

Valójában ennek csak örülnünk kellene. Nem kóborolt felügyelet nélkül, együtt volt a szülőkkel. Talán megismerte hazánk valamelyik szép tájegységét, meglátogatta a rokonokat, új ismereteket szerzett, sokat beszélgetett, élményeket élt át.

Sajnos, a szülők elfelejtették ellenőrizni, hogy felkészült-e a gyerek a következő tanítási napra. A tanuló pedig az együttes utazást megfelelő kibúvónak érezte a tanulás alól, hisz édesapjával, édesanyjával volt.

Ha az eset ismétlődik — s bizony nemegyszer megismek ugyanazzal a tanulóval —, az eredmény rohamos romlása lesz a következőkben. Az egymásra épülő anyagban kimarad egy-egy láncszem, nehezebb lesz a megértés, az új anyag elsajátítása.

Hogyan lehet mindezt kiküszöbölni?

Ha csak szombat reggel utaznak el, a péntek délutánt töltsék tanulással a gyerekek. Ha napközis vagy tanulószobás, akkor is ellenőrizniük kell otthon. Hisz 25-30 gyereket a pedagógus nem tud 4-5 tantárgyból kikérdezni, csak szűrőpróbaszerűen. Ha pedig már péntek délután útra kelnek a szülők, bizony be kell csomagolni a tankönyveket is, hisz még út közben, vonaton vagy a gépkocsiban is lehet tanulni. A. L.

ASZTALITENISZ

EB '82 BUDAPEST

Játék

Egy esztendő híján negy...
százada Budapesti rendezték az asztalitenisz...

Balogh László, a hajdú-bihari szövetség elnöke...
két alkalommal közelről meggyelhet...

Milyen hatalmas fejlődés ment az asztalitenisz...
Emlékszem, hogy 1958-ban versenyt hat asztal...

— Azóta felgyorsult a fejlődés, nagyobb figyelmet, keletesebb koncentrációt igényel a biráskodás...
Mégis ez jelenti a legfontosabb változást...

LABDARÚGÓ
DMVSC-Rába
A vasárnapi Magyar-szág—Veru válogatott labdarúgó-találkozó előmérkőzéseként rendezik az Országos Jászi Kupa döntőjét...

UTASELLÁTÓ VÁLLALAT
1982. június 1-től 1985. május 31-ig terjedő időre
szervezőes üzemeltetésre átadja
a következő üzemeket:
682. PÜSPÖKLADANY, MÁV-PU. kiskereskedelmi pavilon
528. BALMAZÚJVÁROS, MÁV-PU. kiskereskedelmi pavilon
A pályázatokat
1982. május 10-ig kell benyújtani a debreceni területi igazgatóságra. (Debrecen, MÁV-PU.)
A versenyátgyalás
1982. május 17-én 10.30 órakor lesz a Vasutas Szakszervezetek Kultúrotthonában, Debrecen, Petőfi tér 6. sz. alatti.
Tájékoztató adatokat és bővebb felvilágosítást a területi igazgatóságon Konkoly Ferencné gazdasági csoportvezető ad.

A Szeghalmi Állami Gazdaság pályázatot hirdet központi állatgyógyászati és szakszolgálati üzemeltetésre átadandó feladatokat. Feltevételek: egyetemista végzettség és 2 éves gyakorlat, vagy főiskolai végzettség és 5 éves gyakorlat. Lakást szűkös esetében biztosítunk. Fizetés a vonatkozó jogszabály szerinti. Jelentkezés és pályázat benyújtás iránt a gazdasági igazgatósághoz fordulni. Cím: Szeghalmi Állami Gazdaság 5320 Szeghalom, Bocskaai u. 53.
A Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat házigazdája lakatos, asztalos, hosszgyáru, lakatos, asztalos, autószerelő, lemezlakatos szakmunkásokat, valamint segédmunkásokat és vasgyonókat munkásszállás, foglalkoztatás céljából keres. Kereseti lehetőségek: szakmunkásoknak a 24/1980. (XII. 18.) MÜM sz. rendelet szerinti órabér, illetve teljesítménybér. A betanított munkásoknak a munkaterületi függően a betanított munkásoké 8-12 órábról. A betanults után teljesítménybér 2500 Ft-tól 6000 Ft-ig. Munkahelyre szállított saját autóbusszal. Jelentkezni lehet a szövetkezési szervezettel, az építőipari vállalatnál, illetve az építőipari vállalatnál. Fizetés megegyezik a területi igazgatósággal. Jelentkezés és pályázat benyújtás iránt a területi igazgatósághoz fordulni. Cím: Debrecen, Petőfi tér 6. sz. alatti.
A Debreceni Ingatlankezelő és -közvetítő Vállalat felvevő, közműves, acsár, villanyszerelő, tetőfedő, hegesztő szakmunkásokat és segédmunkásokat — brigádokat is. Jelentkezés: Bősörményi út 68. sz., termelési osztály.
A Hajdú-böszörményi Műszaki Ipari Szövetkezet felvevőre keres esztergályos, karosszerelakatos szakmunkásokat, a horganyzó, az alu és bádogos totem-cikkgyártó üzemébe női és férfi dolgozókat betanított munkára, hegesztőket, hegesztési tudó lakatosokat. Felvételi feltételek: betanított munkás munkakörben a 18. életpéte, bízalomkeltő munkakönyv, a 8. ált. iskolát végzett előnyben. Betanulási idő 1-3 hónap, a munkaterület függően. Kereseti lehetőségek: szakmunkásoknak a 24/1980. (XII. 18.) MÜM sz. rendelet szerinti órabér, illetve teljesítménybér. A betanított munkásoknak a munkaterületi függően a betanított munkásoké 8-12 órábról. A betanults után teljesítménybér 2500 Ft-tól 6000 Ft-ig. Munkahelyre szállított saját autóbusszal. Jelentkezni lehet a szövetkezési szervezettel, az építőipari vállalatnál, illetve az építőipari vállalatnál. Fizetés megegyezik a területi igazgatósággal. Jelentkezés és pályázat benyújtás iránt a területi igazgatósághoz fordulni. Cím: Debrecen, Petőfi tér 6. sz. alatti.
A Debreceni Ingatlankezelő és -közvetítő Vállalat felvevő, közműves, acsár, villanyszerelő, tetőfedő, hegesztő szakmunkásokat és segédmunkásokat — brigádokat is. Jelentkezés: Bősörményi út 68. sz., termelési osztály.
A Debreceni Ingatlankezelő és -közvetítő Vállalat felvevő, közműves, acsár, villanyszerelő, tetőfedő, hegesztő szakmunkásokat és segédmunkásokat — brigádokat is. Jelentkezés: Bősörményi út 68. sz., termelési osztály.
A Debreceni Ingatlankezelő és -közvetítő Vállalat felvevő, közműves, acsár, villanyszerelő, tetőfedő, hegesztő szakmunkásokat és segédmunkásokat — brigádokat is. Jelentkezés: Bősörményi út 68. sz., termelési osztály.

GYÁSZHÍREK
Mély fájdalommal tudatjuk, hogy MINY KÁROLY fényképező, 61 éves korában, váratlan hirtelenséggel elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1982. április 21-én, szerdán 10 órakor lesz a Kőztető 2. sz. ravatalozó termébe egyházi szertartás szerint. Lakás: Debrecen, Kossuth u. 51. sz. A gyászoló család.
Fájó szívvel tudatjuk, hogy NÁNASI LAJOS az AGROKER Vállalat nyugdíjasa, 77 éves korában elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1982. április 21-én, szerdán 10 órakor lesz a Kőztető 2. sz. ravatalozó termébe egyházi szertartás szerint. Lakás: Debrecen, Kossuth u. 51. sz. A gyászoló család.
Minden értesítés helyett tudatjuk mindazokkal, akik ismerték BARI LAJOS nyugdíjvezetőt, hogy 1982. április 8-án, 85 éves korában elhunyt. Kívánsága szerint a család részvételével csendben eltemették. A gyászoló család.
Fájó szívvel tudatjuk mindazokkal, akik ismerték PAPP ÁSZTÓNE nyugdíjast, hogy 1982. március 27-én elhunyt. Kedves halottunkat a család részvételével csendben eltemették. A gyászoló család.
Erőten értesítjük mindazokat, akik ismerték drága édesanyánkat ZILAHAI LENKÉT, hogy 1982. március 30-án elhunyt. Hamvait a család részvételével 1982. április 16-án Brök nyugalmos helyezésre eltemették. Gyászoló fia és családja.
Köszönetet mondunk mindazoknak, akik felejtethetetlen halottunkat, DR. SAJÓ SÁNDORNE temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek és mélyszégyes bánatukban részvételüket nyújtották. A gyászoló család.

APRÓHIRDETÉSEK
A keresztelepi zártkertben 150 négyzetméternyi kert kis házzal eladó. Érdeklődni: Erzsébet u. 3. III. 11. Telefon 22-469.
Belvárosban kettőszobás-ötszobás házrész beköltözhető azonnal eladó. Érdeklődni: Mikszáth K. u. 81. I. 4. Szombat, vasárnap egész nap, máskor 18 óra után.
Hajdúszoboszlón a fűrdő közelében 235 négyzetméter telken kétszobás, 4 és fél szobás, ötszobás, nyaraló garázzsal — villáttal nyaralónak is alkalmas — eladó, vagy debreceni egyedi kétszobás, újszerű lakásrész cserélhető. Mátészalkán 4 szobás, ötszobás, kertes családi ház eladó vagy debrecenre cserélhető. Ajánlatokat „Cserek előnyben” jellegűre a kiadóba kérik.
Eladó beköltözhető háromszobás, étkeztetéses családi ház garázzsal. Érdeklődni délután 5 óráig. Kurucz utca 51. Csapóker.
Elsőséggel központban lévő házrészem ötszobás lakásról van szó. „Ráftizetek” jellegűre a kiadóba.
Felső-József, Elek u. 216. sz. ház zártkertben eladó.
Eladó 3 szoba-ötszobás-kertes családi ház étkeztetéses. Magyar u. 11. B.
Téli Andrási utca 11. számú étkeztetéses, 2 szobás családi ház, jó légkörüvel, jó szomszárassal, azonnal beköltözhető eladó. Érdeklődni délután 11 óráig, szombaton és vasárnap egész nap.
Hajdúszoboszlón másfél szobás, ötszobás, központi fűtéses családi ház, 150 négyzetméter területtel, lakóelőtérrel, étkeztetéses, jó légkörüvel és nagy melléképülettel eladó. Érdeklődni: Hajdúszoboszló, Kun Béla u. 31/B.
Lakóterem kétszobás családi ház eladó. „Jó helyen van” jellegűre a kiadóba.
Eladó két családnek alkalmas családi ház garázzsal, étkeztetéses, jószomszárassal, Dévényi út 11.
Fél ház lakottan eladó. „Belváros” jellegűre a kiadóba.
Kétszobás, fűrdős, kertes családi házzal, étkeztetéses, 2 szobás, étkezős tanácslakás. „Külbözetet kerünk” jellegűre a kiadóba.
465 négyzetméter területen fekvő 90 négyzetméteres alapterületű kertes családi ház, étkeztetéses, fél szobás lakást beosztások. Többszámú. 35. (Bartók Béla út) eladó.
LAKÁS
Elsőséggel 3 szoba + étkezős tanácslakásomat keresek családi házra. Ugyanott hétvégi ház 200 négyzetméterrel eladó. Érdeklődni hétvégi napokon 17 óráig, szombaton és vasárnap egész nap. Debrecen, Görgey u. 9. IX. em. 76.
Összeköltözök! Belvárosi, nagyméretű, háromszobás-hallos, ötszobás, fűtött, tanácslakásunk elcseréljük két kisebbre. „Rákóczi u.” jellegűre a kiadóba.
Budapest VIII. kerületi másfél szoba-komfortos, garáttal, tanácslakásomat debrecenre cserélem. Érdeklődni 18 óráig 26-226 telefonon.
Háromszobás, OTP-s lakás garázzsal eladó. Jérik u. 6. IV. emelet 26. alatti. Érdeklődni hétköznap 18 óra után, szombaton, vasárnap egész nap.
Két és fél szobás, 65 négyzetméteres, az újkereti ABC közelében lévő OTP-törzskassza eladó, vagy kisebb tanácslakásra cseréltem. Érdeklődni szombaton egész nap, máskor 19-20 óra között. Jérik u. 15. XIII. emelet 100.
Elsőséggel tanácslakásomat ötszobás-komfortos + garázzsal, pince, nagy eszencia udvarral, lakásom, szoba, konyhára, minden megoldás érdekel. „Nyári költözés” jellegűre a kiadóba.
Nyár u. 7. sz. alatti 2 + étkező, nagy erkélyszövevénytel lakásomat elcserélem hasonlóra. Vénkert vagy környékére. Érdeklődni vasárnap egész nap a 26-062 telefonon.

Dolgozókat alkalmaznak

A DEASZ felvevő: 3-5 éves munkagyakorlattal rendelkező villanyszerelő szakmunkásokat. Jelentkezés: Debrecen, Végvárosi út 10.
A Debreceni Vegyipari Szövetkezet felvevőre keres gyakorlati rendelkező gépári végzettségű munkásokat. Jelentkezés: Debrecen, Almos u. 5-7. sz., személyzeti vezetőnél.
A DEASZ felvevő: Hajdúszoboszlón a fűrdő közelében 235 négyzetméter területtel, lakóelőtérrel, étkeztetéses, jó légkörüvel és nagy melléképülettel eladó. Érdeklődni délután 5 óráig. Kurucz utca 51. Csapóker.
A Debreceni Ingatlankezelő és -közvetítő Vállalat felvevő, közműves, acsár, villanyszerelő, tetőfedő, hegesztő szakmunkásokat és segédmunkásokat — brigádokat is. Jelentkezés: Bősörményi út 68. sz., termelési osztály.

Nagy takarításra ajánlatunk: CSILLAG padló-, parkett- és műanyagpadló-ápoló, CSILLAG pvc-padló-ápolószer eltávolító, CSILLAG általános folyékony tisztító-lemosószer, CSILLAG laklakon abszorbens. Kiváló hatóanyagból készült termék. ALFÖLD ÉLELMISZER- ÉS VEGYIÁRU KERESKEDELMI VÁLLALAT

EXPRESSZ

Családi ház eladó vagy bérházzal cseréltem. Kereseti utca 23. sz.
Eladó Eötvös u. 35. házrész, azonnal beköltözhető. 3. ajtó. Érdeklődni du. 4 óráig. Debrecen, Halasi u. 27.
Díszesítő ütem hétvégi ház, telexel eladó. Erdeklődni Bekes utca 4. 1. em. 3. ajtó. Tel.: 14-924.
Elsőséggel tanácslakásomat nagyméretű 2 szobás, verandás, garázzsal, étkeztetéses, jó légkörüvel és nagy melléképülettel eladó. Érdeklődni délután 5 óráig. Kurucz utca 51. Csapóker.
Eladó 2 szoba-ötszobás-komfortos, nagy erkélyes, garáttal, tanácslakásomat felvételre. Kereseti utca 23. sz.
Eladó 2 szoba-ötszobás-komfortos, nagy erkélyes, garáttal, tanácslakásomat felvételre. Kereseti utca 23. sz.
Eladó 2 szoba-ötszobás-komfortos, nagy erkélyes, garáttal, tanácslakásomat felvételre. Kereseti utca 23. sz.

HÁZ

A keresztelepi zártkertben 150 négyzetméternyi kert kis házzal eladó. Érdeklődni: Erzsébet u. 3. III. 11. Telefon 22-469.
Belvárosban kettőszobás-ötszobás házrész beköltözhető azonnal eladó. Érdeklődni: Mikszáth K. u. 81. I. 4. Szombat, vasárnap egész nap, máskor 18 óra után.
Hajdúszoboszlón a fűrdő közelében 235 négyzetméter telken kétszobás, 4 és fél szobás, ötszobás, nyaraló garázzsal — villáttal nyaralónak is alkalmas — eladó, vagy debreceni egyedi kétszobás, újszerű lakásrész cserélhető. Mátészalkán 4 szobás, ötszobás, kertes családi ház eladó vagy debrecenre cserélhető. Ajánlatokat „Cserek előnyben” jellegűre a kiadóba kérik.
Eladó beköltözhető háromszobás, étkeztetéses családi ház garázzsal. Érdeklődni délután 5 óráig. Kurucz utca 51. Csapóker.
Elsőséggel központban lévő házrészem ötszobás lakásról van szó. „Ráftizetek” jellegűre a kiadóba.
Felső-József, Elek u. 216. sz. ház zártkertben eladó.
Eladó 3 szoba-ötszobás-kertes családi ház étkeztetéses. Magyar u. 11. B.
Téli Andrási utca 11. számú étkeztetéses, 2 szobás családi ház, jó légkörüvel, jó szomszárassal, azonnal beköltözhető eladó. Érdeklődni délután 11 óráig, szombaton és vasárnap egész nap.
Hajdúszoboszlón másfél szobás, ötszobás, központi fűtéses családi ház, 150 négyzetméter területtel, lakóelőtérrel, étkeztetéses, jó légkörüvel és nagy melléképülettel eladó. Érdeklődni: Hajdúszoboszló, Kun Béla u. 31/B.
Lakóterem kétszobás családi ház eladó. „Jó helyen van” jellegűre a kiadóba.
Eladó két családnek alkalmas családi ház garázzsal, étkeztetéses, jószomszárassal, Dévényi út 11.
Fél ház lakottan eladó. „Belváros” jellegűre a kiadóba.
Kétszobás, fűrdős, kertes családi házzal, étkeztetéses, 2 szobás, étkezős tanácslakás. „Külbözetet kerünk” jellegűre a kiadóba.
465 négyzetméter területen fekvő 90 négyzetméteres alapterületű kertes családi ház, étkeztetéses, fél szobás lakást beosztások. Többszámú. 35. (Bartók Béla út) eladó.

APRÓHIRDETÉSEK

Nagyerdőn Kardos u. 21/A. I. em. 7. 3 szobás lakás eladó. Telefon: 25-945.
Összeköltözök, figyelem! 3 szobás, újkereti, 1. emeleti tanácslakást cserélek. Más szobás, 1. emeleti és 1,5 szobás tanácslakásra. Ajánlatokat „Jérik u.” jellegűre a kiadóba.
Mikszáth Kálmán utcai kettőszobás, harmadik emeleti tanácslakásomat eladó. „200 ezer OTP” jellegűre a kiadóba.
2,5 szobás, IV. emeleti, Poroszlai úti OTP-társasház hasonló lakásomat felvételre cserélek. Más szobás, 1. emeleti és 1,5 szobás tanácslakásra. Ajánlatokat „Jérik u.” jellegűre a kiadóba.
Kettő és fél éves kislányom mellé gondozót keresek, aki beosztásában gondozási vállalkozást vállal. Érdeklődni 18 óráig. 26-226 telefonon.
Autómotor-szerelő fiatalok 15 éves szakmunkagyakorlattal rendelkező gépkocsibérléssel. Érdeklődni: Debrecen, Mélyút tér 15. Juhász.
KULTÚRCIKK
Orgona jó állapotban eladó. Püspökladány, Csillag presszó.
Marantz erősítő, Pioneer deek (metallo) légnyesnek eladó. Szűcs Sándor 4355 Nagycséc, Hunyadi u. 10.
2 évrő bérbe adom, esetleg eladó rövid páncéltűs, kereszthengeres hangversenyzenonogram. Országé, Béke útja 29.
JÁRMŰ
PC rendszámú Trabant Limousin személygépkocsi jó állapotban eladó. Érdeklődni naponta este 6-tól 8 óráig lehet: Debrecen, Fényes udvar 17. IX. em. 30.
Z0-s Wartburg első kézből eladó. Hajdúszoboszló, Lakatos u. 9.
Arusításra alkalmas nagyméretű utánfutó eladó. Szabadság útja 14/A, Molnár.
250-es Sport 5 sebességű MZ motorkerékpár eladó. Szépf u. 35.
5 éves Wartburg Limousin eladó. Érdeklődni: Debrecen, Fáy András u. 12.
Keveset fuott, 3 éves Trabant most vizsgázott, eladó. Hajdúszoboszló, Korvin krt. 9.
Wartburg DL toltöltés, 18 000 km-rel igényesnek eladó. Debrecen, Irbolya u. 11. IV. 15.
PD-s Wartburg de Luxe újszerű állapotban, igényesnek eladó. Debrecen, Kigyó u. 29.
Hároméves, műszaki vizsgázott Dacla eladó. Érdeklődni szombaton kiutalással naponta 11 óráig. Poroszlai út 65. sz. 3.
Audi személygépkocsi eladó, alkatrészekkel is. Fiat 2300-ás személygépkocsi motor és alkatrészek eladó. Furta, Kossuth u. 1.
Olyan intelligens, segítőkész férfi levelet várom házasság céljából, aki harmonikus családi életre vágyik, szereti a kertet, de bérházi lakásban is tudna élni. 39 éves, 166 cm magas, kétgyermekes édesanya vagyok. Részletes, lehetőleg fényképes levelet címezze: „Egymásért élni 105 073” jellegűre a Hírdetőbe.

LAKÁS

Elsőséggel 3 szoba + étkezős tanácslakásomat keresek családi házra. Ugyanott hétvégi ház 200 négyzetméterrel eladó. Érdeklődni hétvégi napokon 17 óráig, szombaton és vasárnap egész nap. Debrecen, Görgey u. 9. IX. em. 76.
Összeköltözök! Belvárosi, nagyméretű, háromszobás-hallos, ötszobás, fűtött, tanácslakásunk elcseréljük két kisebbre. „Rákóczi u.” jellegűre a kiadóba.
Budapest VIII. kerületi másfél szoba-komfortos, garáttal, tanácslakásomat debrecenre cserélem. Érdeklődni 18 óráig 26-226 telefonon.
Háromszobás, OTP-s lakás garázzsal eladó. Jérik u. 6. IV. emelet 26. alatti. Érdeklődni hétköznap 18 óra után, szombaton, vasárnap egész nap.
Két és fél szobás, 65 négyzetméteres, az újkereti ABC közelében lévő OTP-törzskassza eladó, vagy kisebb tanácslakásra cseréltem. Érdeklődni szombaton egész nap, máskor 19-20 óra között. Jérik u. 15. XIII. emelet 100.
Elsőséggel tanácslakásomat ötszobás-komfortos + garázzsal, pince, nagy eszencia udvarral, lakásom, szoba, konyhára, minden megoldás érdekel. „Nyári költözés” jellegűre a kiadóba.
Nyár u. 7. sz. alatti 2 + étkező, nagy erkélyszövevénytel lakásomat elcserélem hasonlóra. Vénkert vagy környékére. Érdeklődni vasárnap egész nap a 26-062 telefonon.

LAKÁS

Elsőséggel 3 szoba + étkezős tanácslakásomat keresek családi házra. Ugyanott hétvégi ház 200 négyzetméterrel eladó. Érdeklődni hétvégi napokon 17 óráig, szombaton és vasárnap egész nap. Debrecen, Görgey u. 9. IX. em. 76.
Összeköltözök! Belvárosi, nagyméretű, háromszobás-hallos, ötszobás, fűtött, tanácslakásunk elcseréljük két kisebbre. „Rákóczi u.” jellegűre a kiadóba.
Budapest VIII. kerületi másfél szoba-komfortos, garáttal, tanácslakásomat debrecenre cserélem. Érdeklődni 18 óráig 26-226 telefonon.
Háromszobás, OTP-s lakás garázzsal eladó. Jérik u. 6. IV. emelet 26. alatti. Érdeklődni hétköznap 18 óra után, szombaton, vasárnap egész nap.
Két és fél szobás, 65 négyzetméteres, az újkereti ABC közelében lévő OTP-törzskassza eladó, vagy kisebb tanácslakásra cseréltem. Érdeklődni szombaton egész nap, máskor 19-20 óra között. Jérik u. 15. XIII. emelet 100.
Elsőséggel tanácslakásomat ötszobás-komfortos + garázzsal, pince, nagy eszencia udvarral, lakásom, szoba, konyhára, minden megoldás érdekel. „Nyári költözés” jellegűre a kiadóba.
Nyár u. 7. sz. alatti 2 + étkező, nagy erkélyszövevénytel lakásomat elcserélem hasonlóra. Vénkert vagy környékére. Érdeklődni vasárnap egész nap a 26-062 telefonon.

Gép- és gyorsíró gépek titkárni beosztásba KERES IPARVÁLLALAT. Német nyelv-tudásúak előnyben. A jelentkezéseket „Titkárni 206 045” jellegűre a Magyar Hírdetőbe kérjük leadni.

Csomagoló- és kiszerezőanyag tárolására alkalmas fedett és zárt helyiséget bérelünk 100-500 négyzetméter területtel. Keresünk továbbá hordós oldószerek tárolására alkalmas szabadterületet (lehetőleg közművesítve) 100-500 négyzetméterig. BIÓGAL GYÓGYSZERGYÁR Debrecen, Pallagi út 13. Telefon: 11-633/392.

Körműves, lakatos szakmunkásokat és betanított munkásokat felvesszünk Debreceni Építőipari Szövetkezet, Hatvan utca 43. szám

Kaucsukzsonglőrök randevúja

A BERCIK-LEGÉNYSÉG NAGY VIZSGÁJA

A magyar főváros legújabb sportlétesítményében, a Budapest Sportszarnokban ma, szombaton kezdődik a XIII. asztalitenisz Európa-bajnokság. A kontinens legjobbjai jövő vasárnapig csatároznak a helyezésekért. A mezőnyben ott lesznek a legutóbbi berni viadal kudarcát feledtetni igyekvő magyarok is. Ma a csapatversenyek rajtnak (női együttesünk Bulgária, férfigárdánk a Szovjetunió ellen mérkőzik), s a vasárnapi, majd a hétfői csoporttalálkozók után kedden este lesz a finálé. Szerdán szabadnap lesz az Európa-bajnokságon, csütörtöktől vasárnapig zajlanak majd az egyéni és páros küzdelmek.

Berczik Zoltán szövetségi kapitány a férfiak mezőnyébe nyolc játékost jelölt (Káposztás, Nozicska, Kreisz, Molnár, Kriston, Gergely, Jónyer, Klampár), a nők között (Urbán, Balogh, Bolvári I., Bolvári II., Oláh, Szabó, Kisházi és Magos). A csapatversenyek során a magyar férfiegyüttes az NSZK, Franciaország, a Szovjetunió, Jugoszlávia és Bulgária társaságában vív körmérkőzést. A nők tizenkét együttest számláló I. ligájának B-csoportjában Magyarország, Románia, Franciaország, Csehszlovákia, Bulgária és Finnország kapott helyet.

Játékvezető Debrecenből

Egy esztendő hiján negyedszázada Budapestben rendezték az asztalitenisz első kontinensbajnokságát, s mártól ismét a magyar főváros ad otthont az immár XIII-as sorszámot viselő Európa-bajnoki küzdelemesorozatnak.

Balogh László, a hajdú-bihari szövetség elnöke mindkét alkalommal közelről figyelhette a csatákat — egykor mint a DVSC pingpongcsapatainak edzője igyekezett ellesni a titkos fogásokat, most pedig (a szintén debreceni dr. Gyöngyösi Róbert társaságában) a rendezvényen közreműködő játékvezetői kar tagjaként került bele a sportág vérkeringésébe.

Milyen hatalmas fejlődésen ment át az asztalitenisz ez évhez viszonyítva? Emlékszem, hogy 1958-ban a versenyt hat asztal rendezték, négy a sportszarnok külső területén állt, kettő pedig az épület alagsorában. Kőcián Éva és a jelenlegi szövetségi kapitány, Berczik Zoltán volt a sztár, ők nyerték az egyéni és páros aranyérmeket. De a házigazdák csapatában megjelentek a világnagyságok, Sidó Ferenc, Farkas Gizi és Gyetvai Elemér. Nagy csatákat láthattunk, mégis azt hiszem, könnyebb dolga volt az ott közreműködő bírónak.

Miért?
— Azóta felgyorsult a játék, nagyobb figyelmet, tökéletesebb koncentrációt igényel a bíróságtól. Mégsem ez jelenti a legfontosabb változást. A technika fejlődése a mi sportágunkban is érezteti hatását. Annak idején egyfajta ütő volt forgalomban, az ismert szemcsés borítást használta minden pingpongos. Most pedig? Még végigolvasni is sok a nemzetközi szövetség által hitelesített és elismert borítások sorát. Japán, Kína, Nagy-Britannia, az NSZK, Svédország és az Egyesült Államok összesen huszoneköt cégének 227 különböző típusú borítást állított elő a mérkőzések előtt nekünk, játékvezetőknek kell ellenőriznünk, hogy szabályos borítást használ-e a játékos. Az utóbbi időben túlságosan nagy előnyhöz jutottak azok, akik valamilyen új, hivatalosan nem elfogadott borítással kísérleteztek — a szövetség most szabályozta, pontosabban szabályozni igyekszik a használatot. Ember legyen azonban a talpán, aki el tud igazodni e nagy kavalkádban.

— Ez kétségtelen nehézséget jelent. Más területen viszont könnyebbé vált a bíró munkája. Újabbban nem kell annyira megosztania a figyelmét, hiszen a nemzetközi

mérkőzéseken (akárcsak a többi labdarúgó) segítőtárs is akad.

— A játékvezetőt vonatkozó, időmérő és számláló segített a tevékenységében.

— Mi az ő feladata?

— A vezető bíró dönt minden ténylegkérdésben, ő számol a sportág hivatalos nyelvén, angolul. Vele szemben ül az asszisztens, aki jelzi a bemelegítésre szánt idő leteltét, s utóbb akkor is, ha időtűllépés van. Amennyiben ugyanis valamelyik játékos 15 perc alatt nem ér véget, ezt követően a mérkőzés teljes ideje alatt váltott adogatás következik. Ilyenkor a szervát követő 12. ütésig pontot kell elérnie az adogatónak, ellenkező esetben a fogadó játékos kapja a pontot. A harmadik játékvezető felelős a tájékoztatásért: ő leolvasja az eredményjelzőt és kezeli az elektromos táblát. E háromfős brigádok a versenyszorost idején végig együtt dolgoznak, változtatva egymás között a feladatokat.

— Csak magyar bírók lesznek az Európa-bajnokságon?

— A stáb kétharmad részét hazai játékvezetők adják. Hazánkban huszonkilenc nemzetközi minősítésű asztalitenisz-bíró van. (Októberben vizsgáztunk, negyvenöt tesztkérdésre kellett választ adnunk.) Közreműködnek azonban az úgynevezett nemzetközi II-es minősítésű, valamint az országos kerettagok és hazai I. osztályú minősítéssel rendelkező bírók is.

— A kontinensbajnokságra megjelent műsorfüzetből arról is értesülhettünk, hogy nemcsak a szabályok értelmezésének azonoságára, hanem a külső megjelenés egyöntettségére is nagy gondot fordítanak a rendezők.

— A verseny főbírái, dr. Diener Gábor és a nyugatné-

met Hans Giesecke, a nemzetközi és a hazai szövetség képviselői szürke öltönyben lesznek majd. Mi, játékvezetők kékberka zakót, világos drapp nadrágot és mogyorószínű inget viselünk majd. Megkaptuk a belépésre szolgáló igazolványokat, a sportág angol és német nyelvű mű-ni szakosztályát, a japán Buterfly cég hálómérőjét, a bírói jelvényeket és a figyelmeztető kártyákat.

— Ez utóbbiakat mikor használják?

— Az asztaliteniszben háromfajta figyelmeztető lap van forgalomban. A két kártyát a szabálytalan adogatást kor mutatjuk fel, a figyelmeztetőt követően pontlevonás következik. Sárgalapos figyelmeztető sporteszközök miatt adunk. E kategória súlyosabb változata a piros lap, mely leléptetéssel jár. Ez utóbbi két figyelmeztetés azonban csak a verseny főbírái jogosultak, nekik kell szólniuk, ha valamely játékost ily módon akarunk figyelmeztetni. Persze, általában ez csak elméleti lehetőség, hiszen egy-egy világhírű sporteszköz létkörében zajlik le, ritka a figyelmeztetésre okot adó játékos.

— Kialakult-e már a játékvezetők programja?

— Természetesen, a versenyhez igazodva mindenki megkapta a percre pontos beosztást. Szombattól keddig tart az első szakasz, ekkor rendezik a csapatversenyeket. Három alkalommal fél-napos elfoglaltságom lesz, vasárnap viszont reggel 9-től este 9-ig „szolgálatban” leszek. Szerdán szabadnap következik az Európa-bajnokságon, s csütörtöktől vasárnapig tartanak az egyéni küzdelmek.

Árvay Sándor

ÖRÖKRANGLISTA

	Arany	Ezüst	Bronz	Osszesen
Magyarország	23,5	18,5	27,5	69,5
Szovjetunió	13	10	25	48
Csehszlovákia	7,5	13,5	21,5	42,5
Svédország	14,5	10	13	37,5
Anglia	7	9,5	17	33,5
Románia	5	8,5	13	30,5
Jugoszlávia	7	7	16,5	30,5
NSZK	4,5	7	14,5	26
Franciaország	2	—	8,5	10,5
Lengyelország	—	—	2	2
Ausztria	—	—	1	1
Belgium	—	—	1	1
Hollandia	—	—	1	1

Megjegyzés: ha a páros számokban két különböző nemzetiségű játékosból álló pár szerzett érmet, akkor mindkét ország fél pontot kapott.

LABDARÚGÓ OIK-DÖNTŐ

DMVSC—Rába ETO a Népstadionban

A vasárnapi Magyarországi—Peru válogatott labdarúgó-találkozó előmérkőzéseként rendezik az Országos Ifjúsági Kupa döntőjét, melyben a DMVSC együttese a Rába ETO csapata ellen lép pályára. A Népstadionban 15.45 órakor kezdődő találkozón a debreceni fiatalok nagy feladat előtt állnak, hiszen a megyeszékhely ifjúsági labdarúgókból álló klubcsapata még sohasem jutott el a torna fináléjához. Az idei kupaküzdelmek során a DMVSC

nyolc csapatot búcsúztatott, köztük a Salgótarjáni, (amely két NB I-es ifigárdát vert ki a további küzdelmekből), valamint az ifjúsági NB I-ben jól szereplő Szegedet. A mostani találkozó kétesélyes, bármelyik szakosztály elnyerheti a kupát — a papírforma minimális arányban a DMVSC javára billent a mérleg nyelvét, hiszen az együttes pillanatnyilag a harmadik helyen áll az ifjúsági NB I táblázatán, míg ellenfele a kilencedik helyet foglalja el a bajnokságban.

SOROKBAN

Járás labdarúgó-bajnokságok. Püspökföld: Hajdúszovát—Bihartorda 8-1, Nagyhegyes—Kaba 0-2, Sáp—Ebes 1-4, Bihar-nagybajom—Szerep 1-1. Debreceni járás: Hosszúpályi—Bágamér 2-3. — Berettyóújfalui: Kismarja—Esztár 9-1, Tépe—Konyár 5-1, Mezőpeterd—Szentpéterszeg 1-0, Biharkezes—Hencida 1-1, Mezősas—Záska 0-1, Pocsaj—Körösszék 4-1.

Június közepeig egyhónapos európai körútra indul az Egyesült Államok női kosárlabda-válogatottja. Magyarországon, Hollandiában, Svájcban, a Szovjetunióban, Bulgáriában és Romániában lép pályára az amerikai együttes.

Nagyszabású nemzetközi sakkverseny kezdődött Londonban. A mezőnyben ott van a világ-bajnok szovjet Karpov, a jelenlegi ranglista második helyezettje, a holland Timman, valamint a magyar Portisch Lajos.

Az UEFA elkészítette a május 21-30. között Finnországban rendezésre kerülő junior labdarúgó Európa-bajnokság csoportbeosztását. A résztvevőket négy csoportba osztották: Magyarország, Csehszlovákia, Portugália és Finnország társaságában a C-csoportba került.

LABDARÚGÓ NB I

Szombathelyen játszik a DMVSC

Ma: DUSE—Asztalos SE

Korábban két alkalommal is módosították az időpontot, ezúttal azonban úgy látszik, hogy ma délután 5 órától valóban megrendezik Szombathelyen a Haladás VSE—Debrecen NB I-es bajnoki labdarúgó-mérkőzést. A két együttes pillanatnyilag egymást követő helyen áll a bajnoki táblázaton, a 12. helyezett DMVSC-nek pontelőnye van a vasiakkal szemben. Mindkét gárdának nagy szüksége van az elmaradt mérkőzés pontjainak megszerzésére, hiszen így növelhetné előnyét az osztályozás pozícióiban levő Diósgyőrrel és a szintén nehéz helyzetben levő Nyiregyházzal szemben.

A debreceniek két bravúros győzelemmel a tarsolyukban érkeznek a vasi megyeszékhelyre: ma egy hete a Vasas ellen nyertek a Nagyerdőn, szerdán pedig a bajnokaspiráns Újpest ellen arattak szintén egyékos győzelmet, a Megyeri úton. A szombathelyiek az elmúlt hét szenzációját szolgáltatták a Ferencváros budapesti legyőzésével, s szerdán ismét ők voltak a főszereplők — ezúttal negatív vonatkozásban, hiszen hazai környezetben maradtak alul a Pécs ellen vívott csatában. Érthető, hogy most javításra készülnek.

A DMVSC a válogatott kerettag Sallai nélkül utazott pénteken reggel a találkozó szálláshelyére, s csak ma délután tisztázódik, hogy a könnyebben sérült Kerekes vállalja-e a játékot.

A két együttes az évek folyamán sokat forgott: az NB I-ből ki, illetve vissza, így elég ritkán találkoztak (összesen 3-1 a Nagyerdőn). Szombathelyen NB I-es mérkőzés húsz év múltán vív a két csapat. Legutóbb 1962 november 18-án találkoztak itt, s akkor a Debrecen Kerécs góljával 1-0-ra győzött. Jól mutatja az idő múlását, hogy azon a mérkőzésen még Szarka védte a hazalakat kapuját — most meg már a fia játszik ugyanabban az együttesben.

Haladás VSE: Hegedűs — Horváth, Vörös, Kiss Gy., Preszeller — Szarka, Fitos.

Tar — Garics, Szabó F., Hegyi. A megszokott csapatból Király (2 sárga lap) hiányzik.

DMVSC: Szűcs I. — Kiss, Szigeti, Menyhárt, Fodor — Czékora, Nagy II., Feledi — Timár, Kerekes, Jankovics. A találkozó Palotai bírás-kodik.

Az NB II. hét végi fordulóban mindkét debreceni együttes hazai környezetben mérkőzik. A klubok azonban kikérültek az útközést: a D. Universitas szombaton, a D. Kinizsi vasárnap fogadja soron következő ellenfelet. A Népsport műsorában megjelent időponttal ellentétben, 16 órakor kezdődik az egyetemi sportletelep a ma délutáni találkozó, a DUSE—Honvéd Asztalos SE összecsapás. A debrecenieknél Lakatos betegsége jelent gondot Nagykaposi edzőnek, aki az alábbi csapat szereplését tervezi: Mező — Lutherán, Mohácsi, Király, Pistár — Szabolcsi, Zsupos, Makszin — Kerekes, Magyar, Balla (cseré: Szántó, Balogh, Novák és Erdős).

A D. Kinizsi holnap 15.45 óráról a Vágóhid utcai volt DVSC-füvespályán újabb rangadót játszik, az NB II-es jogért küzdő Salgótarján ellen. A debreceniek csapatából hiányozni fog a sérült Magyar Á. és Maczkó. A noárádiaknál a betegsége hivatkozva felmentést kérő Szabó Géza helyén új edző ül majd a kispadon: az egykori válogatott Szojka Ferenc dirigálja a STC labdarúgót.

Hét végi sportműsor

Április 17., szombat

ATLETIKA
DMVSC nagyerdő pályája, 15: Serdülőket összetett bajnoksága és tehetségkutató verseny.

KÉZILABDA
Dózsa-pálya, 16: Dózsa SI—Ozdi Kohász (férfi terület ifjúsági).
Videken: Nádudvar—Borsodi Bányász (14.15. férfi terület ifjúsági), Nádudvar—Ganz-MAVAG (16. férfi NB II. Fekete, Val-kovszki), Püspökföld—MAV—D. Spartacus (16.30. férfi megyei, Nádasi, Pest), Létavértes—Polgár (18.30. megyei férfi, Katona, Tiba K.).

KOSÁRLABDA
Nyomató utcai iskola, 16:30: D. Universitas—MEAFK (női), 18: DUSE—MEAFK (férfi), NB II-es bajnoki mérkőzések.

LABDARÚGÁS
Egyetemi sporttelep, 16: D. Universitas—Honvéd, Asztalos J. SE (Czírba). NB II-es bajnoki mérkőzés.

TÁJFUTÁS
Bodaszőlő, 20.45: Hajdú-Bihar ez évi éjszakai egyéni bajnoksága.

TEKE
DMVSC nagyerdő pályája, 9: Ifjúsági, serdülő egyéni és páros vidékbajnokság fiúk részvételével.

RŐPLABDA
DMVSC Vágóhid utcai sportcsarnoka, 14: Országos női junior bajnokság az 1-4. helyért.

Április 18., vasárnap
ATLETIKA
DMVSC nagyerdő pályája (Oláh G. u.), 8: Debrecen ez évi serdülő összetett bajnoksága, tehetségkutató verseny, és a Május 1. bajnokság selejtezője.

KÉZILABDA
Kinizsi-pálya, 10: D. Kinizsi—D. MEDICOR (női NB II. Mar-resch, Szarka). — Dózsa-pálya, 10: Állami Gazdaság—Hajdúszőrny (férfi megyei, Katona, Tiba K.). — DMVSC Vágóhid utcai pályája, 9: DMVSC II-D. Közvetítő II (női megyei, Nagy L.).
Videken: Derecskei Vörös Csillag—BHG SE (9. női NB II), Berettyóújfalui MSE—D. Vörös Meteor (10. női megyei, Katkó, Mezei), BMSE—DUSE (11.15. férfi megyei, Katkó, Mezei), Bojt-

Földes (10.30. férfi megyei, Mezőteleki), Balmazújváros—Földes (9. női megyei, Nádasi, Pest), Balmazújváros—Hajdúdorog (10.15. férfi megyei, Nádasi, Pest), Püspökföld—Zöld Mező—Hajdúszőrny (10.15. férfi megyei, Vasas (10. női megyei, Simon), Hajdú Vasas—Polgár (10. női megyei, D. Szabó, Hajdúszőrny—Hajdúszőrny (10. női megyei, Kiss A.), Biharkezes—Nádudvar (10.15. férfi megyei, Makó), Hajdúnánás—Hajdúszőrny (10.15. férfi megyei, P. Szabó).

LABDARÚGÁS
DMVSC Vágóhid utcai sporttelepe, 15.45: D. Kinizsi—Salgótarjáni TC (Kóti). NB II-es bajnoki mérkőzés. — DMVSC nagyerdő (Oláh G. u.) pályája, 11: DMVSC—Ozdi Kohász (NB-3 serdülő, Azarka, Benke, Kiss L.). — 12.30: DMVSC—Ozd (NB-3 ifjúsági, Benke, Szarka, Kiss L.).
Videken: Területi bajnokság (16): Balmazújváros—Kunszentmárton (Szakács), Hajdúszőrny—Hajdúszőrny (Balázs), Hajdú Vasas—Rákóczi (Szalai), Polgár—Hajdúnánás (Könyv, Németi L., Bede), Komádi—Köröszegapáti (Sári), Sárredudvart—Létavértes (Pataki, Hegedűs, Oláh), Püspökföld—Nagybörze (Nagy J.). — Járás bajnokságok. Berettyóújfalui járás (15.30): Zsáka—Berekböszörmény, Hencida—Mezőpeterd, Szentpéterszeg—Tépe, Esztár—Pocsa), Köröszakál—Mezősas, Konyár—Kismarja (15). — Püspökföldi járás (16): Földes—Nagyhegyes, Kaba—Biharnagybajom, Szerépsáp, Ebes—Hajdúszövát.

LOVASSPORT
Hajdúhadházi lovaspálya, 9: Ideányított verseny a hajdúhadházi szakosztályok részvételével.
RŐPLABDA
Irtény utcai pálya, 10: D. Kinizsi—Köbányai Lombik. Férfi NB II-es bajnoki mérkőzés. — DMVSC Vágóhid utcai sportcsarnoka, 13.30: Országos női junior bajnokság az 1-4. helyért.

TEKE
DMVSC nagyerdő pályája, 7: Ifjúsági, serdülő egyéni és páros vidékbajnokság, fiúk részvételével. Döntők.
TOLLASLABDA
Xbi műszaki-tiskola, 10: Megyei felnőtt páros bajnokság.

Nevelés
a napközi otthonokban

Következő évi munka- és üléstervezés mellett a napközi otthonokban folyó nevelési tevékenység megyei helyszínről s az ezzel kapcsolatos további feladatokról tárgyalt tegnap, április 16-án a megyei üttörőelnökség.

A testület elé terjesztett jelentős hangsúlyozza a napközi otthonokban folyó nevelési tevékenység fontosságát, amelyet természetesen módon az iskolai nevelési-oktatási célok, az üttörőmozgalom programja és a családi nevelés eredményei határoznak meg.

Az egyre javuló tárgyi és személyi feltételek elismerése mellett a testület tárgyalta a napközi otthonok helyzetéből fakadó nehézségekről, valamint a fejlesztés irányáról is. Megállapította, hogy a megye 734 napközi csoportjában a zsúfoltság ellenére mindent megtesznek a tanulmá-

Kovács Katalin barlangkutató a cseppkődombot szemléli a Kiskötháti-Zsombolyban (Fotó: Czák László)

Debreceni barlangkutatók Bánkúton

Az MHSZ debreceni könnyűbúvárklub karsztvíz- és barlangkutató szakosztálya kutatótáborát tartott Bánkúton április 9-től 16-ig. Otlettük során rendezték a Diabáz barlang életveszélyessé vált bejáratát és tovább kutatták a barlang közelében levő egyik víznyelét egy új barlangrészt feltárásának reményében. Többször szálltak le a mélybe a Kiskötháti-Zsombolyban és más barlangokban is. A Kiskötháti-Zsomboly függőleges akna-barlangjának bejárása különleges kötéletechnikát és nagy erőfeszítést igényelt tőlük.

TANULJUNK EGYÜTT KÖZLEKEDNI címmel megjelentetett tartalom csatlakozására április 17-én, azaz ma délelőtt 9 óráig a Debreceni Tanítóképző Főiskola. A megyei közlekedési bizottsági tanács által rendezett összetett játékos vetélkedőn a főiskola hallgatói segídeknek.

BIOLOGIAI NAPOK A TÓTH ÁRPÁD GIMNÁZIUMBAN. A X. biológiai napok keretében két előadás kerül sor ma, szombaton délelőtt Debrecenben a Tóth Árpád Gimnáziumban. A diákok 10.40 óráig dr. Rapskó Marianna tudományos munkatárs előadását hallgathatják meg az élő anyag kezelése címmel. 11.35 óráig dr. Szilágyi Katalin egyetemi adjunktus tart órárt Vertesszőlőstől Neandervölgyig címmel.

HÍREK

1982. április 17., szombat

Rudolf napja

A Nap két 5.53 óraker — nyugszik 19.36 óraker

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS szombat estig: Délén is lassan csökkenő felhőzetre, majd változóan felhős időre lehet számítani. Szórványosan várható kisebb eső, zápor. A változó irányú szél időnként megélénkül. A legmagasabb nappali hőmérséklet 10, 15 fok között várható.

SZERZŐI ESTET szervez az Iparművek. A Hajdúsági Iparművek kultúrbirozsága április 19-én 19 óráig a hajdúhadházi Földi János könyvtárban író-olvasó találkozót szervez. Műsorban Kertész Ákos József Attila-díjas író műveit szerepelnek. Az írókn kívül Kertész Lilla előadóművész és Tóth János István gitárművész is közreműködik.

DIJMENTES FÉNYSZÓRÓ-BEÁLLÍTÁST szervez április 17-én a Magyar Autóklub magánjárművek részére 14-től 19 óráig Hajdúsószoblon, a gyógyfürdő előtti parkolóban, 8-tól 14 óráig Berettyóújfaluban a Szabadság útja 11. szám alatti mini állomás előtt.

ÉNEKLŐ IFJÚSÁG. Ma szombaton 10 óráig a debreceni Aranybika Szállóban tartják meg az Éneklő Ifjúság második területi hangversenyét, melynek műsorát Csengeri Miklósné városi üttörőelnök nyitja meg. A rendezvényen hét debreceni és három vidéki kisdobos és üttörőkörös lép fel.

ZSIBVASÁR A KOLLÉGIUMBAN. A Debreceni Orvostudományi Egyetem újságja, a Stethoscop ma, április 17-én egész napos vidám programot szervez a 3-as számú kollégiumban. A műsorban zsvibvasárra, hanglemelvasásra és sportversenyekre kerül sor. Délután 2 óráig amatőr színjátszók bemutatóját tartják a klinikai moziban hat együttes részvételével.

HÉTVEGE GYERMEKEKNEK ÉS FIATALOKNAK. A látványos művelődési házból ma, szombaton délelőtt fél 11-től a budapesti Mesejáték színház tart előadást A jufangos cukrászinas kalandjai címmel. Este 7 óráig Barbinek Péter színművész Ki kérdezett? című műsorát láthatják az érdeklődők az ifjúsági klubban.

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Százhetven évvel ezelőtt, 1812. április 17-én született Bonyhádon, és 73 éves korában, 1885-ben halt meg Engeszer, Mátyás karnagy, kiváló zeneszerző. Ernő József zenepedagógus apja. Egész fiatalon kezdett zenét tanulni, s 1935-ben Kálócán kántor lett, majd a következő esztendőben Pesten zeneoktató. 1840-ben a Hangszegyleti Zene- és a későbbi Nemzeti Zenede — tanárának neveztek ki. 1846-ban belvárosi kántorként tevékenykedett, s 1871-től ő volt a budapesti belvárosi Főtemplom karnagyja. 1870-ben Liszt Eglyet néven megalapította az első magyar női énekkart, amely néhány esztendő múltával azután vegyes karrá alakult át.

AZ ÜGYELETES HÍRSZERKESZTŐ

Kiss Dezső Péter
Telefon: 12-144

A lottó nyerőszámai:
1, 4, 18, 46, 47

BÉRHAZAK TALÁLKOZÓJA. A püspökladányi művelődési központ ma, szombaton délután 3 óráig Terefe címmel bérházakban élő családok között szervez találkozót a közművelődési KISZ-alapszervezet közreműködésével.

UTAZÁS A RAB-SZIGETRE. A Magyar Autóklub szervezte szombattól szombattig egyhetes társasutazást ajánl Rab szigetre és Murterre a Jugoszláviai tájai iránt érdeklődőknek. Augusztus 17-től 21-ig Münchenbe tartó társasutazást. Jelentkezni lehet személyesen a Kosuth utca 5. szám alatt vagy telefonon (14.44).

EGÉSZSÉGÜGYI ELŐADÁS. A Debrecen városi Könyvtár és a megyei egészségnevelési osztály szervezésében április 19-én, hétfőn 14 órai kezdettel Elet az éveknek címmel dr. Buga László érdemes orvos tart előadást Debrecenben, a Vörösmarty utca 25. szám alatt.

REPÜLŐVEL A BAJKÁLÓHOZ. Az Expressz Ifjúsági és Diák Utazási Iroda Ungvár—Munkács útvonalon szervez túrát gépkocsitulajdonosoknak május 7-től 9-ig. Június 30-tól július 11-ig a Bajkál-tó vidékére szervez utazást az iroda Novosibirsk, Irkutsk, Bratszk útvonalon repülővel. Az érdeklődők az iroda Vörös Hadserg útja 77. szám alatti kirendeltségén jelentkezzenek.

ALLATORVOSI ÜGYELET. Április 17-én, szombaton reggel 6 óráig dr. Bernád Ernő (Debrecen, Arany János utca 52., telefon 10.831), vasárnap reggel 6 óráig hétfőn reggel 6 óráig pedig dr. Zsupos Sándor (Hatvan utca 41. IV. emelet, telefon 22.657) lesz az ügyeletes állatorvos.

Röftvényfejtők figyelmébe!

A Napló 1982. március 28-i számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: Hármas politikai hatalom ütközési pontjára vette falak nélkül állott a pusztulásnak egyre növekvő tengerében. 50-50 forintos kőnyvatványi nyertek: Balázs Tamásné Debrecen, Jászai Mari tér 3. III. 13.; Emődy Ildikó Debrecen, Hajdú János u. 17. VII. 63.; Jakab Jánosné Debrecen, Ember Fái u. 1.; Kovács Gyuláné Debrecen, Doboz u. 6. III. 16.; Kovács József Debrecen, Baross u. 24.; Pósa Sándor Debrecen, Jerriko u. 15. VII. 54.; Czelen Lászlóné Berettyóújfalun, Kosuth u. 52.; Feké Gáborné Püspökladány, Kalapács u. 14.; Szűcs Róza Szamosújváron, Ady Endre u. 57.; Vincze Jánosné Polgár, Kossuth u. 5. I. 4.

KÖZLEMÉNYEK

Makramé- és kézikötés-tanfolyamot indít a Kölcsey Művelődési Központ. Jelentkezés a 300 Ft részvételi díjjal április 21-én, 17 órakor a Bessenyei teremben.

Kezdés és haladó szabó-varró tanfolyamot indít a Kölcsey Művelődési Központ. Jelentkezés a 400 Ft részvételi díjjal április 21-én, 17 órakor a Hatvani teremben. (x)

Penge

A penge szó (főnévként és melléknévként használva is) sokak nyelvét egyszerűsítette. Ez a soros mindenes szó, több száz javalló jelentőségű jelzőt szorítanak ki vele. Penge egy fejt! — mondják a sokat bizonyított, imponáló emberre.

— Milyen penge no! — áradózik társának az ifjú az utcán, s valóban, ha nem is penge a hölgy, de nagyon csinos. Csak el, illetőleg át ne vágjon benneteket! — aggodom a fiúkért.

Pedig ezért a jelzőért igazán megérdemelték volna.

—erdel—

SIKERES ELŐADÁST tartott csütörtökön este a bécsi Collegium Hungaricumban a Magyar Rádió Kabarészínháza. Karinyth Frigyes, Molnár Ferenc, Örkény István, valamint több mai magyar szerző műveiből adtak elő részleteket német nyelven.

BÉLYEGKIÁLLÍTÁS. Április 21-én, szerdán 15 órakor a Magyar Posta Múzeumi Delizsánsz kiállítótermében (Debrecen, Bethlen utca 3. szám) Román Márta múzeológus tart látogatást és a dr. Sód Rezső akadémikus bélyeggyűjtéséből válogatott Szobrok a világ bélyegein című kiállításon. Az állandó kiállítás szerdán, szombaton és vasárnap 14 és 18 óra között tekinthető meg.

ROBOTOK URALMA A FÖLDÖN címmel Klopfer Ervin, a Központi Fizikai Kutatóintézet osztályvezetője tart előadást április 20-án 18 óráig a Kölcsey Művelődési Központ Hatvani termében a sci-fi klub programja keretében.

VÉRADÓ NAPOT TARTOTTAK. Április 16-án, pénteken a Magyar Gördülőcsapágy Művek háromszáz dolgozója adott vért. Reggeltől estig mindhárom műszakból megjelentek az önkéntes vérőskeresztessék.

PREMIER A CSOKONAI KÁVÉHÁZBAN. Április 26-án, hétfőn este 8 órakor Karinyth Frigyes Júlia és Julius című egyfelvonásos zenés játékát mutatják be Debrecenben a Kosuth utcai Csokonai kávéházban. A Szege László által rendezett előadás a Csokonai Színház művészeit láthatják az érdeklődők. Jegyek a helyszínen válthatók.

Összeomlott Chicagóban egy felüljáró

EAST CHICAGO (Reuter). East Chicagóban, Chicago ipari külvárosában építés közben összeomlott egy 150 méter hosszú közúti felüljáró. A hatalmas vasbeton szerkezeten 35 építőmunkás dolgozott 15-20 méteres magasságban. Tizenhárom halálra zúzták magukat, tizenkilenc súlyos sérüléseket szenvedtek. Szemtanúk szerint a felüljáró vasszerkezete, amelyet éppen betonnal töltöttek ki, iszonyatos robajjal megroppant, és lassan oldalra dől. Néhány munkásnak sikerült időben leugrania s így túlélnie a balesetet. Négy holttestet maguk alá temették a hid romjai.

A mentési munkálatok folynak.

HORGÁSZATI TILALOM A BALATONON. Április 20-tól egy hónapig minden hajlór, horgászati és halászati tilalom lép érvénybe a Balatonon. Ezt követően május 20-tól július 15-ig a ponty- és a harcsafogásra tartják fenn a tilalmat.

MOZI • SZÍNHÁZ • TV

ARANYCSAPAT (magyar). (Főszerepben: Puskás, Grosics és a többiek.) Apolló 4, 6, 8, Meteor 3, 1/8, 1/4, Vig 1/12, 1/2.

ÁRNYÉKLOVAS I-II. (Japán.) Művész 1/8, 1/4.

EGY KIS ROMANTIKA (amerikai-francia). Apolló 1/10, 1/12, 3/2, Delta 1/6, Vig 1/4, 6, 1/8.

APACSONK (NDK). Hírado 1/10, 3/8.

CARLANY ES A HET DALIA (szovjet). Vig mese 3/4, 6.

DOT ES A KENGURU (ausztrál). Meteor mese 3, 1/8.

FELDERITOK AKCIOBAN (szovjet). Vig 1/10.

HATTYUDAL (magyar). Hírado 1/12, 1/2, 3/4, 3/8.

Hungária:

Apr. 21. szerda, 7 óra: Megszámláltatót fák — Fancsy-b.

Apr. 22. csütörtök, 7 óra: Megszámláltatót fák — Ady-b.

Apr. 23. péntek, 7 óra: Megszámláltatót fák — Szilgüeti-b.

Apr. 24. szombat, 3 óra: János vitéz — Petőfi-b.

Apr. 25. vasárnap, 7 óra: Megszámláltatót fák — Móra-b.

Stúdiószínház:

Apr. 24. szombat, 7 óra: Ha lthton maradnál — Dunakanyar — bérletszűnet.

SZÍNHÁZ

Hungária:

Ma 7 óraker: János vitéz — Thália-b.

Stúdiószínház:

Ma 7 óraker: Ha lthton maradnál — Dunakanyar — C-bérlet.

A CSOKONAI SZÍNHÁZ MÜSORA 1982. ÁPRILIS 20-26-IG

Műv. Központ:

Apr. 20. kedd, 7 óra: Kivlívagos kivirtadtig — Jászai-b.

Apr. 21. szerda, 7 óra: Csirkefogók — Thuróczy-b.

Apr. 22. csütörtök, 7 óra: Nabucco — Wesszprény-b.

latvilága. Spanyol rövidfilm-sorozat. A selymázat napjainkban II/2. 14.40 Tomi és kutyája. Lengyel film-sorozat, II. rész: Ekkora halak... 14.50 Fókusz. Szimmerla — asszimmetria. 15.30 Cimbor. 16.20 Reklám. 16.30 MAFILM-magazin. 16.45 Hírek. 16.50 Elza kölykei. Angol film. (1972. ism.) 18.20 Óriáskerék. Riportfilm, III/2. rész. 18.45 Új gyémánt fontos hangjegy. A Televízió könyvtárell sorozata. 19.00 Reklám. 19.10 Idősebbek is elkezdhetik... Tévétorna. 19.15 Esti mese. 19.30 Tv-hírado. 20.00 Vers mindenkinek. Remi Belleau. Április. 20.05 A 78-as körzet. VI.5. rész: Az Öregkeret. 20.45 A Telepítum kabarébemutatója: A magyar csoda. 22.00 Tv-hírado. 3. 22.10-0.10 Csehszlovák körkép. Üzlet a korzón. Csehszlovák film (1965.).

BUDAPEST, 2.

17.23 Műsorismertetés. 17.25 Arcélek. Moréll Mihály. Stúdióbeszélgetés. 18.10 Unokáink sem fogják látni, avagy Városvédő Pallasz Athén kezéből időnként ellopják a lándzsát (ism.). 18.40 Reklám. 18.45 Gólyavári esték. Fejezetek a legutóbbi harmad évszázad magyar történelméből. Berend T. Iván előadása (ism.). 19.30 Tv-hírado. 20.00 Vers mindenkinek. 20.05-22.40 Ida regénye. Tévéfilm (ism.). Közben: 21.10 Tv-hírado, 2.

POZSONY, 1.

9.00-10.20 Bolgár tévésorozat (ism.). 10.35 Doktor Senki. Magyar tévéfilm (ism.). 12.00 Zenés műsor a szakszervezetek X. kongresszusa alkalmából. 14.30 Tv-hírado. 14.45 Üttörők magazinja. 17.30-18.30 Ripor-

UNGVÁR

17.10 Politikai szemleirő műsorából. 17.45 Dal '82. 19.00 Hírek. 19.45 Színmű. 21.15 Hírek. 21.30 Kárpáti hírek — összefoglaló a kommunista munkaszabatról. 21.50 A fesztiválról hírt. Játékfilm.

A NYÍREGYHÁZI RÁDIO MÜSORA

8.30 Hírek. Időjárás. Lapszemle. Évfordulónaptár. 8.45 A héten történt. 9.00 Hétfégi térték. Sok zenével. 9.10 Tárlatvezetés. Riport: Antal István. 9.30 Egy dal, több előadóval. 9.40-10.00 Észak-Iszántól krónika. Lapszemle. Műsor-előzetes. (A nap szerkesztője: Haskó József.)

HAJDÚ BIHARI

XXXIX. ÉVFOLYAM

90. SZÁM

ÁRA: 1,40 FORINT

1982. IV. 18., VASÁRNAP

A MAGYAR SZOCI

Lengyel párt- és állami küldöttség látogat Magyarországon

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és a Magyar Népköztársaság Minisztériumának meghívására Wojciech Jaruzelski h. seregűböröknek, a Lengyel Egyesült Munkapárt Központi Bizottság első titkáranak, Lengyel Népköztársaság Minisztertanácsa, a Nemzeti Megmentési Katolikus Tanácsa elnökének vezetésével a közeli napokban lengyel párt- és állami küldöttség érkezik hivatalos baráti látogatásra hazánkba. (MTI)

Nyikolaj Talizin, József, a Minisztertanács fotó, Manek Attila felv.

Nyikolaj Talizin, a jelenüni minisztertanács elnökhelyettese, a magyar szovjet gazdasági és művelődési együttműködési bizottság szovjet társelak Marjai Józsefnek, a minisztertanács elnökhelyettesének, a tageszt magyar társelnökének meghívására

GAZDÁSZIE BÚCSÚJA DEBRECEN

